

UNIVERSITAS

112

2020

UNIVERSITAS – 90

No ikmēneša laikraksta līdz žurnālam ar

6000 lasītājiem

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*Akadēmiskajam žurnālam *Universitas* – 90Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

STUDENŠU PREZIDIJU

KONVENTAM – 95

Studenšu Prezidiju Konvents vēstures nogriežņos

S!P!K! t/l sen! taut! Laura Smukule, *spīdola*Studenšu Prezidiju Konvents, atzīmējot 95. gadskārtu,
ziedo muzejamS!P!K! t/l sen! taut! Laura Smukule, *spīdola*

LIELĀ INTERVIJA

Saruna ar S!P!K! kora diriģenti taut! Daci Biti, *līga*Ja visas muzikālās korporantes apvienotos, mēs būtu
vadošais sieviešu koris LatvijāFil! Ieva Lazdiņa, *gundega*

PĒTĪJUMI, ANALĪZE, VIEDOKĻI

Studenšu korporāciju priekšmetu liktenis Rīgas Vēstures
un kuģniecības muzejāTaut! Renāte Bergmane, *varavīksne**Lettonia* bijušais konventa dzīvoklis Valdemāra ielāFil! Artūrs Lapiņš, *frater imanticus*Piemiņai un saziņai. Sveiciens brāļiem ar *couleurkarti*Fil! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*Korporāciju eksponāti LU izstādē *Gadsimta students*Mg.hist. t/l III šarž! taut! Rūdolfs Rubenis, *latvus*

KORPORĀCIJU DZĪVE

Imeriešu akcija *Apjoz Jūru* aicina ziedot centram *Marta*Fil! Anete Labanovska-Gerasimova, *imeria*, taut! Elīna Meiere,
*imeria**Sororitas Estoniae* – jaunākā studenšu korporācija

Igaunijā

T/l sen! fil! Ance Saulīte, *spīdola*

Brīvību sargājam mēs paši

Fil! Andris Lelis, *ventonus*, fil! Jēkabs Groskaufmanis, *frater
lataviensis*

JUBILĀRI

Studentu korporāciju jumtorganizācijai – gadsimts

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega**Fraternitas Metropolitana* 95 gadu dibināšanas–
atjaunošanas jubileja

3

T/l old! com! Krišjānis Ābelīte, *frater metropolitanus*,
fil! Ilvars Ceriņš, *frater metropolitanus*

4

Vašingtonas Konventa vēsture 75 gadu
atceres reizēFil! Maigonis Krūmiņš, *patrus**Imeria* nosvin 95. jubileju

8

Fil! Anete Labanovska-Gerasimova, *imeria*,
taut! Elīna Meiere, *imeria*Literārais vakars *Daugavietes* atjaunotnes
trīsdesmitgadē

14

T/l vicesen! taut! Linda Siliņa, *daugaviete**Dzintras* atjaunošanas 30. gadadiena

16

T/l mag!lit!subst! com! Līga Dambe, *dzintra*Studenšu korporācija *Varavīksne* atzīmē 30.
gadadienu kopš darbības atjaunošanas LatvijāT/l sen! taut! Evita Feldentāle, *varavīksne*

AKADĒMISKIE SASNIEGUMI

Jaunie zinātņu doktori

22

Sandra Kalniete – 14. goda filistre *Imeria*
pastāvēšanas vēsturē

26

T/l globālā sen! taut! Elīza Grīsele, *imeria*

IN MEMORIUM

Lai cieši kopā turamies – pieminot fil!

Jāni Stradiņu, *frater metropolitanus*

30

Fil! Ilvars Ceriņš, *frater metropolitanus*

33

2019. gada rudens semestrī mūžībā aizgājušie
biedri

71

INTERESANTI

Vai patiesi nedrīkst kāpt pa LU centrālajām
kāpnēm?Iveta Sazonova, LU Komunikācijas un inovāciju
departaments

72

REDAKCIJAS INFORMĀCIJA

72

UNIVERSITAS

Universitas lasītāji 109. numura atvēršanas svētkos.

Foto: com! Alīna Komkova, *gundega*

NO IKMĒNEŠA LAIKRAKSTA LĪDZ ŽURNĀLAM AR 6000 LASĪTĀJIEM

Universitas (*U!*) 112. numurs iznāk brīdī, kad žurnālam aprit 90 gadi, kopš toreiz vēl laikraksta *U!* pirmais numurs ieraudzīja dienas gaismu un devās pie saviem lasītājiem. Lai arī laikrakstu studentiem 20. gadsimta 20. gados netrūka – iznāca gan *Students* (no 1922. gada), gan *Studentu Dzīve* (no 1929. gada) –, tomēr korporācijām sava laikraksta nebija. Tikai pateicoties tolaik prezidējošās korporācijas *Latvia* prezidija uzstājībai, ideja par korporāciju laikraksta izdošanu realizējās. Tomēr, tāpat kā visas studentu un studenšu korporācijas, arī *U!* 1940. gadā tika slēgts. Tam sekoja laikraksta 13 klusēšanas gadi, līdz 1954. gadā to atjaunoja jau kā žurnālu trimdā. Žurnāls ar milzu panākumiem darbojās, sasniedzot lielāko auditoriju un tirāžu *U!* vēsturē – 6000 eksemplāri. To lasīja arī latviešu inteliģence ārpus korporācijām. Žurnāls bija gaidīts viesis ikviena korporanta mājās un vienīgā dzīvā saikne buršiem, kas bija izkaisīti plašajā pasaulē.

Laikā, kad drukātā prese zaudē varu, žurnālam atzīmēt tik lielu jubileju ir milzīgs panākums. Un šis panākums ir visu mūsu kopīgs nopelns: korporācijām, kas nerimstoši darbojas; rakstu autoriem, kas iesūta materiālus; redkolēģijai, kas sagatavo žurnālu, un – pats galvenais – lasītājiem, kas novērtē rakstīto. Šodien *U!* ir korporāciju izdevums, kas kalpo kā platforma spilgtāko notikumu atspoguļošanai, spēcīgu personību (buršu) intervijām un nozīmīgākās hronikas saglabāšanai. *U!* vārds arī šodien nav svešs nevienam korporantam, kas liecina, ka pirms 90 gadiem izveidotais zīmols ir spēcīgs rupors, kas pauž korporantu balsis par visdažādākajiem tematiem. Žurnāls, tāpat kā trimdas laikā, iznāk divas reizes gadā ar apjomīgu lasāmvielu, un saviem lasītājiem to piedāvājam gan drukātā, gan elektroniskā veidā.

Vivat, crescat, floreat U! in aeternum!

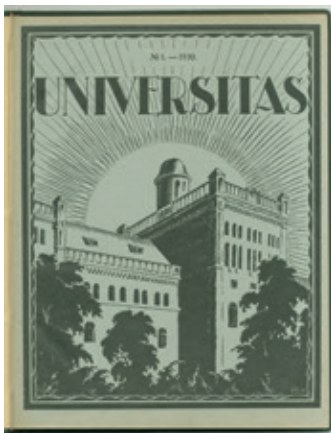
Redkolēģijas vārdā – *U!* redaktore
fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

AKADĒMISKAJAM ŽURNĀLAM UNIVERSITAS – 90

Žurnāla *Universitas* redaktore fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*
Foto no redakcijas arhīva

Studentu un studenšu korporāciju žurnāls *Universitas* (U!) uzskatāms par vecāko žurnālu latviešu valodā, kas, saglabājot tiešu pēctecību ar tā pirmsākumiem, joprojām tiek izdots. 2020. gada 15. februārī aprit 90 gadi, kopš tā pirmais numurs ieraudzīja dienas gaismu. No dažu lappušu bieza laikraksta 1930. gados tas pārtapis ilustrētā, krāsainā žurnālā ar plašu lasāmvielu gan drukātā, gan elektroniskā formātā. Spītējot drukātās preses iedomātai nāvei, U! joprojām tiek izdots un turpina būt nozīmīgs korporāciju dzīves dokumentētājs, tēla veidotājs un buršu gara atspoguļotājs. Šajā nozīmīgajā jubilejas reizē nedaudz atskatīsimies uz laikraksta vēstures interesantajiem likločiem.

Korporācijām nepieciešams savs laikraksts

Laikraksta *U!* pirmā numura vāks. Vāka zīmējuma autors Pēteris Upītis.

Laikraksta izveidošana, lai paustu nacionāli valstisku domu un atspēkotu demagoģiskos uzbrukumus, kas tika pausti citos studentu laikrakstos – vienotņu un konkordiešu izdevumos *Students* un *Studentu Dzīve*.

Līdztekus P!K! Rīgā darbojās 1927. gadā nodibinātā apvienība *Latviešu Korporāciju Prezidija Apspriedes* (L!K!P!A!), kuras sastāvā bija tikai latviešu korporācijas. Laist klajā laikrakstu L!K!P!A! ierosināja Edgars Ķiploks, *latvus*, un, lai arī priekšlikums neradīja lielu piekrišanu, prezidējošā korporācija *Latvia* panāca, ka nodibina komisiju, kas noskaidrotu laikraksta izdošanas iespējas.

Komisijas darbā iesaistījās Aleksandrs Plensners, *lettonus*, Ādolfs Šilde, *frater lataviensis*, Edgars Ķiploks, *latvus*, un Studenšu Prezidiju Konventa (S!P!K!) pārstāve Valerija Sieceniece, *gundega*. Komisijā visi bija ar pieredzi vai nu

žurnālistikā un rakstniecībā, vai bija saistīti ar izdevniecību un bija vienisprātis, tāpēc 1928. gada 9. decembrī tika atzīts, ka korporācijām jāizdod savs laikraksts. Tas iznāktu divas reizes mēnesī, atskaitot akadēmiskā gada brīvlaikus, ar numura tirāžu 2500 eksemplāri. Komisija noteica arī laikraksta provizorisko saturu: raksti par Latvijas Universitāti (LU), studentu dzīvi, īsi zinātniski apcerējumi, praktiski norādījumi studijās, nekroloģi korporāciju locekļiem un mācībspēkiem, kā arī raksti par ievērojamiem ārzemju zinātniekiem, recenzijas par kultūru un sportu. Realitātē *U!* pamatdaļā galvenokārt tika publicētas ziņas par korporāciju darbību, akadēmisko dzīvi, nacionālpolitiskiem jautājumiem, kā arī koncertu un teātru kritikas. Netrūka arī apmaksātu sludinājumu, turklāt biežākie reklāmdevēji bija no elegantākajiem Rīgas drēbniekiem un dzērienu ražotājiem.

Laikraksta nosaukums

U! komisija ieteica topošo izdevumu saukt *Mūsu students*, bet, tā kā finansiālu atbalstu izdošanai cerēja saņemt no Filistru Biedrību savienības (F!B!S!), tad nosaukums nebija īsti piemērots. Bez tam jau iznāca laikraksti ar līdzīgiem

”

LATVIEŠU KORPORĀCIJĀM
RŪPĒJA SAVA LAIKRAKSTA
IZVEIDOŠANA, LAI PAUSTU
NACIONĀLI VALSTISKU DOMU
UN ATSPĒKOTU DEMAGOĢISKOS
UZBRUKUMUS KORPORĀCIJĀM.

nosaukumiem (*Students* un *Studentu Dzīve*). Izvēlēties vārdu *Universitas* – Visums, kopums, pasaule (angļu valodā – *universe*) – ar atvasinājumu vārdam *universitāte* ieteica studentu korporācijas *Fraternitas Livonica* dibinātājs filoloģijas doktors un LU profesors Kārlis Straubergs. Viņš gandrīz kā *pareģis* žurnālam deva tik vispusīgu nosaukumu, kas attaisnojis tam uzlikto pienākumu visos laikos būt visaptverošam laikrakstam trīskrāsu saimei.

”

IZVĒLĒTIES VĀRDU *UNIVERSITAS*
IETEICA STUDENTU
KORPORĀCIJAS *FRATERNITAS*
LIVONICA DIBINĀTĀJS
FILOLOĢIJAS DOKTORS UN
PROFESORS KĀRLIS STRAUBERGS.

Redakcija un pirmie numuri

Žurnāla vēsture aizsākās 1929. gada decembrī, kad L!K!P!A! tika ievēlēta laikraksta *U!* pirmā redakcija. Par galveno redaktoru ievēlēja Aleksandru Plensneru, *lettonus*, un par redaktoru Ādolfu Šildi, *frater lataviensis*, kuri abi tobrīd vēl studēja. Edgaru Ķiploku, *latvus*, pieaicināja par redakcijas sekretāru. S!P!K! no savas puses ievēlēja redaktori Elfrīdu Legzdiņu, *daugaviete*. S!P!K! redaktoreš pēcāk rotēja korporāciju vecākuma principā.

Pirmais laikraksta *U!* numurs dienas gaismu ieraudzīja 1930. gada 15. februārī ar tirāžu ap 4000 eksemplāru – daudz vairāk, nekā sākumā plānots. Turpmāk laikraksts iznāca divas reizes mēnesī, izņemot akadēmiskā gada brīvlaikus, vidēji 17 numuri gadā. Biežā iznākšana ļāva publicēt aktuālu informāciju un teicamu pārskatu par tā laika akadēmisko dzīvi. Laikraksts arī lielu vērību veltīja latviešu valodas izkopšanai, respektējot Jāņa Endzelīna, *lettonus*, ortogrāfiju. K. Ulmaņa autoritatīvā režīma laikā

Laikraksta pirmā redakcija. No kreisās: Aleksandrs Plensners, *lettonus*, Elfrīda Legzdiņa, *daugaviete*, Ādolfs Šilde, *frater lataviensis*, Edgaru Ķiploks, *latvus*.

Redakcijas pirmās telpas atradās Kr. Barona ielā 24/26, komandsabiedrības *Rīts* grāmatnīcas otrajā stāvā. Mūsdienu foto.

laikraksts turpināja iznākt, bet Sabiedrisko lietu ministrija *U!* pakļāva iepriekšējai cenzūrai un pārmeta korporācijām vēlmi radīt valsti valstī.

Pirmskara Latvijā *U!* kļuva par jaunās akadēmiskās paaudzes, kas piederēja pie korporāciju saimes, sabiedriskās domas veidotāju un dzīvesziņas nostiprinātāju. Laikrakstu sagatavoja redakcija, izdeva L!K!P!A!, drukāja AS *Izdevējs* spiestuvē, kas atradās Elizabetes ielā 83–86, netālu no redakcijas. Redakcijas pirmās telpas palīdzēja atrast LU docents Longins Ausējs, *beveronus*, un tās atradās Krišjāņa Barona ielā 24/26 – komandsabiedrības *Rīts* grāmatnīcas otrajā stāvā. Pēcāk daudzus gadus redakcija atradās Rīgas Latviešu biedrības namā.

”

LAIKRAKSTĀ NETRŪKA ARĪ
APMAKSĀTU SLUDINĀJUMU,
TURKLĀT BIEŽĀKIE REKLĀMDEVĒJI
BIJA DRĒBNIEKI UN DZĒRIENU
RAŽOTĀJI.

Laikraksts Latvijā iznāca desmit ar pusi gadus, līdz Sarkanā armija okupēja Latviju un *U!* slēdza līdzīgi kā pārējos nacionālos laikrakstus. Jānis Sprancis, *frater metropolitanus*, bija pēdējais galvenais redaktors laikraksta izdošanas Rīgas posmā. *U!* 1940. gada 31. maija numurs (8.), kas bija veltīts LU pavasara semestrim, bija pēdējais laikraksta numurs. Nākamais bija pieteikts uz 15. septembri, bet tas, protams, vairs netika sagatavots un izdots pastāvošās varas ietekmē. Rīgā līdz 1940. gadam bija iznākuši 163 *U!* numuri. Viss *U!* arhīvs tika pārvietots uz Rātsnama bibliotēku un aizgāja bojā 1941. gada jūnija ugunsgrēkā.

Pajumte trimdas laikā

13 ar pusi gadus pēc laikraksta slēgšanas, 1954. gadā, Latvijas Korporāciju apvienība (L!K!A!) atjaunoja *U!* ārpus Latvijas un nu jau kā ilustrētu žurnālu vidēji ar 80 līdz 96 lappusēm izdeva Štutgartē Vācijā (līdz 37. numuram), vēlāk Ņujorkā ASV. Trimdā laikraksta numerācija sāka no jauna. Līdz 1961. gadam žurnāls iznāca reizi gadā, bet, sākot ar 9. numuru (1962. gadā), divas reizes gadā, kļūstot par lielāko un izplatītāko žurnālu latviešu valodā ar tirāžu 4000–6000 eksemplāri. Elektroniskā salikumā *U!* sāka izdot Ņujorkā 1976. gadā, sākot ar 38. numuru. 1978. gadā, sākot ar 41. numuru, notiek pāreja uz *amerikāņu formātu* (nedaudz īsāku un platāku). Par pirmo redaktoru trimdā ievēlēja Ādolfu Šildi, *frater lataviensis*, kurš šajā amatā nostrādāja no 1954. līdz 1980. gadam. Pēcāk, no 1980. līdz 2006. gadam, viņu nomainīja Gunārs Cimbulis, *lettonus*. Abi redaktori katrs bija nostrādājuši 26 gadus redaktora amatā, parādot milzu ziedošanos laikraksta labā.

U! trimdas laikā kļuva par neatņemamu korporāciju darbības sastāvdaļu un, pats galvenais, vienīgo dzīvo saiti korporāciju locekļu starpā, kas bija izkaisīti pa visu pasauli. Saturiski *U!* trimdas laikā stāstīja par pārmaiņām konventu dzīvēs, veidoja diskusijas par aktualitātēm, vecākie biedri rakstīja par korporāciju tradīcijām, tautisko apziņu un dzimtenes mīlestību. Jaunāko semestru biedri laikraksta lapās meklēja skaidrojumus korporācijas dzīves jautājumos un tādus *U!* slejās arī atrada. Žurnāls palīdzēja audzināt jaunos konventa locekļus. Ārpus Latvijas žurnāls tika sagatavots un izdots līdz 80. numuram (2000. gads), 2009. gadā to pārcēla atpakaļ uz Latviju, redakciju daļēji saglabājot arī ārzemēs.

”

UNIVERSITAS TRIMDAS LAIKĀ
KĻUVA PAR NEATŅEMAMU
KORPORĀCIJU DARBĪBAS
SASTĀVDAĻU UN VIENĪGO DZĪVO
SAITI KORPORĀCIJU LOCEKĻU
STARPĀ, KAS BIJA IZKAISĪTI PA VISU
PASAULI.

Pārcelšana uz Latviju

2008. gadā P!K! aktualizēja žurnāla *U!* izdošanas pilnīgu pārcelšanu uz Latviju un pieņēma lēmumu par darba grupas *U! komisija* izveidi. 2009. gadā L!K!A! atbalstīja žurnāla nodošanu uz Latviju, ja atbildību par to nākotnē uzņemsies P!K! un S!P!K! apstiprinātā komisija. 2009. gadā tika dibināta un reģistrēta biedrība *Universitas komisija*. Kaut arī tās dibinātāji bija trīs burši, šīs komisijas izveide notika bez P!K! ziņas. 2012. gadā tika mainīti biedrības statūti, paredzot

biedrības likvidācijas gadījumā visus līdzekļus nodot privātam uzņēmumam SIA *Izdevniecība Universitas*. Tāpat pakāpeniski notika izmaiņas biedrības valdē, un no biedrības tika izslēgti vai izstājās divi burši, biedrībā paliekot tikai divām ar korporācijām vairs nesaistītām personām. Tika sagatavoti vairāki *U!* numuri ar antiburšikozu un melīgu saturu.

U! atgriežas vecajās sliedēs....

2013. gada 5. novembrī P!K! sēdē lēma, ka būtu jāatjauno *U!* izdošana korporāciju paspārnē, izdodot to gan drukātā, gan elektroniskā formātā, kā arī jāizveido darba grupa korporāciju laikraksta sagatavošanai. 2014. gada 25. februārī sanāca darba grupa, kurā piedalījās desmit pārstāvji no deviņiem konventiem: fil! Dmitrijs Trofimofs, *frater arctus*, fil! Elviss Strazdiņš, *latvus*, fil! Māris Matrevics, *frater metropolitanus*, com! Andris Igaunis, *frater letticus*, com! Oless Hristenko, *frater lataviensis*, fil! Kaiva Krastiņa, *daugaviete*, fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*, fil! Inese Tauriņa, *dzintra*, fil! Elīna Šmite, *imeriete*, taut! Madara Cimmermane, *imeriete*. Darba grupu vadīja P!K! t/l seniors com! Andris Igaunis, *frater letticus*. Darba grupa lēma neatteikties no žurnāla nosaukuma *Universitas* un sagatavot izdevumu gan drukātā, gan elektroniskā formātā. 2014. gada 17. septembrī darba grupa uz tās dalībnieku pamata izveidoja *U!* redkolēģiju. Par *U!* redaktori un līdz ar to redkolēģijas vadītāju apstiprināja fil! Kaivu Krastiņu, *daugaviete*. Jaunā redaktore sagatavoja četrus ietilpīgus atjaunotā *U!* numurus (105.–108.) un izveidoja žurnāla saturisko *mugurkaulu*. 2018. gadā redaktore pieņēma pienākumus pārņēma fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*, veicinot žurnāla regulārāku iznākšanu divreiz gadā.

Ievērojamu grafiķu zīmēti vāki

Uzticīgākie lasītāji noteikti pamanījuši, ka *U!* vāki 90 gadu laikā vairākkārt mainījušies. Pirmā vāka autors, kura zīmējums uz laikraksta vāka bija no 1930. līdz 1931. gadam, bija tobrīd Mākslas akadēmijas audzēknis Pēteris Upītis. Vēlāk viņa zīmējumu nomainīja grafiķa, gleznotāja Sigismunda Vidberga dažādie zīmējumi. Trimdā 1954. gadā atjaunotā žurnāla vāku zīmējis arhitekts, grafiķis Ansis Bērziņš, *lettonus*. Viņa veidotais zīmējums netika mainīts līdz 2011. gadam, tikai vāka papīra krāsa. Vēlākos gados žurnāls Latvijā mainīja formu, kļuva krāsains un plānāks, un uz vākiem vairākkārt parādījušās aktuālas fotogrāfijas, līdz 2014. gadā tas atkal atguva savu vēsturisko trimdas vāka atveidu un līdz šim mirklim nav mainījies.

Ar skatu nākotnē

Šodien *U!* ir drukāts izdevums korporāciju saimei, kas atspoguļo korporāciju dzīvi un glabā buršu bagāto vēsturi. Žurnāls tiek izdots katra semestra sākumā (septembrī un februārī), iespiests Jelgavas tipogrāfijā un izplatīts korporāciju biedriem un akadēmiskajās aprindās bez

Dažādie U! vāku stili 90 gadu laikā.

maksas. Žurnālu sagatavo U! redaklēģija, un izdod F!B!S! ar P!K! un L!KA! līdzdalību, kas pierāda akadēmisko organizāciju spēku kopīgi (finansiāli un saturiski) izdot savu mediju. Žurnālu mēnesi pēc izdošanas iespējams lasīt arī elektroniski.

1936. gada 25. maijā iznāca laikraksta 100. numurs; 1976. gadā 200. numurs (37. numurs). Ja šobrīd rokās turi U! 112. numuru, tad tas kopumā ir žurnāla 275. numurs. Trimdas laikā numerācija tika sāta no jauna, jo redakcijai nebija iespējas noskaidrot, kurš pēc kārtas bija pēdējais U! numurs Latvijā. To pa aplinkus ceļiem uzzināja tikai 1969. gadā. Žurnāls tiek indeksēts. 90 gadu laikā sagatavoti un iespiesti trīs laikraksta indeksi. 1981. gadā iespiests U! indekss 1–45 (1954–1980); 1996. gadā U! indekss 46–66 (1980–1991); 2010. gadā U! indekss 67–98 (1992–2010). Uz žurnāla simtgadi būtu jāplāno sagatavot ceturto indeksu

par jaunākajiem U! izdevumiem. Indeksa izdevumos ērti pēc atslēgvārdiem var atrast gan autorus, gan tematus, kas atbilst konkrēta žurnāla numuram un lappusei.

Lai arī redakcijas darbība un žurnāla sagatavošanas aizkulises paliek neredzamas un nekur nepierakstītas, redakcija daudzkārt publicējusi nelielus apskatus U! jubilejas reizēs un informāciju par žurnāla saimniecisko darbību. Aprakstītas arī redakcijas problēmas, kas nav mainījušās arī šodien, – termiņu neievērošana, materiālu pārlietu lielais garums, rakstu atlikšana uz vēlākiem numuriem un citas. Par žurnāla vēsturi vairāk var lasīt trimdas laika 7. numurā (U! – 30 gadi); 9. numurā (U!, *jaunu gaitu posmu uzsākot*); 23. numurā (186. numurs); 25. numurā (25); 33. numurā (U! 20 gadu darbības posms trimdā); 37. numurā (U! trimdas gaitas); 45. numurā (U! – 50 gadu); 74. numurā (U! – 65); 87. numurā (U! – 50 gadi kopš atjaunošanas pēc kara) un citos numuros, meklējot indeksa izdevumos.

Laikraksta ilggadīgais redaktors, pirmais redaktors trimdā Ādolfs Šilde, *frater lataviensis*. Grāmatplauktā redzami arī iesieti laikraksta U! izdevumi no 1930. gada.

Žurnāla U! galvenie redaktori 1930–2019:

- 1930.–1931. Aleksandrs Plensners, *lettonus*
- 1931.–1934. Ādolfs Šilde, *frater lataviensis*
- 1934.–1935. Edgars Ķiploks, *latvus*
- 1935. – Jānis Valbergs, *selonus*
- 1935.–1937. Edvīns Mednis, *lettonus*
- 1938.–1939. Valentīns Sīrants, *lettgalus*
- 1939.–1940. Jānis Sprancis, *frater metropolitanus*
- 1954.–1980. Ādolfs Šilde, *frater lataviensis*
- 1980.–2006. Gunārs Cimbulis, *lettonus*
- 2006.–2012. Māris Ruks
- 2013.–2018. Kaiva Krastiņa, *daugaviete*
- No 2018. – Sandra Grigorjeva, *gundega*

Žurnāla redaklēģija no 2018. gada:

Fil! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*, fil! Māris Matrevics, *frater metropolitanus*, fil! Inese Tauriņa, *dzintra*, fil! Ance Saulīte, *spīdola*. **U!**

Korporantes Brīvības pieminekļa atklāšanas svētkos 1935. gada 18. novembrī. Foto no Varavīksnes arhīva.

STUDENŠU PREZIDIJU KONVENTS VĒSTURES NOGRIEŽŅOS S!P!K! – 95

S!P!K! t/l sen! taut! Laura Smukule, *spīdola*

Foto: Toms Grīnbergs

Pirms 95 gadiem Studenšu Prezidiu Konvents (S!P!K!) apvienoja četru studenšu korporācijas, šodien – 13. S!P!K! vēsture ir pagriezienu pilna – tā slēgšana, okupācijas varai ienākot Latvijā, 50 darbības gadi trimdā un atgriešanās Tēvzemē. Studenšu korporācijas cauri laikiem ir apliecinājušas, ka izglītotu un ambiciozām piepildītu sieviešu kopienās ir neizmērojams spēks izturēt jebkārus pārbaudījumus, vienoties kopīgiem darbiem kā sevis, tā sabiedrības labā.

Līdz ar Latvijas valsts dibināšanu un sieviešu tiesību nostiprināšanos sabiedrībā pavērās iespēja apliecināt, ka sievietes nav tikai mājas pavarda lolotājas, bet spēj ar augstu kapacitāti darboties sabiedrībā. Vien nepilnus trīs gadus pēc Latvijas Republikas dibināšanas, 19 studentēm apvienojoties, 1921. gada 6. novembrī, tika dibināta pirmā studenšu korporācija Latvijā – *Daugaviete* –, kas vienlaikus bija arī pirmā sabiedriskā organizācija Latvijā, kuras locekles ir tikai sievietes.

Divus gadus vēlāk, 1923. gada 29. novembrī, tika izveidota studenšu korporācija *Gundega*, kuras pamatus lika 24 Latvijas Universitātes (LU) studentes. Savukārt 1924. gadā dibinātas vēl divas studenšu korporācijas, proti, 20. maijā studenšu korporācija *Dzintra*, pie kuras šūpuļa stāvēja astoņas studentes, bet 19. novembrī studenšu korporācija *Imeria*, kuras pamatus lika 12 ambiciozas sievietes.

Četru studenšu korporāciju izveidošanās reducējās nepieciešamībā pēc organizācijas, kas regulētu studenšu korporāciju darbības kopīgās nostādnes. Tā 1924. gada 2. decembrī tiek dibināts S!P!K!, kura sākotnējais pamatuzdevums bija izveidot vienotas tradīcijas un saskaņot jau esošās, kārtot studenšu korporāciju savstarpējās attiecības saskaņā ar pieņemtajiem statūtiem un komāniem, nodrošinot saskaņotu rīcību kopīgu jautājumu risināšanā.

Studenšu korporācijām, kuras izveidotas jau pēc S!P!K! dibināšanas, bija saistoši pieņemtie noteikumi. Viens no

S!P!K! rudens semestrī, 1938./1939. studiju gadā. Prezidē *Varavīksne*. Foto no *Varavīksnes* arhīva.

galvenajiem bija tas, ka jaunajām korporācijām bija jāgarantē komāns pie kādas S!P!K! korporācijas, kura kļuva par tās krustmāti. Tomēr tas nenozīmēja formālu dokumentu izstrādi un krustmātes izvēli, bet bija jāpierāda gatavība pieņemt noteikumus un iekļauties studenšu korporāciju ikdienā. Krustmātes pienākumos bija ievadīt jauno organizāciju studenšu korporāciju dzīvē, palīdzēt pilnveidot ārējos un iekšējos noteikumus.

Pagāja salīdzinoši ilgāks laiks līdz jaunu studenšu korporāciju dibināšanai. 1927. gadā tika dibinātas trīs jaunas studenšu korporācijas – *Selga*, *Gaujmaliete* un *Varavīksne*. Pirmā, 19 studentēm apvienojoties, 17. februārī tika dibināta studenšu korporācija *Selga*, kas par krustmāti izvēlējās studenšu korporāciju *Imeria* un bija pirmā, kurai bija jāseko S!P!K! izstrādātajiem noteikumiem. Vien mēnesi vēlāk,

”

PIRMO ČETRU STUDENŠU
KORPORĀCIJU IZVEIDOŠANĀS
LATVIJĀ REDUCĒJĀS
NEPIECIEŠAMĪBĀ PĒC
ORGANIZĀCIJAS, KAS
REGULĒTU STUDENŠU
KORPORĀCIJU DARBĪBAS
KOPIĢĀS NOSTĀDNES.

S!P!K! prezidiji 1955./1956. studiju gadā. Centrā prezidējošās studenšu korporācijas *Gundega* prezidijs. Foto no *Gundegas* arhīva.

S!P!K! prezidiji 2018. gada Aristoteļa svētkos pie Latvijas Universitātes galvenās ēkas. No labās: t/l prezidējošās studenšu korporācijas *Gaujmaliete* prezidijs un *Daugavietes*, *Gundegas*, *Dzintras* un *Imeria* prezidiji.

22. martā, 16 LU studentes izveidoja studenšu korporāciju *Gaujmaliete*. Savukārt šī paša gada 25. novembrī dibināta studenšu korporācija *Varavīksne*, kuras pamati meklējami jau 1922. gada 6. martā, kad pie LU tika dibināta studenšu literārā biedrība *Varavīksne*. Abas studenšu korporācijas – *Gaujmaliete* un *Varavīksne* – komānus garantēja pie vecākās studenšu korporācijas *Daugaviete*.

”

S!P!K! PIRMSKARA LATVIJĀ
AKTĪVI LĪDZDARBOJĀS
LU STUDENTU PADOMĒ,
LAIKRAKSTĀ *UNIVERSITAS*,
ORGANIZĒJA DAŽĀDUS
PASĀKUMUS, DARBOJĀS
LABDARĪBĀ UN DIBINĀJA
PIRMO AKADĒMISKO SIEVIEŠU
KORI LATVIJĀ.

Visas trīs jaunizveidotās studenšu korporācijas S!P!K! uzsēmtas 1927. gadā, tādējādi izpildot S!P!K! prasības

un apliecinot gatavību sekot S!P!K! mērķiem. 1932. gada 17. janvārī, apvienojoties korporācijām *Sororitas Slavia* un *Tatiana*, tika nodibināta studenšu korporācija *Sororitas Tatiana*. Tā savās rindās pulcēja Latvijas augstskolu studentes, kuras audzinātas krievu kultūras tradīcijās. *Sororitas Tatiana* komānu garantēja 1932. gada 23. februārī pie studenšu korporācijas *Imeria*.

Pēdējā jaunizveidotajā Latvijas valstī 1933. gada 8. maijā tika dibināta studenšu korporācija *Aurora*, kura veidojusies no Latgales studentu biedrības *Montānija*. Komānu *Aurora* garantēja pie studenšu korporācijas *Gundega*, kura arī palīdzēja 19 jaunajām studentēm dibināt korporāciju. Jāpiemin, ka krāsas *Aurora* atsedza tikai 1938. gada 28. novembrī, un tas ir piecus gadus pēc korporācijas dibināšanas. *Sororitas Tatiana* S!P!K! uzsēmta 1932. gadā, bet *Aurora* 1933. gadā.

S!P!K! laika gaitā neizveidojās tikai kā organizācija, kas apvieno deviņas studenšu korporācijas, bet gan aktīvi līdzdarbojās Studentu padomē, laikrakstā *Universitas* un sabiedriskajā dzīvē – gan apmeklējot, gan organizējot dažādus pasākumus. Vērā ņemama ir S!P!K! darbība labdarības jomā, piemēram, S!P!K! vāca ziedojumus gan maznodrošinātajiem, gan bērniem, studentiem un citām sabiedrības grupām. Kā piemēru var minēt, ka, atzīmējot ģimenes lielo nozīmi, S!P!K! ziedoja 300 latu trūcīgo ģimeņu apdāvināšanai.

2018. gada Aristoteļa svētkos pie Brīvības pieminekļa. Priekšplānā t/l prezidējošās korporācijas *Gaujmaliete* prezidijs un biedres.

Studentu korporāciju aktīvas darbības rezultātā 1927. gada 28. oktobrī dibināts Studentu Prezidijs Konventa koris, kura dēļ latviešu mūzikas literatūras vēsture tika papildināta ar daudzām skaistām un melodiskām dziesmām, jo pēc kora ierosinājuma un absolūta sieviešu kora repertuāra trūkuma dēļ daudz latviešu komponistu ķērās pie darba un radīja pirmās tieši latviešu sieviešu korim domātās dziesmas.

”

S!P!K! APVIENO NE TIKAI 13 STUDENŠU KORPORĀCIJAS, KURĀS DARBOJAS IZGLĪTOTAS, NACIONĀLI DOMĀJOŠAS SIEVIETES, BET ARĪ VEICINA KULTŪRAS UN AKADĒMISKĀS DZĪVES GARA UZTURĒŠANU.

S!P!K! veiksmīgi darbojās līdz 1940. gadam, kad, ienākot okupācijas varai Latvijas teritorijā, tika slēgtas nacionālās organizācijas, tajā skaitā arī studentu korporācijas un S!P!K!. Neskatoties uz korporāciju darbības izbeigšanu Latvijā, Otrā pasaules kara beigās, bēgļiem pulcējoties nometnēs

Vācijā, sekmējās oficiāla korporāciju darbības centra izveide Eslingenā un Pinnebergā. Savukārt 1946. gadā Hamburgā, nodibinoties Baltijas Universitātei, kura pēc pusgada pārcēlās uz Pinnebergu, latviešu studenti sāka dibināt sabiedriskās organizācijas. Pirmā oficiālā S!P!K! sanāksme trimdā notika 1948. gada 27. augustā, kopā sanākot 66 korporantēm un līdz ar to uzsākot trimdas S!P!K! darbību.

Pirms tam, 1947. gadā, pie Baltijas Universitātes tika dibinātas jaunas studentu korporācijas, proti, pirmā 11. martā studentu korporācija *Spīdola*, par kuras šūpuļa licējām uzskatāmas 30 studentes, bet mēnesi vēlāk, 21. aprīlī, – studentu korporācija *Zinta*. Savukārt tā paša gada 3. septembrī pie Minhenes Universitātes pamatus likusi studentu korporācija *Staburadze*. *Spīdola* un *Staburadze* komānu garantēja pie studentu korporācijas *Dzintra*, bet *Zinta* pie studentu korporācijas *Daugaviete*. Jaundibinātās studentu korporācijas trimdas S!P!K! tika uzņemtas 1949. gadā, bet S!P!K! – 1954. gadā, tādējādi S!P!K! apvienoja jau 12 studentu korporācijas.

Ievērojot 1949. gada masveida bēgļu izceļošanu, tika likvidēta Baltijas Universitāte, līdz ar to arī apsīka S!P!K! darbība. Taču šis bija tikai kārtējais pārbaudījums katras studentu korporācijas un S!P!K! darbībā un apliecinājums tam, ka organizāciju pamatā ir likti spēcīgi stūrakmeņi. Minēto apliecina tas, ka jau 1951. gada 26. novembrī *Daugavietes* seniore fil! Vilma Goldmane sasauca informatīvu S!P!K!

S!P!K! prezidiji 2019. gada Aristoteļa svētkos Doma laukumā. No kreisās: studenšu korporāciju *Imeria*, *Spīdola* un *Staburadze* prezidiji.

sēdi, bet 9. jūnijā notika S!P!K! locekļu kopsapulce, kā rezultātā tika izveidota Studenšu korporāciju kopa Ņujorkā.

Jau 1954. gadā tika izstrādāti S!P!K! trimdas statūti, kas ietvēra Latvijas S!P!K! principus, tādējādi oficiāli atjaunojot S!P!K! darbību un tā funkciju apvienot studenšu korporācijas un noteikt galvenos darbības principus. Tika papildināti S!P!K! mērķi: veicināt brīvības un nacionālas Latvijas valsts atgūšanu, saglabāt un izkopt nacionālo apziņu, latviešu valodu, kultūru, zinātni, tradīcijas un uzturēt Latvijas korporācijas garu. Korporāciju biedru augsto godaprātu un vēlmi piederēt šai latviešu sabiedrībai apliecināja tas, ka trimdas statūti nebija pakļauti valsts jurisdikcijas jautājumiem, bet tos spēkā uzturēja pašu griba un disciplīna.

1953. gadā studenšu korporācijas sāka piesaistīt jaunas biedres, kuru skaits līdz 1955. gadam bija pieaudzis līdz 53. Savukārt 1956. gadā tās jau bija 150 jaunas biedres, bet 1959. gadā ap 500. Svarīgi uzsvērt, ka, atšķirībā no korporāciju darbības Latvijā, kur uzņēma tikai studentes, trimdā varēja uzņemt arī tās, kuras studijas beigušas un pirmo akadēmisko grādu ieguvušas pēc korporāciju darbības izbeigšanas 1940. gada rudenī.

1959. gadā S!P!K! nolēma jaunas korporācijas savā vidū neuzņemt, lai nodrošinātu latviskā, nacionālā un Latvijas korporāciju gara veiksmīgu nodošanu jaunākajām paaudzēm. Ņemot vērā, ka starp korporāciju kopām un biedrēm bija lieli

attālumi, kopas galvenokārt sazinājās un darbību organizēja ar vēstulēm, apkārtrakstiem un citām publikācijām, bet kopā sabrauca korporāciju jubilejās un lielos latviešu sarīkojumos, piemēram, Dziesmu svētkos. Studenšu korporācijas ārpus Latvijas ieņēma ļoti būtisku lomu latviskās identitātes saglabāšanā, kopjot latviešu valodu, kultūru un mācot to nozīmi nākamajām paaudzēm.

Pēc gandrīz 50 gadiem trimdā – 80. gadu beigās – korporācijas sāka apjaust, ka beidzot pienācis ilgi gaidītais un lolotais sapnis par Latvijā dibināto korporāciju atgriešanos mājās, bet trimdā dibināto korporāciju šūpuļu pārvešanu uz Tēvzemi. Pirmā 1989. gada 12. oktobrī savu darbību Latvijā atjaunoja *Dzintra*. Savukārt tā paša gada 27. novembrī – *Daugaviete*, bet 29. novembrī – *Gundega* un *Varavīksne*. Turpinot korporācijām atgriezties Latvijā, 1990. gadā darbību Latvijā atjaunoja vēl četras studenšu korporācijas: 12. aprīlī *Imeria*, 13. aprīlī *Selga*, 22. martā *Gaujmaliete*, bet 12. decembrī – *Sororitas Tatiana*. No Latvijas laikā dibinātajām korporācijām 1991. gada jūnijā darbību Latvijā atjaunoja *Aurora*. Trimdā dibinātās korporācijas ilgi nekavējās, un 1991. gada 28. jūlijā Latvijā darbību uzsāka *Spīdola*, 1992. gada 10. augustā – *Zinta*, bet 1993. gada 25. martā – *Staburadze*.

Garāks ceļš līdz kļūšanai par S!P!K! pilntiesīgu locekli bija studenšu korporācijai *Līga*. Proti, *Līga* S!P!K! tika uzņemta 1993. gada 1. martā, lai gan par *Līgas* internās dzīves sākumu tiek uzskatīts 1928. gada 4. marts, kad desmit jaunas

mūziķes, Latvijas Konservatorijas studentes, nolēma veidot studenšu organizāciju, lai dotu iespēju būt vienotām arī pēc Konservatorijas absolvēšanas. Dažādu iemeslu dēļ *Līga* pašlikvidējās 2003. gada 4. oktobrī, bet otrreiz atjaunojās 2013. gadā, tādējādi kļūstot par 13. studenšu korporāciju Latvijā.

Pirmā kopīgā S!P!K! sēde Latvijā notika 1990. gada 6. oktobrī Rīgā, Skolotāju namā, uz kuru ieradās 31 locekle no astoņām studenšu korporācijām, kuras bija atjaunojušas darbību Latvijā. Tikšanās reizē nolemts, ka ar šo sēdi tiek atjaunota S!P!K! darbība Latvijā.

Kopš S!P!K! darbības atjaunošanas Latvijā ir pagājuši 29 gadi. Šajā laikā S!P!K! ir tapusi par stabilu organizāciju, kas apvieno ne tikai 13 studenšu korporācijas, kurās darbojas izglītotas, ambiciozas un nacionāli domājošas sievietes, bet arī veicina valodas, kultūras un akadēmiskās dzīves gara uzturēšanu. Šo gadu laikā S!P!K! turpina gan organizēt, gan piedalīties sabiedriskos pasākumos, sniegt atbalstu LU sarīkojumos, rīkot konferences, piedalīties sabiedrības procesos, veicinot Latvijas valsts izaugsmi.

Lai sasniegtu mērķus, jāturpina akadēmiski izglītoties, tādēļ S!P!K! par vienu no darbības uzstādījumiem noteicis konferences organizēšanu. To, ka S!P!K! konference spēj sasniegt ne tikai buršu saimei piederīgo ausis, bet arī plašāku mērogu, apliecina 2015. gada konference *Sieviete Latvijas kā Rietumvalsts izaugsme*, par kuru atsauksmes bija lasāmas gan Saeimas mājaslapā, gan interneta laikrakstos (*Delfi*, *Tvnet*). Šis ir tikai viens no visiem labajiem piemēriem, kā mūsdienu skrejošajā laikmetā tiek īstenoti mūsu dibinātāju izlolotie sapņi par stiprām studenšu mūža organizācijām.

Lai arī mēs pulcējamies zem 13 dažādiem *trikoloriem*, tomēr mūs visas vieno studenšu korporāciju ideāli, kas ir tēvzemes mīlestība, tiekšanās pēc zināšanām, vēlme būt stiprām, nelokāmām, atbildīgām un daiļām sievietēm, kuras iestājas par Latvijas nākotni ne tikai vārdos, bet arī darbos. Lai mūsu apbrīnojamā vēsture un darbi turpina stiprināt nacionālo pašapziņu un sievietes lomu sabiedrībā, kā arī iedvesmo citas akadēmiski izglītotas un spējīgas sievietes kļūt par vienu no mums!

Vivat, crescat, floreat Studenšu Prezidiju Konvents *in aeternum!* **UI!**

S!P!K! prezidiji un biedres iesaļo Brāļu kapos 2019. gada 18. novembrī. Priekšplānā *Dzintras* prezidijs.

S!P!K! prezidiji 95. dibināšanas gadadienas svētku aktā LU Mazajā aulā.

STUDENŠU PREZIDIJU KONVENTS, ATZĪMĒJOT 95. GADSKĀRTU, ZIEDO MUZEJAM

S!P!K! t/l sen! taut! Laura Smukule, *spīdola*
Foto: Kārlis Miksons

S!P!K! prezidiji 95. dibināšanas gadadienai veltītajā dievkalpojumā Sv. Jāņa baznīcā.

2019. gada decembra pirmajā nedēļā ar dievkalpojumu, svētku aktu un saviesīgo vakaru Studenšu Prezidiju Konvents (S!P!K!) atzīmēja 95. dibināšanas gadadienu. Jubilejas laikā tika vākti ziedojumi Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejam (RVKM) kā vienam no buršu vēstures glabātājiem.

Svētki iesākās 2. decembrī, pulcējoties Svētā Jāņa baznīcā Rīgā uz dievkalpojumu mācītāja Jura Zariņa vadībā. Ar klātbūtni priecēja Studenšu Prezidiju Konventa koris un Prezidiju Konventa vīru koris, kas piepildīja baznīcu ar spēcīgu skanējumu. Pēc dievkalpojuma ar ziediem devāmies gājienā līdz Brīvības piemineklim.

Savukārt sestdien, 7. decembrī, Latvijas Universitātes Mazajā aulā pulcējāmies uz svētku aktu, kurā galvenokārt tika uzsvērtas studenšu korporāciju vērtības un daudzveidīgās sadarbības iespējas. Ar akadēmisko runu *Studenšu korporāciju priekšmetu liktenis RVKM krājumā* uzstājās RVKM speciāliste taut! Renāte Bergmane, *varavīksne*; pēc tam ne vienam vien korporantam bija interese par to, kādi korporāciju priekšmeti vēl atrodas muzejā.

Saviesīgais vakars Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejā, uzstājas S!P!K! un P!K! kori.

Organizācijai, kuru veido 13 studenšu korporācijas, t.i., ap 1500 biedru, svarīgi apjaust tās spēju būt sadzirdamai ne tikai internajā vidē, bet arī ārpus tās. Tāpēc jubilejas gadā S!P!K! tika izvirzīts mērķis vākt ziedojumu. Šoreiz kā ziedojuma adresāts tika izraudzīts RVKM, apliecinot spēju novērtēt vēsturi un tās liecību glabātājus. Aicinājumam ziedot atsaucās

ne tikai studenšu korporācijas, bet arī studentu korporācijas un akadēmiskās vienības, un visiem kopā izdevās saziest 1204,50 eiro. Svētku aktā ar klātbūtni pagodināja muzeja pārstāvi, galvenā krājuma glabātāja Agita Ančupāne, kura pateicās par nozīmīgo ziedojumu.

S!P!K! prezidējošās korporācijas *Spīdola* biedres.

Svētku nedēļas kulminācija bija saviesīgais vakars RVKM, kas notika 7. decembrī. Pasākumā priecēja S!P!K! kora un P!K!V!K! koncertprogramma *Burši Rīgai*, ko caurvija S!P!K! t/l audz! fil! Agneses Eglones, *spīdola*, un t/l audz! fil! Laumas Brūnas, *spīdola*, sagatavots stāsts par katras studenšu korporācijas vēstures līkločiem. Jāpiemin, ka šis bija pirmais pasākums, kurā S!P!K! dziedātājas uzstājās jaunajos kora tērpos! Savukārt pasākuma otrā daļa bija papildīta ar dzīvo mūziku, dejām, skaistiem kantiem un siltiem draudzības mirkļiem. Pasākumā bija iespēja apskatīt arī muzeja ekspozīcijas, kur starp vēsturiskajām liecībām atrodas buršu regālijas. Vakara noslēgumā baudījām jubilejas kūku un svētkus noslēdzām ar atvadu dziesmu *Vēl vienu sārtu rožu ziedu*.

Paldies visiem, kuri bija kopā šajos svētkos! Lai uz S!P!K! simtgadi spējam sasniegt vēl lielākus mērķus, apliecinot, ka varam darboties ne tikai sevis, bet arī sabiedrības labā!

Vivat, crescat, floreat S!P!K! in aeternum! **U**

TAUT! DACE BITE, LĪGA

Dirīgē taut! Dace Bite, *līga*, 2016. gada koru skatē ar S!P!K! kori LU Lielajā aulā.

JA VISAS MUZIKĀLĀS KORPORANTES APVIENOTOS, MĒS BŪTU VADOŠAIS SIEVIEŠU KORIS LATVIJĀ

Fil! Ieva Lazdiņa, *gundega*

Foto: no fil! Ievas Lazdiņas, *gundega*, un taut! Daces Bites, *līga*, privātā arhīva

CV

Darba pieredze

- 2019–šobrīd Ķekavas kultūras centra sieviešu koris *Daugaviete* (mākslinieciskā vadītāja)
- 2011–šobrīd S!P!K! koris (mākslinieciskā vadītāja)
- 2014–šobrīd Valsts akadēmiskais koris *Latvija* (kora māksliniece)
- 2013–2011 Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskola (mūzikas un interešu izglītības pedagoģe)
- 2007–2013 RD IKSD KTMC *Ritums* (direktors vietniece radošajā darbā)
- 2007–2008 KTMC jauktais koris *Skaņupe* (diriģente)
- 2004–2006 Jauniešu koris *Mūza* (kormeistare un vokālā pedagoģe)

Izglītība

- 2005–2010 Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija
- 2001–2005 Rīgas Doma kora skola
- 1991–2001 Emīļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskola
- 1992–2001 Liepājas 1. vidusskola

Šogad apņēmu deviņus gadus, kopš S!P!K! koris vada taut! Dace Bite, *līga*. Atsākta dalība *Dziesmu svētkos*, izveidota mājaslapa, izstrādāts kora logo, sudraba kuloni dziedātājiem ar kora logo un kora karogs. Iegūts sabiedriskā labuma organizācijas statuss labdarības un kultūras veicināšanas jomā, ierakstīts CD *Burši Rīgai*, korim īpaši sarakstītas un aranžētas vairākas dziesmas, dziedāts dažādos koncertos un konkursos, radīti divu veidu koncerttērpi, bijuši dažādi sadarbības projekti u.c. notikumi.

No mēģinājumiem zinu, ka tev kalendārs vienmēr aizplānots jau gadu uz priekšu. Kā tu visu paspēj?

Galvenais ir plānot! Nu nevar taču kalendārs palikt tukšs! Tā ir arī mūsdienu cilvēku problēma – vienmēr gaužas, ka nevar neko paspēt. Ja cilvēks plāno, tad visu var un nedrīkst no plāna atkāpties. Esmu tāds cilvēks – ja esmu ko ieplānojusi, tad, pat ja man nāk interesantāks piedāvājums jau aizplānotajā laikā, es tam nepiekrītu. Svarīgākais ir tas, ko esmu ierakstījusi pirmo. Tā ir pienākuma apziņa pret visu – pret darbu, ģimeni, korporāciju.

S!P!K! koris tev nav vienīgais darbs. Cik darbos tu strādā, kāda ir tava darba diena?

Mans pamatdarbs ir Valsts akadēmiskais koris *Latvija*. Dziedātājs nevar dziedāt astoņas stundas dienā, mēs

dziedam četras. Mums ir sešu dienu darba nedēļa, jo brīvdienās bieži ir koncerti. Sākam plkst. 9.30, beidzam pēcpusdienā, pēc tam dodamies savās gaitās ar domu, ka repertuārs jāiemācās pašiem, jo tas paņem laiku. Repertuārs nav vienkāršs – bieži notis ir kā bieži žurnāli dažādās valodās, ko nevar paspēt izdziedāt mēģinājumā. Paralēli pamatdarbam vadu divus sieviešu korus – S!P!K! kori otrdienās, bet pirmdienās un ceturtdienās – Ķekavas sieviešu kori *Daugaviete*, kurā strādāju kopš 2018. gada nogales.

”

DIRIGENTAM JĀDARA VISS
IESPĒJAMAIS, LAI DZIEDĀTĀJI
JUSTOS LABI, BŪTU
INTERESENTI UN VĒLME NĀKT
UZ MĒĢINĀJUMIEM.

Zīmīgs nosaukums tavam Ķekavas korim! Vai S!P!K! kora koristēm jābūt greizsirdīgām uz tavu jauno kori?

Jā, ļoti zīmīgs nosaukums! Bet – runājot par greizsirdību – nedomāju gan. Gluži tāpat kā abi mani bērni – arī abi kori ir vienlīdz mīļi. Atšķirīgi kolektīvi – ar atšķirīgām interesēm, ikdienas ritējumu un domām. Un man ir ļoti interesanti! Viens ir akadēmiskāks kolektīvs, otrs – vairāk tāds *liderīgāks*. S!P!K! korī ir gados jaunākas dziedātājas, vairāk patīk koncerti un mazāk ballītes, bet abiem kolektīviem ir kopīga vēlme attīstīties profesionāli, virzīties augšup.

Rīgas Doma kora skolas tā laika direktors Jānis Erenštreits un kordirigēšanas nodaļas vadītājs Ferijs Millers *ieceļ* lielajā mākslas dzīvē 2005. gadā.

Vai tu katrā korī esi dažāda? Kā tu raksturotu savu darba stilu kā diriģente?

Domāju, ka esmu tāda pati, jo darba stils ir vienāds. Esmu mātišķa, bet diezgan stingra uzskatos. Ļoti iestājos par saviem kolektīviem. Nekad neesmu uzskatījusi, ka diriģents ir pats galvenais. Proti, ka koris ir diriģentam, lai viņš varētu *izsisties*. Pilnīgi otrādi! Uzskatu, ka diriģentam jādara

S!P!K! kora 90 gadu jubilejas koncertā 2017. gadā.

viss iespējamais, lai dziedātāji justos labi, lai viņiem būtu interesanti un saglabātos vēlme nākt uz mēģinājumiem. Turklāt uz mēģinājumu nākt ne tikai strādāt, bet arī gūt pozitīvas emocijas, emocionāli *atslēgties*, atpūsties vai vienkārši padomāt par kaut ko. Vienmēr cenšos virzīties arī uz attīstību, lai ir, uz ko tiekties arvien augstāk un augstāk. Mēs nevaram stāvēt uz vietas – vai nu tu attīsties, vai krīti atpakaļ. Dzīve ir kustībā! Uzskatu – jo augstāk pacel latīņu, jo augstāk paceļas koris un katrs dziedātājs individuāli.

Vai darba stils tev aizgūts no diriģentiem, kuri bijuši tavā priekšā? Proti, tevi kāds ir īpaši iedvesmojis?

Man dzīvē ļoti paveicies ar mūzikas pedagogiem! Akadēmijā studentu koris – Jāzepa Vītola Mūzikas akadēmijas jauktais koris – bija mana mīļākā stunda. Katru darba dienu divas stundas. Tos četrus gadus, kad mācījos akadēmijā, kori vadīja Ints Teterovskis. Tā bija brīnišķīga iespēja dziedāt pie Inta! Gāju uz kori ar prieku, nekad nekurņēju. Startējot profesionālo koru kategorijā, braukājām pa slaveniem Eiropas konkursiem, guvām daudz godalgu. Ints ir fantastisks diriģents – ar savu muzikalitāti viņš iemāca sajust mūziku, izgaršot pašu sīkāko detaļu, atrast iekšējo sajūtu. Dziesma jau nav tikai melodija vai vārdi. Tev jāsaprot, ko ar to gribi dot klausītājiem. Tu nevari vienkārši *pliki* dziedāt. No viņa ļoti daudz esmu guvusi, arī strādāšanas stilu. Savukārt Rīgas Doma skolā dziedāju meiteņu kori Airas Birziņas vadībā. Arī viņa līdzīgi, ļoti skrupulozi strādā ar mūziku. Atceros, ka viņa strādāja tīri tehniski, kas man daudz devis. Bērniem grūti ieskaidrot emocionālo fonu – viņiem nav īsti vaļas pievērsties tam.

Tev ir arī kādi elki mūzikā?

No katra cilvēka var kaut ko paņemt un mācīties. Tā ir bijis ar jebkuru diriģentu, ar kuru bijis gods sadarboties. Protams, man simpatizē dižgari. Piemēram, Raimonds Pauls vai Mariss Jansons. Esmu domājusi, kas ir viņu ģenialitātes kods? Esmu ievērojusi – jo lielāka personība, jo cilvēcīgāka attieksme pret līdzcilvēkiem. Mūzikā visbiežāk ir brīnišķīgas personības, ārkārtīgi jauki un sirsnīgi cilvēki, kuri spēj nolaisties arī līdz *parastā cilvēka* līmenim. Viņiem nav iedomības gēna.

”

AR VIENU DZIESMU REIZĒM VAR AIZKUSTINĀT DAUDZ VAIRĀK NEKĀ AR TEĀTRA IZRĀDI.

Vai tu jau bērnībā skaidri zināji, ka dzīvi saistīsi ar mūziku? Par ko vēlējies kļūt?

Atceros, kā bērnībā skatījos televizoru, kur uzstājās Valsts akadēmiskais koris *Latvija*, un domāju, ka noteikti gribētu tur dziedāt. Tas bija mans bērnības sapnis!

Kurš tevi ievirzīja mūzikā?

Man ģimenē nebija mūziķu, lai gan vecmāmiņa dziedāja folkloras kopā. Viņa mani jau no trīs gadu vecuma ņēma līdzi uz mēģinājumiem. Mamma strādāja, un man nebija, kur

Līgas 2018. gada maijkomeršā, centrā t/l sen! taut! Dace Bite.

S!P!K! koris 2018. gada koru skatē LU Lielajā aulā.

palikt. Tur gan es ne gluži dziedāju, bet zīmēju ar kritiņiem uz tāfeles. Biju muzikāls bērns. Bērībā gribēju deļot un spēlēt vijoli. Mamma man vijoli nenopirka, jo apstākļi nebija tik labi – nevarējām atļauties divus instrumentus. Viņa teica, ka klavieres tāpat būs jāspēlē neatkarīgi no vijoles. Nopirka man klavieres. Sākumā mācījos par pianistu. No manis labs pianists nesanāca – jau ceturtajā klasē pārgāju uz kora klasi. Nevarēju atrast kontaktu ar instrumentu! Domāju, ka ar vijoli arī nekur tālu nebūtu tikusi. Pabeidzu kora klasi dzimtajā Liepājā un tad devos uz Rīgas Doma kora skolu, pēc tam uz akadēmiju.

”

S!P!K! KORIS IR ELITĀRS
KOLEKTĪVS – NEVAR ATNĀKT
JEBKURŠ NO MALAS, JĀBŪT
KORPORĀCIJĀ!

Vai paralēli mācībām strādāji?

Jā, jau Doma skolas 4. kursā. Mana ģimene nebija pārāk turīga, un man gribējās savu naudiņu. Mana pirmā darbavieta bija jauktais koris *Mūza* – vokālā pedagoģe un kormeistare. Pēc tam, akadēmijas 2. kursā, sāku strādāt par

direktora vietnieci kultūras un tautas mākslas centrā *Ritums* un vakaros – jauktajā korī *Skaņupe* par kormeistari. Bija ērti apvienot, jo pamatdarbs bija tajā pašā ēkā trīs stāvus augstāk. Tā kā *Ritumā* strādāju ar 38 kolektīviem, zinu, ko nozīmē darbs ar papīriem un kāda ir neredzamā puse, ko bieži vien kolektīvu vadītāji nespēj iedomāties, kas jādara organizācijai, kas par viņiem atbild. Šis darbs gan nebija mans aicinājums – neesmu cilvēks, kas var astoņas stundas strādāt pie galda un datora.

Vienu laiku strādāji arī skolā.

Jā! Pēc *Rituma* biju izdomājusi, ka varētu būt skolotāja. Viens gads man pagāja Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskolā, kur pamatskolēniem vadīju mūzikas stundas un trīs korus – vidusskolas, 5.–9. klašu un zēnu. Vēl man audzināšanā bija 6. klase. Tas bija ļoti vērtīgs gads. Nezinu, cik daudz ieguva skolēni, bet man tā bija ļoti vērtīga dzīves pieredze.

Kā pavadīji brīvo laiku ārpus darba?

Tiklīdz atbraucu uz Rīgu, 2001. gadā, iestājos Ilģuciema teātra studijā *Rampa* pie režisores Ināras Čakstes. Desmit gadus pie viņas darbojos, līdz piedzima bērni un sāku nopietnākas darba gaitas. Ināra ir brīnišķīga režisore un fantastisks cilvēks. Tāds dzīves gudrs, vieds. Arī viņa savā ziņā bijusi man padomdevēja ļoti daudzās dzīves situācijās. Teātris man vienmēr patīcis! Mana mammīte bija aktrise Liepājas Tautas teātrī. Līdz ar to ļoti daudz laika pavadīju teātra aizkulisēs un izbraukumu izrādēs.

Ziemassvētku koncerts 2019. gada nogalē Baltezerā. Koristes un diriģente jaunajos tērpos. Dace otrā no kreisās.

Un kā nokļuvi līdz savam bērnības sapnim – valsts korim?

Allaž meklēju iespēju. Biju jau pāris reizes nosūtījusi pieteikumu, bet nekādas atsauksmes nebija. Tad vienā brīdī draudzene, kura strādāja korī, teica: “Tikko no darba aizgāja viens alts. Ātri zvani Sirmajam!” Tajā laikā vēl Māri Sirmo personīgi nepazinu. Tad nodomāju, ka dodu valsts korim pēdējo iespēju, un zvanīju. Jau nākamajā dienā mani uzaicināja uz noklausīšanos. M. Sirmais bija uzreiz gatavs mani pieņemt darbā. Nevarēju pretoties sapnim un laist garām šo iespēju! Šis darbs man tiešām joprojām sagādā gandarījumu! Man ļoti patīk dziedāt korī.

Kā tu nokļuvi līdz S!P!K! korim? Kāpēc vadi tieši sieviešu kori, ja pati dziedī jauktajā?

Vadīt jaukto kori nekad nav bijis mans aicinājums. Akadēmijā mācījies pie Jāņa Zirņa, kurš ir slavens sieviešu koru diriģents. Tajā laikā domāju – kā vispār var strādāt ar sieviešu kori? Tas taču ir garlaicīgi! Tad par diriģenti vēl neplānoju strādāt. Nevarēju atrast sevi. Lūzuma punkts bija, kad absolvēju akadēmiju. Piezvanīja vīra (b.fil! Imants Bite, *patrus*) drauga fil! Agņa Buša, *patrus*, sieva fil! Madara Buša, *gundega*. Viņa man saka: “Klausies, mums ir doma atjaunot aktīvu S!P!K! kora darbību.” Piekritu. Kļuvi par kormeistari, bet Dzintra Krastiņa, fil! Jāņa Krastiņa, *selonus*, mamma, bija galvenā diriģente. Par S!P!K! kora diriģenti sāku strādāt 2011. gada vasarā. Un jau augustā manā vadībā dziedājam Rīgai – 810 koncertā *Meistars. Dziesma. Lēģenda* Mežaparkā ar tikko uzšutajām baltajām kleitām. Tagad varu teikt, ka esmu ļoti iemīļojusi sieviešu kora skanējumu!

Atceros, kad kļuvi par diriģenti, lai arī tavs vīrs ir *Patria* biedrs, nebiji korporante. Mēs, koristes, mudinājām tevi, bet teici, ka neplāno. Kas tavas domas mainīja?

Jā, atceros! Tomēr domāju – kuru korporāciju no visām izvēlēties? Kura būs tā istā un vienīgā, ja koristes un paziņas bija visās? Tad vienudien mājās vīrs stāstīja par korporāciju vēsturi un *līgām*. Nodomāju, ka gribētu būt tieši *līga*! Toreiz pat interesējos, kā atjaunot, bet sapratu, ka tikai viņas pašas to var izdarīt. Pagāja laiks, un *Līga* tika atjaunota. 2015. gadā kļuvi par *līgu*.

”

GRIBĒTU REDZĒT KORI
DAUDZSKAITLĪGĀKU. LIELĀKĀ
SASTĀVĀ IR IESPĒJA ARĪ
MĀCĪTIES DZIESMAS SEPTIŅĀM
UN PAT ASTOŅĀM BALSĪM.

Kā ģimene skatās uz to, ka esi visu laiku mūzikā, arī brīvdienās?

Bērni ir pieraduši, ka vecāki mēdz būt ilgāku laiku prom. Mans vīrs ir karavīrs, dienē bruņotajos spēkos. Arī viņam tas ir sirdsdarbs. Līdz ar to mums abiem pret darbu ir augsta atbildība. Nav pārmetumu par to, ka neesi mājās darba dēļ. Arī viņš aizbrauc komandējumos. Citādāk tas ir ar izklaidēm. Cenšamies nelaupīt laiku ģimenei.

Bērni arī tev ir muzikāli?

Bruno (10) ir deļotājs, Viesturs (9) – topošais bokseris. Viņi gan runā par to, ka gribētu mācīties mūzikas skolā, bet uzskatu – ja ļoti grib, līdz 12 gadiem var paspēt iestāties, un tad jau tā ir paša izvēle. Spiest bērnu mācīties mūzikas skolā ir grūti. Tā kā no agras bērniības viņos nepārvaramu mūzikas mīlestību neredzēju, negribēju spiest tikai tāpēc, ka esmu mūziķe.

Kādam jābūt labam kora dziedātājam, par balsi nerunājot?

Man ļoti patīk emocionalitāte. Manuprāt, mūsdienās tās trūkst. Mēs kļūstam tādi sausi, slāpējam sajūtas. Tāpēc koncertprogrammas gatavoju tā, lai tās būtu emocionāli piepildītas, lai dotu cilvēkiem ko vairāk un ietvertu kādu dziļāku domu. Koncertos ir vēlme, lai skatītājs un dziedātājs emocionāli iesaistās. Tur ir tā drošā zona, kurā vari atļauties būt emocionāls un izbaudīt – sāpes, prieku, visu, kas mūzikā ir. Korists vienlaikus ir arī aktieris uz skatuves. Protams, tas ir grūti, ne visi vēlas sevi emocionāli plosīt, bet tas sniedz gandarījumu. Koristam ir grūtāk nekā aktierim uz skatuves – kora dziedātājs ir ierobežots kustībās. Bet, ja ieliec katrā frāzē domu, esi iekšā līdz matu galiņiem, tas pat spēj dod daudz vairāk! Ir jāgrib iedziļināties un emocionāli atvērties. Tas patiešām strādā, skatītājs to jūt! Reizēm ar vienu dziesmu var aizkustināt daudz vairāk nekā ar teātra izrādi.

Kā S!P!K! koris ir progresējis deviņu gadu laikā?

Līmenis ir stipri audzis. Šobrīd jaunpieņacējam ielēkt mācību tempā vairs nav viegli – jābūt kādām nelielām priekšzināšanām vai lielam gribasspēkam mācīties. Skaitliski daudz neesam. 2013. gadā, pirms pirmajiem Dziesmu svētkiem kopš kora atjaunošanas, mēs gan bijām daudz – 40 dziedātājas. Atceros, ka meitenēm pirms skates teicu, lai uz skatuves augšā iet lēnām, lai ir ilgi. Mēs bijām četrās rindās, tas bija skaisti! Uz to vajadzētu tiekties! Diemžēl pēc Dziesmu svētkiem lielākoties koristu rindas sarūk daudzos koros. Šobrīd, lai gan skaitliski esam maz, ir stabils dziedātāju kodols – spējīgas koristes, kuras ātri mācās, varam vairāk pievērsties muzicēšanai.

Koris nupat ticis pie jauniem tērpiem, pastāsti!

S!P!K! kora dziedātājas jau ilgāku laiku loloja domu par jauniem skatuves tērpiem. Nu sapnis, pašu izlolots, piepildījies. Kopā ar kora prezidenti fil! Gundegu Grīnbergu, *imeriete, uzbūrām* tērpu vizuālo tēlu. Vienai otru papildinot, radās ideja par melnu frakai līdzīgu augšdaļu un gaisīgiem svārkkiem. Koristes taut! Everitas Luksas, *dzintra*, uzrunāta, atsaucās tērpu māksliniece Ieva Ādamsons. Ieva kopā ar komandu vīziju pārvērtā īstenībā. Tērpi pirmo reizi tika demonstrēti, uzstājoties S!P!K! 95 gadu jubilejas saviesīgajā pasākumā pagājušā gada nogalē.

S!P!K! koris iesaistās labdarības akcijā, sūtot SOS bērnu ciematos Latvijā ģimenēm un bērniem spēles. 2019. gads.

Kādas tev ir S!P!K! kora nākotnes ieceres?

Ar esošo sastāvu esmu iecerējusi visus kora 90 gadu jubilejai veltītos dziesmu aranžējumus ierakstīt, lai tie būtu pieejami ikvienam klausītājam. Šis process jau sācies – jau uzrunāts skaņu režisors, un tūlīt ejam skatīties ierakstu telpas. Šoruden brauksim mūsu pirmajā koncertceļojumā uz Gruziju. Ja šobrīd koristu skaits ir 23, nevaru izvirzīt tādus mērķus, kādus gribētu. Arī skatē mazā skaitā nevaram konkurēt ar citiem korim. Gribētu redzēt kori daudzskaitlīgāku. Lielākā sastāvā ir iespēja arī mācīties pavisam citas programmas, kuras pat jau esmu sagatavojusi – atlasītas skaistas dziesmas septiņām un pat astoņām balsīm. Gaidu to brīdi, kad varēsim tās dziedāt. Mazākā kolektīvā katrai dziedātājai ir milzīga atbildība. Ja tev ir 40 cilvēku sastāvs un pieci cilvēki netiek, tas nav jūtams. Bet ar 23 dziedātājiem gan. Šobrīd, ja balss grupā ir divi trīs cilvēki un kāda saslimst vai netiek uz koncertu, tad ir *ziepes*. Lielākā sastāvā ir arī iespēja startēt konkursos, tostarp arī starptautiskajos. Nākotnē mēs varam daudz sasniegt, vienīgi – nepieciešami papildspēki!

Kādi būtu iedrošinājuma vārdi korporantēm, kuras apsver pievienošanos S!P!K! korim?

Pirmkārt, esam pirmais akadēmiskais sieviešu koris Latvijā. Otrkārt, šeit ir ļoti elitārs kolektīvs – nevar atnākt jebkurš no malas, jābūt korporācijā. To jāprot novērtēt. Man bijušas meitenes ar muzikālo izglītību, kuras jautā, vai var nākt dziedāt S!P!K! korī? Un es saku: “Piedod, tu neesi korporante!” Man vienmēr šķitis, ja esi savas korporācijas patriote un ir vēlme dziedāt, tad pirmā izvēle būtu S!P!K! koris. Jo kurš gan cits tavā vietā nāks un cels šī kora un korporāciju tēlu? Ja apvienotos visas muzikālās korporantes, esmu pārliecināta, ka mēs būtu vadošais sieviešu koris Latvijā, visi zinātu, kas ir S!P!K! koris! Korporācijās ir spēks! Koris nav mūža organizācija – atnāc, pamēģini! Ja nepatiks, vienmēr var aiziet! **U!**

STUDENŠU KORPORĀCIJU PRIEKŠMETU LIKTENIS RĪGAS VĒSTURES UN KUĢNIECĪBAS MUZEJĀ

Taut! Renāte Bergmane, *varavīksne*, Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeja tekstīliju krājuma glabātāja

Foto: Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeja arhīvs

Akadēmiskā runa S!P!K! 95 gadu jubilejas svētku aktā Latvijas Universitātes (LU) Mazajā aulā 2019. gada 7. decembrī.

2019. gads iezīmē ļoti svarīgu atskaites punktu buršu saimes vēsturē – Prezidiju Konventa 100. gadadiena, Studenšu Prezidiju Konventa 95. gadadiena, kā arī pagājuši 30 gadi, kopš korporācijām ļauts atjaunot darbību Latvijas teritorijā. Tik ilgi gaidītā darbības atjaunošana dzimtenē nebija tikai uzvaras mirklis korporācijām, bet arī nozīmīgs posms Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejam (RVKM), jo arī muzeja vadība klusām gaidīja, kad atkal varēs celt gaismā tik ilgušus gadus aizliegtu un uzmanīgi slēpto krājuma daļu!

Žurnāla *Liesma* 1989. gada 1. janvāra izdevumā¹ drosmīgi tika publicēts raksts *Vecā buršu greznība*, kurā aprakstīta starpkaru perioda Latvijas studentu un studenšu korporāciju vēsture un to liktenis. Ņemot vērā padomju laika propagandu un cenzūru, tikai raksta pirmajā daļā korporanti tika dēvēti par buržuāziskiem nacionālistiem. Šis raksts noslēdzas ar Otrā pasaules kara beigām, kad Latvija nonāca padomju okupācijā un, kā rakstīts žurnālā, “viņas [korporācijas] jau gaidīja nežēlīgais un traģiskais liktenis. Šodien tā jau ir vēsture.” Rakstot par to 30 gadus pēc šīs publikācijas, gribas smaidīt, cik ļoti raksta autors kļūdījās. Bet vai tāds bija tikai raksta autora viedoklis par korporāciju likteni? Līdzīgas bažas par šo organizāciju pagātni un nākotni pauda studentu korporācija *Lettonia*, adresējot vēstuli RVKM direktorei K. Radziņai 1990. gadā, pasakoties par izstādes *Studentu organizācijas Latvijā* izveidošanu: “Pēc tik ilga mums tumšo gadu uzspiestā pārtraukuma tas bija pirmais, teikšu – drosmīgs, mēģinājums atkal gaismā celt studentu korporāciju nozīmi bez īpašas pārliecības, vai šo divu paaudžu laikā tās nav jau pavisam iznīkušas un vai tās tagad vispār būs spējīgas atkal atgriezties dzīvē”.²

Tomēr, kā mēs zinām, 1989. gads atnesa jaunas vēsmas un cerības Latvijai. 23. augustā notika akcija *Baltijas ceļš*, kurā vārdi *brīvība, Latvija, neatkarība* un *okupācijas atzīšana* izskanēja skaļi un noteikti Padomju Savienībā un

Gundegas, Sororita Tatiana un Dzintras krāsu cedras uz manekeniem.

visā pasaulē. Gorbačova *perestroikas* politika ļāva atjaunoties nevalstiskajām organizācijām, tai skaitā studentu un studenšu korporācijām. Organizācijas, kuras 1989. gada janvāra rakstā tika uzskatītas par vēsturi, jau tā paša gada novembra beigās atjaunoja darbību. Organizācijas, kuru vērtības definējās patriotismā, demokrātijā, nācijas apziņā, tagad jau darbojās Padomju Latvijā.

Pirms organizāciju likvidācijas Latvijā darbojās deviņas studenšu korporācijas, apvienotas zem jumtorganizācijas S!P!K!, kas atjaunoja darbību 1990. gadā. Tomēr kā sākās šī gandrīz piecdesmit gadu garā, drūmā, slēptā un puteklainā nodaļa S!P!K! vēsturē? Šeit jācītē sabiedrisko lietu ministra Pētera Blaus uzruna laikrakstā *Brīvā Zeme* 1940. gada 28. jūnijā: “Biedrību un organizāciju dzīve izveidosies pēc demokrātisma principiem. Tautai tiek atdota atpakaļ vecās valdības atņemtā biedrošanās brīvība. To baudīs visi, izņemot tautas ienaidniekus, 1934. gada 15. maija apvērsuma rīkotājus un dalībniekus. [...] Turpmāk sevišķi tiks sekmēts tādu organizāciju darbs, kas uz demokrātiskiem principiem ir spraudušas par mērķi kulturālu un sabiedrisku sakaru tālāku izveidošanu ar Padomju Savienību”.³

¹ Zariņš M. Vecā buršu greznība // Laikraksts *Liesma*, 1989. Nr. 1.

² RVKM Zinātniskais arhīvs. Lieta Nr. 1787. 2. lpp.

³ Sabiedrisko lietu ministra P. Blaua uzruna // Laikraksts *Brīvā Zeme*, 1940. Nr. 143.

Pēc Latvijas okupācijas 1940. gada 13. jūlijā ar Tautas valdības sabiedrisko lietu ministra Pētera Blaua rīkojumu visas korporācijas (un arī citas nacionāli orientētas studentu organizācijas) slēdza.⁴ Tika uzsākti likvidācijas darbi. Katras organizācijas likvidāciju pārzināja trīs likvidatori, kuru uzdevums bija uzskaitīt un nodot padomju iestādēm visus priekšmetus, kuriem būtu kaut kāda vērtība, naudas līdzekļus, dokumentus, kā arī juridiski pabeigt organizāciju likvidāciju.⁵ Pēc likvidācijas izziņošanas straujiem soļiem sākās likuma izpilde, tādēļ muzeja vadība rīkojās ļoti ātri. 1940. gada 24. jūlijā muzeja direktors Rauls Šnore runāja ar pilsētas lielveikādo un Izglītības pārvaldes priekšnieku. Nākamajā dienā, 25. jūlijā, Izglītības pārvaldei rakstiski tika lūgts nodot muzejam likvidējamo organizāciju priekšmetus. Lūguma pamatojums – daudzu likvidējamo biedrību, kameru, korporāciju un citu iestāžu īpašumā vai rīcībā atrodas priekšmeti, kas raksturo zināmu vēstures posmu valstī un Rīgas pilsētā un kuriem kā vēstures lieciniekiem tagad istā vieta būtu muzejā.

Tādēļ muzeja vadība lūdza atļaut muzejam vērsties pie citām likvidējamām iestādēm un organizācijām ar ierosinājumu nodot līdzīgus vēsturiskus materiālus un priekšmetus ar muzejisku nozīmi Rīgas Vēstures muzeja (RVM) īpašumā.⁶ Saņemot atļauju, 1940. gada 10. oktobrī muzeja direktors R. Šnore lūdza LU studentu un studentu korporāciju likvidācijas komisiju pārraugam zvērinātam advokātam biedram Vaivariņam⁷ un LU studentu un studentu korporāciju *Gaujmaliete*, *Selga* un *Fraternitas Livonica* likvidācijas komisijas priekšsēdim biedram Karlovskim nodot muzejam tās korporāciju mantas, kurām būtu kultūrvēsturiska vērtība, kā, piemēram, ģerboņus, karogus, sudraba un kristāla priekšmetus, fotogrāfijas un albumus, kā arī citas mantas, kuras raksturo pagājušos laikus: “Minētajām mantām nav nekādas praktiskas nozīmes, bet LPSR zinātnei un muzejam tās būtu svarīgs materiāls 19. un 20. gadsimta kultūrvēsturisku parādību raksturošanai.”

Daugavietes skārda vāpēnis, kam otrā pusē rakstīts Gundega.

Muzejs saņēma četrus vāpēņus – *Imeria*, *Selga*, *Gaujmaliete*, *Varavīksne*; visiem vāpēņiem aktā norādīti defekti, tomēr detalizētāka apraksta nav, pieņemot, ka tas noticis transportēšanas laikā. Tika saņemti arī krāsu vairodziņi – *Daugaviete*, *Gundega*, *Dzintra*, *Imeria*, *Sororitas Tatiana* un *Aurora*. Fotogrāfiju albumi ādas sējumos – *Gundega*, fotogrāfiju albumi – *Imeria*, *Varavīksne* – vairākas fotogrāfijas stikla rāmjos, fotogrāfijas rāmjos – *Sororitas Tatiana*, dibinātāju bilde – *Aurora*. Krāsu cedras no *Gundegas*, *Dzintras*, *Sororitas Tatiana* un *Auroras*. Divas segnes – *Imeria*. Satīriskie žurnāli – *Gundega*, *Aurora*. Kopskaitā tika saņemts 221 priekšmets no deviņām studentu korporācijām. Tomēr pēc likvidatoru nodoto priekšmetu saraksta RVM nav iespējams noteikt precīzu priekšmetu daudzumu, kas tika atsavināts katrai studentu korporācijai, jo likvidatori tos muzejam nodeva katrs pēc saviem ieskatiem, tāpēc priekšmetu daudzums un veids atšķīrās.

Nacistiskās Vācijas okupācijas laikā un līdz pat Otrā pasaules kara beigām šo priekšmetu atrašanās vieta nav nosakāma, jo trūkst detalizētu aprakstu, kādi priekšmeti no RVM tika sapakoti un devās uz Vāciju Mērijas Grīnbergas pavadībā. Protams, lielākoties izceļojošie priekšmeti un kolekcijas bija Vācijas un vācbaltiešu vēsturei nozīmīgas un vērtīgas. Tomēr 1946. gadā no Vācijas atgūto priekšmetu uzskaitē parādās latviešu Dziesmu svētku Līgo karogs, kā arī vairākas šarfās, cepures un karogi!⁸ Šeit atkal ir jāpievērš liela uzmanība terminoloģijai, jo, aprakstot gan studentu, gan studentu korporāciju priekšmetus, muzeja materiālos tie tīši, lai pasargātu priekšmetus, un netīši, muzeju darbinieku neuzmanības dēļ, tiek aprakstīti identiski, nepievēršot uzmanību faktiskajam, studentu korporācijās izmantotajam nosaukumam. Šarfās tiek attiecinātas arī uz studentu korporāciju cedrām, kā arī ar vārdu *deķelis* tiek apzīmētas studentu korporāciju galvassegas, savukārt vāpēņi tiek aprakstīti kā ģerboņi. Tomēr, ņemot vērā to, ka 1946. gadā atgūtās kopumā 165 kastes ar RVM priekšmetiem⁹, kā arī faktu, ka visus priekšmetus, kas atradās muzejā, nācās inventarizēt rekordīsā laikā, līdz 1948. gadam, var pieņemt, ka studentu un studentu izmantotā terminoloģija nebija prioritāte. 1947. un 1948. gada RVM pirmatnējās uzskaites žurnālos šiem studentu korporāciju priekšmetiem tiek doti inventāra numuri un tie tiek iekļauti muzeja krājumā.

Latvijai tiekot okupētai un iekļautai Padomju Savienībā, muzejos, tāpat kā citās kultūras iestādēs, notika padomju totalitārās sistēmas veidota reorganizācija. Muzeju nozares pārraudzīšanu īstenoja 1945. gada septembrī izveidotā Latvijas PSR Ministru padomes Kultūras un izglītības iestāžu komiteja, tās funkcijās ietilpa vadīt un kontrolēt bibliotēku, muzeju, kultūras namu u.c. iestāžu darbu.¹⁰ Muzejiem tika nodotas instrukcijas, kādiem priekšmetiem jāatrodas to krājumā,

⁴ Stradiņš J. Studentu akadēmiskās organizācijas // Žurnāls *Universitas*, 01.07.1995.

⁵ Ščerbinskis V. Totalitārie okupācijas režīmi Latvijā 1940.–1964. gadā. Latvijas akadēmiskās mūža organizācijas un to biedru liktenis (1940–1945) // Latvijas vēsturnieku komisijas raksti. 2004. 13. sējums.

⁶ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-2. Lieta Nr. 17. 255. lpp.

⁷ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-2. Lieta Nr. 18. 542. lpp.

⁸ RVKM Zinātniskais arhīvs U-5. Lieta Nr. 1. 215. lpp.

⁹ RVKM Zinātniskais arhīvs U-5. Lieta Nr. 1.

¹⁰ LVA fonds 1363. Lieta Nr. 76. 1.-2. lpp.

Imeria galvassega ar nogrieztu krāsu lenti.

respektīvi, priekšmeti, kuri neatbilst Padomju Savienības vēstures interpretācijai, ir jāizslēdz no muzeja krājuma. Par šo priekšmetu saņemšanu bija atbildīga Galvenā literatūras pārvalde (GLP),¹¹ kas aptvēra arī muzeju nozari un izvērsa tajā aktīvu darbību. Tā pievērsa lielu uzmanību muzeja ekspozīcijas un izstāžu saturam, kā arī zinātnisko darbu un to tēmu izvēlei. RVM regulāri notikušas arī pārbaudes, kuras veica Kultūras un izglītības iestāžu komiteja, tajās tika ziņots par muzeja krājuma stāvokli – vai tajā vēl atrodas priekšmeti, kas pēc būtības neatbilst padomju muzeja politikai, tika ziņots arī par priekšmetu saglabātības pakāpi.¹²

Muzejs nonāca neapskaužamā situācijā. Jaunā politika lika izslēgt priekšmetus, kam ir vēsturiska vērtība un liela nozīme Latvijas un Rīgas vēsturē, priekšmetus, par kuru likteni direktors R. Šnore tā cīnījies 1940. gadā, lai tie nonāktu muzeja krājumā un tiktu saglabāti, turklāt arī muzeja telpu stāvoklis bija ārkārtējs. Jau no 1946. gada regulāri tika ziņots par telpu nepietiekamu apsildi, aukstuma dēļ priekšmeti bojājās, un kvalitatīvu glabātavu neesamības dēļ tie atradās muzeja foajē, Doma krustejā (kur 1947. gadā papildus vēl tika turēti 30 Rīgas pilsoņu un ierēdņu ģerboņi, kas pirms tam atradās Pēterā baznīcā).¹³ Milzu izaicinājums bija arī materiālu sagāde priekšmetu konservēšanai.¹⁴ No 1949. līdz 1950. gadam sākās aktīva nevēlamo priekšmetu izslēgšana no krājuma un to nodošana GLP. Tā kā visi priekšmeti muzejā tika inventarizēti, tad arī nevēlamo priekšmetu saraksts un to apjoms Kultūras un izglītības komitejai bija zināms.

Ņemot vērā visas minētās problēmas, 1949. gadā akūts kļuva jautājums, ko iesākt ar četru studenšu korporāciju un kopskaitā trīsdesmit septiņu studenšu un studentu korporāciju

vapeņiem, jo bija nepieciešama milzīga telpa to glabāšanai, kā arī tie bija pareizi jāuzglabā, un tam materiālu nebija, turklāt, pats svarīgākais, šos priekšmetus pavēlēts izslēgt no muzeja krājuma. LPSR Ministru padomes Kultūras un izglītības iestāžu komitejai no muzeja puses tika lūgta iespēja saglabāt dažus no vapeņiem kā izcilus kokgriezumu paraugus un pārējos nodot Rīgas Mākslas amatniecības vidusskolai. Tomēr pozitīva atbilde nesevoja, GLP tika nodots izslēgšanas akts par visiem 37 vapeņiem, un saskaņā ar aktu Rīgā 1950. gada 18. februārī sasitot un saskaldot iznīcināja ģipsi un kokgriezumā veidotos dažādu korporāciju ģerboņus (vapeņus), kopā – trīsdesmit septiņus.¹⁵ Tai skaitā *Imeria*, *Selgas*, *Gaujmalietes* un *Varavīksnes* vapeņus, ko 1940. gadā muzejam izdevās iegūt no likvidācijas komisijām. Ņemot vērā šo priekšmetu lielumu, iznīcināšana notika muzeja Doma dārzā.

”

MUZEJS NONĀCA
NEAPSKAUŽAMĀ SITUĀCIJĀ
– JAUNĀ POLITIKA LIKA
IZSLĒGT NEVĒLAMOS
PRIEKŠMETUS, KAM IR
VĒSTURISKA VĒRTĪBA,
TURKLĀT MUZEJA TELPU
STĀVOKLIS BIJA ĀRKĀRTĒJS.

No 1949.¹⁶ gada līdz 1950.¹⁷ gada beigām no muzeja krājuma tika izslēgti 2289 priekšmeti, kas tika nodoti tieši GLP. RVM pirmatnējos uzskaites žurnālos arī norādīts, ka visi studenšu korporāciju priekšmeti nodoti GLP. Tomēr, salīdzinot pārvaldei nodoto izslēgto priekšmetu aktus ar muzeja inventāra žurnāliem, skaitļi ievērojami nesakrīt. Jau no 1947. gada muzeja pamatfondu inventāra grāmatā uzskaitīti priekšmeti ar ļoti skopu aprakstu – “lente, plecu, studentu un trīs krāsu kombinācija”, neminot neko vairāk.¹⁸ Minēta arī segne, S!K! *Imeria* galvassega. 1941. gadā no likvidācijas komisijas tika saņemtas divas segnes, un muzeja pirmatnējās uzskaites materiālos norādīts, ka šīs abas galvassegas izslēgtas jau 1949. gada 19. novembrī,¹⁹ tomēr, ieskatoties rūpīgāk aktā, kurā tiek uzskaitīts izslēdzamo priekšmetu saraksts,²⁰ parādās tikai viena segne, savukārt otra līdz pat šodienai atrodas

¹¹ Latvijas PSR Ministru padomes Galvenā pārvalde valsts noslēpumu aizsardzībai presē jeb *Glavlits* bija represīva PSRS okupācijas iestāde, kuras uzdevums bija politiskā cenzūra PSKP vadībā no 1940. gada līdz 1990. gada oktobrim

¹² LVA fonds 1363. Lieta Nr. 218. 22. lpp.

¹³ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-8. Lieta Nr. 7. 18-20; 22-24; 26; 32. lpp.

¹⁴ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-8. Lieta Nr. 7. 25. lpp.

¹⁵ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-8. Lieta Nr. 3. 42. lpp.

¹⁶ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-8. Lieta Nr. 2. 56-60; 66.-67. lpp.

¹⁷ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-8. Lieta Nr. 3. 2-3; 40.-41; 62-82. lpp.

¹⁸ RVKM Pamatfonda inventāra grāmata. VRVM. 45.001-46.000. 23. lpp.

¹⁹ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-5. Lieta Nr. 3. 8. lpp.

²⁰ RVKM Zinātniskais arhīvs. U-8. Lieta Nr. 2. 11.-43. lpp.

muzeja pamatkrājumā, un segnes apraksts ir ļoti skops – “cepure, studentu, melna samta”.²¹ Redzams, ka no segnes priekšējās daļas ir nogriezta krāsu lente, un par to liecina mazie diedziņi uz segnes. Viens no iemesliem varētu būt, ka muzeja darbinieks, zinot īsto priekšmeta vērtību, nogriezis krāsu lenti ar domu, ka tā būs vieglāk šo priekšmetu atstāt krājumā. Protams, rodas jautājums, kā bija iespējams muzeja krājumā atstāt šāda veida priekšmetus, kamēr notiek atklāta to iznīcināšana no GLP puses un konstanti notiek pārbaudes un kolēģijas sēdes no Kultūras un izglītības komitejas puses.

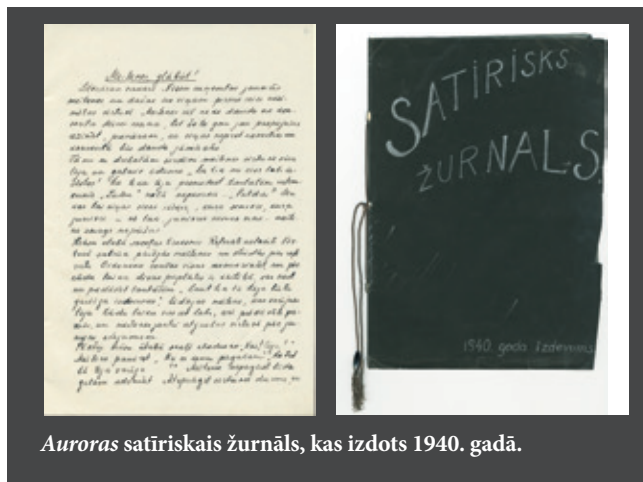
Atbildi var meklēt Kultūras un izglītības iestāžu kolēģijas sēdes norādījumos un pārbaužu atskaitēs no 1950. līdz 1951. gadam. Kolēģijas sēdēs tiek aizrādīts, ka muzeja zinātniskā inventāra grāmatas nav pēc Kultūras un izglītības komitejas noteiktās formas, tāpat izdarītais priekšmetu apraksts esot ļoti nepilnīgs, kā arī muzejā nav darbojusies inventarizācijas komisija.²² 1951. gada Kultūras un izglītības iestāžu komitejas pārbauvē tika konstatēts, ka “muzejā vēl aizvien atrodas priekšmeti, kuri neatbilst muzeja profilam un arī politideoloģiskā ziņā nav vējami muzejā”.²³ Muzeja

”

RĪGĀ 1950. GADA 18.
FEBRUĀRĪ MUZEJA DOMA
DĀRZĀ SASITOT UN
SASKALDOT IZNĪCINĀJA
ĢIPSĪ UN KOKGRIEZUMĀ
VEIDOTOS DAŽĀDU
KORPORĀCIJU 37 VAPENUS.

nostāja bija acīmredzama, vadība, sākot no 1940. gada, bija centusies nevis pielāgoties varas uzspiestajām normām, bet palikusi uzticīga muzeja būtībai – saglabāt un nosargāt vēsturiskās vērtības.

Perestroikas vēsmas ieviesa pārmaiņas arī RVKM, 1990. gada 6. jūlijā tika atklāta pirmā izstāde, veltīta studentu organizācijām Latvijā. 1990. gadā muzeja krājumā tika inventarizēti priekšmeti, kas glabājās muzejā, kā arī priekšmeti, kas netika inventarizēti, bet nebija nodoti GLP. Kā, piemēram, kādas studentu korporācijas skārda vāpenis. Vāpena otrā

Auroras satiriskais žurnāls, kas izdots 1940. gadā.

pusē signatūra norāda, ka tas pieder studentu korporācijai *Gundega*, kas arī minēts pieņemšanas aktā, tomēr, apskatot pašu priekšmetu, var secināt, ka šis krāsu salikums atbilst studentu korporācijai *Daugaviete*. Pirmajā brīdī varētu likties, ka muzeja darbinieki kļūdījušies. Bet no *Gundegas* likvidatora 1940. gadā tika saņemti deviņi skārda vāpeni, un šis ir vienīgais, kurš tika paglābts, un, lai neveidotu rakstisku priekšmeta aprakstu, ko varētu atrast, muzeja darbinieki uz paša priekšmeta norādīja organizāciju, no kuras tas saņemts, tādā veidā dodot iespēju mums šodien zināt šī priekšmeta vēsturi.

Studentu korporāciju priekšmetu liktenis muzejā bija dažāds, daudzus priekšmetus neizdevās izglābt, un muzeja darbiniekiem nācās noskatīties to iznīcināšanā. Kopskaitā no 221 priekšmeta, kas tika iegūti no studentu korporācijām 1940. gadā, tikai 34 saglabājās muzeja krājumā. Tomēr darbinieku drosme, neliela viltība un gadiem ilga klusēšana ļāva izglābt nelielu daļu šo priekšmetu – inventarizēt tos, nenorādot to patieso izcelsmi, vai arī noglabāt muzejā līdz brīdim, kad tos atkal droši varēja celt gaismā! Latvijai laimējies, ka ir tādi cilvēki, kas redz kultūru plašāku izvēļu kontekstā un gatavi darīt visu, kas viņu spēkos, lai to saglabātu. Viņu pienākuma apziņa pret kultūras vērtībām bija augstāka par tā laika varas uzliktajām prasībām. Jo bez kultūras, tradīcijām un liecībām, kas tās parāda, nav valsts.

Kopš Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas RVKM krājumā uzņemti vairāki citi studentu korporāciju priekšmeti, kas kopā veido un spēj raksturot lielu daļu to vēstures, tomēr mūsu darbs nav galā. No 1989. līdz 1993. gadam Latvijā tika atjaunotas un dibinātas 13 studentu korporācijas, kas apvienojušās S!P!K!, un mūsu pienākums ir saglabāt un nosargāt arī šo vēstures daļu.²⁴

²¹ RVKM Pamattfonda inventāra grāmata. VRVM. 45.001-46.000. 23. lpp.

²² 1-1/Nr.3/6, 53. lpp.

²³ LVA fonds 1363. Lieta Nr. 218. 22. lpp.

Konventa jeb Lielās zāles iekšskats. Fotoattēls *Lettonia* arhīvā.

Arhitekts fil! Artūrs Lapiņš, *frater imanticus*

LETONIA BIJUŠAIS KONVENTA DZĪVOKLIS VALDEMĀRA IELĀ ARHITEKTONISKS APSKATS

Turpinot aizsākto Latvijas studentu korporāciju konventa dzīvokļu apskatu, kā hronoloģiski nākamo aplūkosim studentu korporācijas Lettonia bijušo dzīvokli Valdemāra ielā.

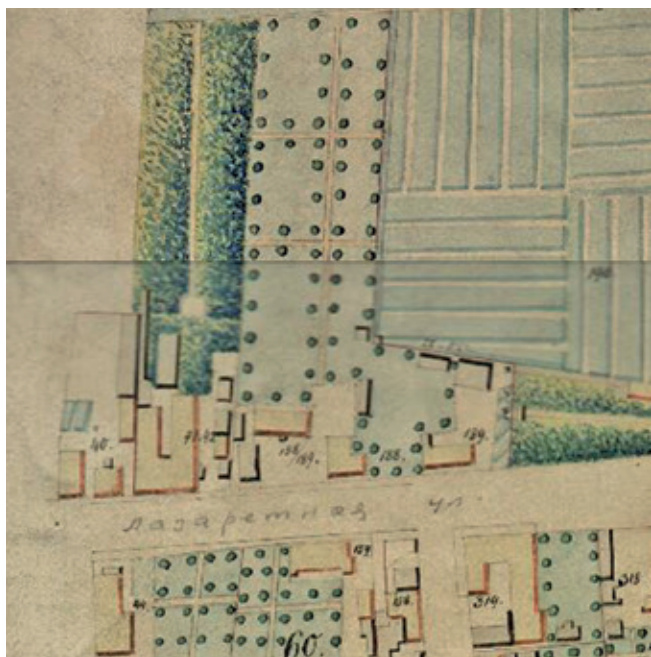
Korporācijai *Lettonia*, kas ir viena no vecākajām latviešu studentu korporācijām, konventa dzīvokļi atradušies ne tikai vairākās ēkās, bet pat vairākās valstīs. Par korporācijas pirmsākumiem tiek uzskatīti 1870. gadā Tērbatā pēc Ata Kronvalda iniciatīvas iedibinātie Tērbatas latviešu rakstniecības literārie vakari.¹ Pirmā konventa mītne atradusies Tērbatā, Dzirnau (Veski) ielā 27 (1882–1897), tad 23 gadus Filozofu ielā (*Filosoofi*) 11 (1897–1920). Pēc korporācijas pārcelšanās uz Rīgu tā neilgu laiku mājopusi Ģertrūdes ielā 6, līdz 1921. gadā tās īpašumā iegūta ēka Valdemāra ielā 55, kur korporācija atradusies līdz tās likvidēšanai 1940. gadā. Pēc neatkarības atgūšanas *Lettonia* turpināja apdzīvot šo ēku, bet tās avārijas stāvokļa dēļ jau 1990. gadu beigās tapuši vairāki plāni gan esošās ēkas nojaukšanai un jaunas būvēšanai, gan pārbūvēm. Tomēr 2000. gadu sākumā korporācija izlēma ēku pārdot un 2003. gadā pārgāja uz jauno namu Rūpniecības ielā 4a.

Zīmīgi, ka šajā ēkā pirms *Lettonia* neilgu laiku ap 1914. gadu bija atradusi mājvietu vēl viena no vecākajām Latvijas korporācijām – krievu studentu korporācija *Fraternitas Arctica*. Iespējams, ka minētais aspekts dažus gadus vēlāk rosināja *Lettonia* izvēlēties tieši šo ēku.

Būvvēsture

Atšķirībā no iepriekšējos *Universitas* numuros publicētajiem rakstiem par studentu korporāciju ēkām, par *Lettonia* konventa dzīvokli vēsturiskā informācija ir ļoti pieticīga. Ēkas arhitektūra liecina, ka tā būvēta ap 19. gadsimta vidu. Vecākais zemesgabala plāns ar apbūvi redzams Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejā esošajā 1867. gadā pilsētas revizora F. Vīkmaņa (*Wieckmann*) sagatavotajā Rīgas plānā. Tas izvietots Valdemāra ielas, tolaik Lazaretas ielas, ziemeļaustrumu pusē. Nams attēlots pie pašas ielas un atpazīstams pēc raksturīgās U veida formas. Uz ziemeļrietumiem no tā izvietoti vairāki šķūnīši. Zemes gabala dziļumā atradušās citas nelielas saimnieciska rakstura ēkas. Zemes gabala dziļumā iezīmēta aleja ar ziemeļrietumu virzienā orientētu pastaigu celiņu tās vidusdaļā.

¹ Ščerbinskis V. *Uzticīgi draugam. Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas*. Rīga: Prezidiju Konvents, 2010. 36. lpp.

Fragments no pilsētas plāna Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeja arhīvā. 1867. gads, pilsētas revizors F. Vīkmans (Wieckmann).

Kā liecina *Lettonia* arhīvā esošā informācija,² pirmie nepieciešamie atjaunošanas darbi jauniegūtajai ēkai norisinājās jau līdz tās apdzīvošanas uzsākšanai 1921. gada pavasarī un vasarā. Tomēr nopietnākas pārbūves namā notika 1925. gadā, kad izveidota īpaša nama pārbūves komisija. Tās priekšsēdis bija inženieris Alberts Veiss, bet arhitektūras metus sagatavoja arhitekts Haralds Grīns.³ Ēkas kreisajā pagalma spārnā izbūvēta konventa zāle ar priekštelpu, kas saukta par kuluāriem (franču: *couloirs* – koridori). Labajā pagalma spārnā paplašināja bibliotēkas telpas un ierīkoja filistru istabu ar lasītavu priekštelpā. Ielas pusē esošo agrāko konventa zāli, kas vēlāk saukta par Mazo zāli, lietoja kā pauku un zēnu istabu. Celtnes vidusdaļā atradusies trešā lielākā telpa – ēdamistaba, kas ievērojami paplašināta 1929. gada pārbūvē. Oldermaņa un filistru istabas pārceltas uz otro stāvu, kur izbūvētas telpas arī citām konventa vajadzībām.

Telpu plānojums

Par *Lettonia* konventa iekārtojumu liecina inventarizācijas plāni un galveno iekštelpu fotogrāfijas. Saglabājušies attēli no Konventa jeb Lielās zāles, Mazās zāles un kuluāriem. Atsevišķi telpu fragmenti redzami arī svētku kopbildēs, bet tie par telpu iekārtojumu sniedz salīdzinoši maz informācijas.

Konventa zāle

Konventa zāle fotografēta skatā uz ziemeļaustrumiem. Tās galā redzama paaugstināta skatuve, kuras ailu abās pusēs

Valdemāra ielas fasādes kopskats 2000. gadu sākumā. Fotoattēls SIA *Arhitektoniskās izpētes grupa* arhīvā.

balsta kanelūrētas joniskā ordera kolonas. Zāles apakšējā daļa noformēta ar gludiem paneļiem, virs tiem profilētu rāmju sistēma ar, iespējams, bronzētām rozetēm to stūros. Telpas griesti bijuši sadalīti sešās profilētās kasetēs, kuru *ribas* garākajās sienās balstījušās uz kanelūrētiem joniskā ordera pilastriem. Spriežot pēc to izvietojuma plānā, telpa bijusi sadalīta asimetriski – Valdemāra ielas puses kasetes bijušas īsākas. Griestu kasešu plafoniem veidots profilēts rāmis ar rozeti centrālajā daļā. Katrā no plafonu centriem atradies lodveida matēta stikla plafons ar profilētu misiņa gredzenu.

Zāles frīzu josla tradicionāli dekorēta ar citu korporāciju vabeņiem, starp kuriem izvietotas ar lentēm apvītās ziedu vītnes – girdandes (no franču *guirlande* – vainags, vītne). Frīzu joslas tumšais tonis norāda, ka arī tā, visticamāk, bijusi bronzēta. Joslas augšdaļa noslēgta ar no klasiskā ordera aizgūto zobinājumu. Grīda ieklāta ar skujiņā klatu parketu. Zāles biežās ārsienas liecina, ka, lai koka konstrukcijas ēkas pirmajā stāvā izveidotu tik lielu zāli, veikta ārsienu pastiprināšana.

Konventa zāles mēbeles ietver abās telpas pusēs izvietotus masīvus koka galdus ar virpotām kājām. Sienas pusē izvietoti četrvietīgi soli ar raksturīgu apvienotu, liektu atzveltnes augšdaļu, kuras vidusdaļā iestrādāts krāsains *Lettonia* vapenis. Katru atsevišķu sola sēdi iezīmē zem kopīgās augšdaļas iestrādātās apaļas formas atzveltnes. Tās un arī pārējie ap galdu izvietotie krēsli ieturēti vācu renesanses formās – ar virpotām kājām un apaļām atzveltnēm, kuru augšdaļā iegrieztas atzveltnē caurejošas sirsnīgas.

² Autors pateicas fil! Arno Liepiņam, *lettonus*, par atsaucību un iespēju iepazīties ar *Lettonia* arhīvā esošajiem materiāliem

³ *Lettonia*. 1870–1990. Vēsturisks atskats. Sast. *Lettonia* vēsturiskā atskata komisija. Ņujorka: 1992. 68. lpp.

Koka mājas pagalma fasādes kopskats 2000. gadu sākumā.
Fotoattēls SIA *Arhitektoniskās izpētes grupa* arhīvā.

Mazā zāle

Telpa fotografēta skatā uz dienvidrietumiem. Attēla kreisajā pusē redzami visi pieci ārsienā esošie logi, kas liek domāt, ka tajā brīdī starpsienā uz blakus telpu bijusi pietiekami liela aila, respektīvi, fotogrāfs stāvējis blakus telpā. Grīdas segums dēļu, sienu apakšējā daļa palodzes augstumā atdalīta ar cokola profilīsti, veidojot paneli. Virs tās vienkārša rāmju sistēmas plakne ar trafareta tehnikā veidotu centrālo daļu. Sienu kopumā tumšo krāsojumu noslēdz līste ar zobiņājumu. Griesti veidoti ar ieloci, to plakne dalīta divās daļās un katra no tām ierāmēta ar plānā astoņstūra formas profilētu apmali. Abu daļu centrā profilētās apmales veido rozetes, kuru centrā iekārti stikla plafoni ar konusveida misiņa korpusu. Telpas labajā pusē redzama grezna neorenesanses stilā ieturēta podiņu krāsns – kamīns, kas varētu atbilst inventarizācijas plānā redzamajam, nedaudz asimetriski izvietotajam apkures ķermenim. Krēsli un galdi pēc izskata un formas atbilst Lielās zāles mēbelēm un, visticamāk, domāti savstarpējai aizvietošanai.

Kuluāri

Par kuluāriem saukta neliela, no citas telpas atdalīta niša, uz kuru vedusi atvērta aila. Tās abās malās atradušās bronzētas joniskā ordera kolonas, analogas Lielajā zālē esošajām. Sienu apdare relatīvi gaiša un pēc formas līdzinās Mazās zāles izveidojumam – apakšdaļā ar līsti atdalīts

Ēkas pirmā stāva plāna shēma. Autora rekonstrukcija.

cokols, savukārt augšdaļu noslēdz zobiņājuma līste. Telpas griestus rotā dubulta rozete. Tās ārējais profilētais loks dekorēts ar rozetēm, un uz tā profila šķautnēm saskatāms bronzējums. Uz ārējā loka četros virzienos izvietoti četri, domājams, vienādi cilņi ar *Lettonia* vāpņiem. Centrālā rozete tradicionālāka, ar reljefām akantu lapām. Tās vidū iekārta jūgendstila stilistikā ieturēta lustra ar vienu centrālo lodveida kupolu un ap tiem izvietotiem četriem ar stikla līstēm apņemtiem cilindveida kupoliem. Nelielās telpas stūrī liela izmēra gluda, balti glazēta stūra podiņu krāns. Tā domāta lielākas platības apsildīšanai, tādēļ var pieņemt, ka kuluāri kādā pārbūvē atdalīti no lielākas telpas.

Plānojums

Aplūkojot *Lettonia* arhīvā esošos ēkas plānus un savietojot tos ar nedaudzajām iekšskatu fotogrāfijām, ne visas telpas iespējams viennozīmīgi identificēt. Pēckara pārbūvēs namā izveidoti vairāki dzīvokļi, ar starpsienām izdalīti gaiteni, virtuves, sanitārie mezgli u.c. telpas. Pēc aprakstiem viennozīmīgi saprotamas Mazās un Lielās zāles atrašanās vietas. Nav skaidrs, kurā vietā tieši bijusi ēdamzāle, kā arī pagalma labās puses spārna plānojums. Arī kuluāru izvietojums neskaidrs – vienīgā plānā redzamā slīpā krāsns izvietota Lielajā zālē, bet pēc apraksta kuluāriem vieta bijusi pirms tās, ielas virzienā. Diemžēl par pārējām telpām, to atrašanās vietu un izveidojumu konkrētu ziņu nav.

Mazās zāles iekšskats. Fotoattēls *Lettonia* arhīvā.

Tā aiziet pasaules godība

Zudusī koka ēka ir viena no daudzajām Rīgas apbūvē, kura nav pārdzīvojuši ilgstošo bezsaimnieciskumu un aprūpes trūkumu 20. gadsimta otrajā pusē. Tehniskā stāvokļa pasliktināšanos sekmēja arī 20. gadsimta pirmajā pusē notikušās daudzās pārbūves, kurās mainīta ēkas konstruktīvā sistēma. Lielu telpu izbūves dēļ nojauktas vairākas starpsienas, kā arī veidotas jaunas ailes – tas viss mazina guļbūves ēkas konstruktīvo noturību. Vēsturisko notikumu rezultātā no Valdemāra ielas frontes pazudusi arī smalki ornamentētā divstāvu ēkas fasāde ar stāvo jumtu un slēgiem

Konventa jeb Lielās zāles iekšskats. Fotoattēls *Lettonia* arhīvā.

pirmā stāva līmenī. Diemžēl *Sic transit Gloria Mundi* – tā aiziet pasaules godība, un, protams, *Dum vivimus vivamus* – dzīvojam, kamēr dzīvojam!

Avoti un literatūra

Ščerbinskis V. Uzticīgi draugam. Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas. - Rīga: Prezidiju Konvents, 2010.

Atmiņas un stāsti par buršu valsti. Sast. Bolšaitis P., 2007.

Lettonia. 1870–1990. Vēsturisks atskats. Sast. *Lettonia* vēsturiskā atskata komisija. - Ņujorka, 1992. [U](#)

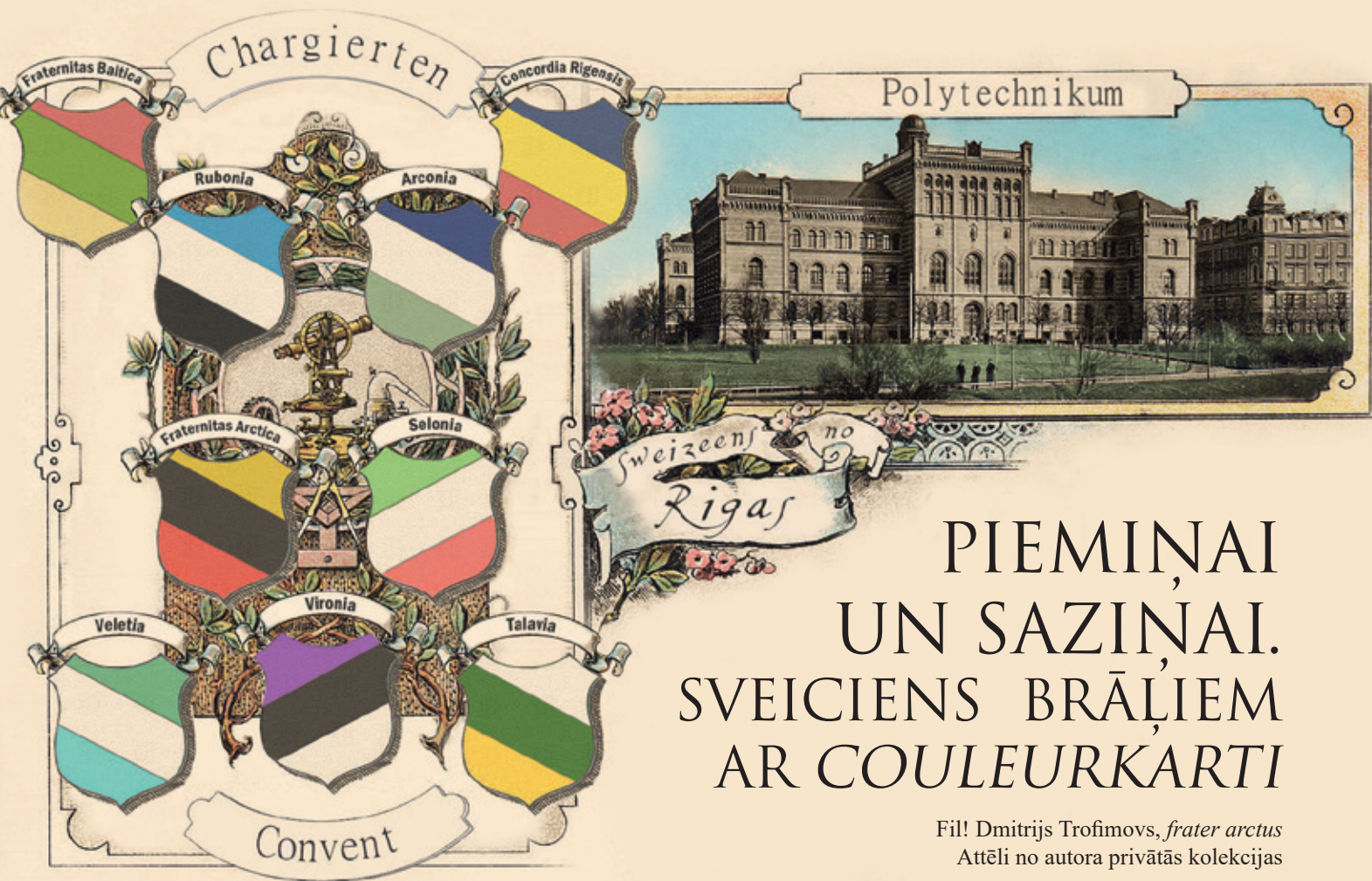

Valdemāra ielas 55 kopskats 2019. gada nogalē. Autora foto.

Fil! Artūrs Lapiņš, arhitekts, būvmākslas restaurācijas amata meistars (Latvijas Amatniecības kamera), arhitektoniski mākslinieciskās izpētes restaurators vecmeistars (Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde).

Konventa dzīvokļu projekta mājaslapa:
<http://www.arturslapins.lv/CQarhitektura/index.htm>.

Ar korporāciju dzīvokļu vēsturi un iekārtojumu saistītu informāciju lūdzu sūtīt uz e-pastu:
arhitekts@ArtursLapins.lv.

PIEMIŅAI UN SAZIŅAI. SVEICIENS BRĀĻIEM AR COULEURKARTI

Fil! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*
Attēli no autora privātās kolekcijas

Couleurkarte ir viens no buršu kultūras krāsainākajiem elementiem. Tā ir pastkarte ar korporācijas simboliku – vāpēni, karogu, krāsu lentī – vai attēliem, kas saistīti ar buršiem, viņu organizācijām, un tika lietota sarakstei.

Couleurkartes vēsture

Nosaukums *couleurkarte* cēlies no divu vārdu savienojuma, pirmais no kuriem ir *couleur* – franču izcelsmes vārds, kas nozīmē *krāsa* (vāciski *Die Farbe*), bet vācu valodā tas nozīmē tieši studentu korporāciju un apvienību krāsas,¹ tāpēc *couleurstudent* nav students ar citu ādas krāsu, bet students, kurš pieder pie kādas no akadēmiskajām mūža organizācijām, kam ir krāsas. Otrais vārds savienojumā cēlies no vārda *postkarte* – pastkarte, kas parādījās Eiropā 19. gadsimta 60. gadu beigās. *Couleurkartes* kļuva populāras, jo burši ātri vien saprata, kādas iespējas sniedz jaunais sakaru veids, un izmantoja to draudzības uzturēšanai. Galvenais *couleurkartes* uzdevums bija sveiciena nosūtīšana brāļiem, kuri nevarēja piedalīties kādā pasākumā, piemēram, dibināšanas komersā. Šajā gadījumā uz kartītes parakstījās pēc iespējas visi klātesošie, un tā pēcāk tika nosūtīta pa pastu. Ņemot vērā, ka, tāpat kā mūsdienās, daudzi burši devās pasaulē, turklāt tolaik ceļojumi bija ilgi un dārgi, viņiem bija patīkami saņemt šādus sveicienus. Turklāt *couleurkartes* burši lietoja arī privātai sarakstei, apsveikumiem un ielūgumiem.

Couleurkarte kā sveiciens no komersa un couleurkarte, kas lietota privātai sarakstei.

Couleurkartes ar korporāciju vāpēniem, krāsu lentām un devīzēm.

Kartīšu izmēri un sižeti

Couleurkartes izmēri atbilst pastkaršu standartam. 1878. gadā Pasaules pasta kongresā Parīzē tika pieņemts pastkartes starptautiskais standarts: 9×14 cm, bet 1925. gadā šo standartu mainīja uz $10,5 \times 14,8$ cm, tāpēc senākas pastkartes ir mazākas. *Couleurkaršu* sižeti bija dažādi, bet var izcelt lielākās to grupas – korporāciju vāpēni un devīzes, burša siluets krāsu deķelī, konventu namu attēli, burša attēls ar karogu, burši pie galda, paukošana un korporāciju sadzīves ainas.

Korporāciju vāpēni un devīzes ir viens no senākajiem *couleurkartes* veidiem, kas joprojām tiek lietots. Šādas kartiņas parasti nav saistītas ar konkrētu datumu vai pasākumu, tāpēc tiek bieži lietotas ikdienas sarakstē ar korporācijas biedriem un draugiem. Vāpēnis parasti atrodas kartītes stūrī un aizņem tikai nelielu laukumu, jo sākotnēji kartītes viena puse bija atvēlēta tikai adresei un markai un bija aizliegts uz tās rakstīt.

Burša siluets krāsu deķelī, tehnika iecienīta kļuva 18. gadsimta vidū, kad fotogrāfiju trūkuma un portretu dārdzības dēļ populāri bija silueti, kuru nosaukums cēlies no Francijas finanšu galvenā kontroliera (finanšu ministra) vārda Etjēna Silueta (1709–1767). Šādas *couleurkartes* ar Rīgas buršu

(*Fraternitas Arctica*, *Selonija*, *Talavija*) siluetei sastopamas vācu kolekcijās, tomēr to vienādība rada aizdomas, ka tās izdevusi kāda izdevniecība, ne pašas korporācijas vai to biedri.

Konventu namu attēli īpaši populāri bija starp korporācijām, kam bija, ar ko lepoties, piemēram, Rīgas vācu korporācija *Rubonia* izdeva savu *couleurkarti* ar Pulvertorni, ko īrēja kā konventa namu no Rīgas maģistrāta un pārbūvēja pēc savām vajadzībām. Tāpat bija populāri attēli ar *Alma Mater*, pie kā korporācijas bija imatrikulētas.

Burša attēls ar karogu ir populārs *couleurkaršu* sižets, jo karogs ir studentu korporāciju galvenā eksternā regālija, ar ko korporācija lepojas, piedaloties dažādos pasākumos – gājienos, svētku un sēru pasākumos.

Buršu ikdienas sižeti, piemēram, burši pie galda, paukošana. 20. gadsimta sākumā bija ļoti populāras *couleurkartes* ar karikatūrām, bet pēc Otrā pasaules kara tādas izdeva retāk. Interessants aspekts ir arī mākslas stilu ietekme uz *couleurkartēm*, it īpaši jūgendstila un Art Deco, kuros izstrādātas daudzas skaistas *couleurkartes*. Vācvalodīgajās valstīs *couleurkartes* ir populārs kolekcionēšanas objekts – viena no lielākajām kolekcijām ievietota mājaslapā **couleurkarte.org**. Iesaku to apmeklēt tiem, kuriem šī tēma ir saistoša!

Burša siluets ar krāsu deķeli un konventu namu attēli *couleurkartēs*.

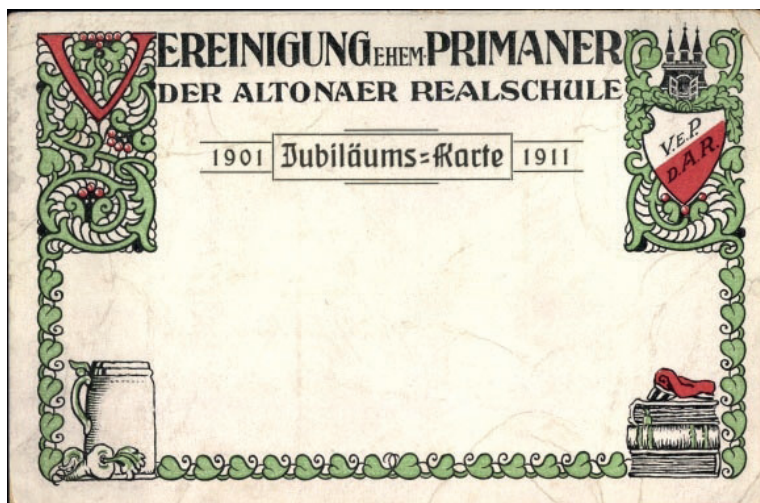
Burša attēls ar karogu *couleurkartēs*.

Tradīcija, ko attīstīt

Diemžēl Latvijā *couleurkarts* nav un nebija īpaši izplatītas. Starpkaru periodā kartītes izdeva *Philyronia*, dažas arī *Rubonia* un *Fraternitas Arctica*, pateicoties Ph! Pavela Sļotova, *fraterarctus*, aktivitātei. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas *Fraternitas Arctica* izdeva dažas *couleurkarts*, kuru autors visbiežāk bija Ph! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*. Divas no tām pēc viņa pasūtījuma uzzīmēja karikatūrists Zemgus Zaharāns, citu – Ph! Vadims Siščikovs, *frater arctus*. Jācer, ka Latvijas studentu un studenšu korporācijas pievērsīs vairāk uzmanības šai tradīcijai un iespējai stiprināt draudzības saites starp saviem biedriem, iemūžinot labākos korporāciju un privātās dzīves momentus. Raksta autors par godu *Universitas* 90. gadadienai izdevis krāsu kartīti, kurā attēlota 1930. gadā izdotā pirmā laikraksta vāka un jaunākā žurnāla – 112. numura – vāka kolāža. [\[1\]](#)

Buršu krāsainā un jautrā ikdiena, kas attēlota *couleurkartēs*.

Jugendstila un Art Deco ietekme *couleurkartēs*.

KORPORĀCIJU EKSPONĀTI LU IZSTĀDĒ GADSIMTA STUDENTS

T/I III šarž! taut! Rūdolfš Rubenis, *latvus*, Mg.hist.

Foto: fil! Mārīte Meļņika, *daugaviete*, Sarmīte Livdāne, Dainis Bušmanis

2019. gada 27. septembrī Latvijas Universitātes (LU) muzejā tika atklāta izstāde Gadsimta students, kas veltīta LU 100 gadu jubilejai un stāsta par studentu dzīvi LU un tās vēsturi 100 gadu griežos. Izstādē arī aplūkojami vairāki desmiti studentu un studenšu korporāciju priekšmetu.

LU simtgades izstāde atspoguļo studenta dzīves stāstu no LU (toreiz Latvijas Augstskolas) dibināšanas 1919. gada 28. septembrī līdz LU simtgadei 2019. gadā. Izstādē iepazīstina interesentus ar studentu pieredzi mācībās, lauku praksē, pašdarbības kolektīvos, kā arī studentu un studenšu korporācijās. Blakus informatīvām planšetēm ar universitātes notikumu hronoloģiju, audio un video stāstiem, studentu lekciju pierakstiem un studiju aprīkojumu izstādē aplūkojama vitrīna, kas veltīta studentu un studenšu korporāciju vēsturei, kas cieši saistīta ar LU. Izstādē eksponēti priekšmeti no studentu korporācijām: *Lettonia*, *Talavija*, *Tervetia*, *Fraternitas Metropolitana*, *Fraternitas Lataviensis*, *Fraternitas Livonica*, *Gersicania*, *Fraternitas Cursica*, *Fraternitas Vanenica* un studenšu korporācijas *Dzintra*.

LU muzeja izstādē eksponēti 1870. gadā dibinātās studentu korporācijas *Lettonia* krāsu un fukša deķeļi, kam komplektā ir arī komerša un sadzīves lenta, kā arī žaketes

krāsu vairodziņš. LU muzejs izvēlējās eksponēt *Lettonia* regālījas, jo *Lettonia* aizsāka latviešu studentu korporāciju tradīciju – pēc *Lettonia* sāka dibināties citas latviešu studentu korporācijas. 1870. gadā Tērbatas Universitātē aizsākās latviešu studentu korporāciju dibināšanās tradīcija, kas turpinājās Rīgas Politehnikumā (RP) (1862–1896), pēc tam LU un trimdā 1947. gadā Rietumvācijā (1949–1990).

Ļoti nozīmīgi eksponāti izstādē ir studentu korporācijas *Talavija* regālījas – krāsu deķelis, mazais koka vapenis, kantikums un vīna krāsu lentas. *Talavija* ir viena no RP laikā dibinātajām latviešu studentu korporācijām, kas turpināja darbību Rīgas Politehniskajā institūtā (RPI) (1896–1918). Tā kā LU tika izveidota uz RPI bāzes, mūsdienās *Talavija* ar citām RP laikā dibinātajām studentu korporācijām apvieno LU, RTU un citu Latvijas universitāšu bijušos un esošos studentus. *Talavija* kopā ar latviešu studentu korporācijām *Lettonia*, *Selonija*, *Lettgallia* un *Fraternitas Lettica* iesaistījās Atsevišķās studentu rotas formēšanā 1918. gada 20. decembrī, kā arī pildīja goda sardzes pienākumus LU dibināšanas aktā Mazajā aulā 1919. gada 28. septembrī.

Izstādē apskatāms arī studentu korporācijas *Tervetia* krāsu deķelis (*tērvetu* vidē dēvēts par cepuri), vīna un komerša lentas (ar komeršbrāļu parakstiem no 20. gs. 30. gadiem), bircifelis un žaketes krāsu vairodziņš. 1922. gadā Latvijas

Armijas virsnieku dibinātā studentu korporācija **Tervetia** ir pirmā latviešu studentu korporācija, kas izveidota pie Latvijas Augstskolas (LU, sākot ar 1923. gadu, kad tika apstiprināta LU Satversme).

1924. gadā pie LU dibinājās latviešu studentu korporācija **Fraternitas Metropolitana**, kuras komerša lenta eksponēta izstādē. Pie **Fraternitas Metropolitana** saimes piederīgi bijuši tādi latviešu akadēmiķi kā Pauls un Jānis Stradiņi, kuri devuši būtisku ieguldījumu Latvijas zinātnes attīstībā. Atceroties tikko aizgājušo akadēmiķi J. Stradiņu, **Fraternitas Metropolitana** komerša lenta nu ieguvusi īpašu vērtību.

No **Fraternitas Lataviensis**, kas dibināta pie LU 1926. gadā, izstādē eksponēti krāsu un fukša deķeļi. Šī korporācija

apvieno latviešu juristus, vēsturniekus un sabiedrisko darbiniekus, un pie tās piederīgs ir arī Latvijas Valsts prezidents Egils Levits. **Lataviensis** bijis arī vācbaltiešu tiesību vēsturnieks goda filistrs Dītrihs Andrejs Lēbers, kurš dzimis Rīgā un bija LU goda doktors. D. A. Lēbers bija starptautisko tiesību profesors, kurš strādāja Hamburgas Universitātes Juridiskajā fakultātē. E. Levits ir viens no viņa studentiem, kurš, profesora rosināts, nolēma stāties **Fraternitas Lataviensis**.

No 1926. gadā dibinātās **Fraternitas Livonica** LU muzeja izstādē eksponēts viens krāsu deķelis. **Fraternitas Livonica** saimē bijis vēsturnieks un publicists Uldis Ģērmanis, kurš pēc Otrā pasaules kara dzīvoja trimdā Zviedrijā. U. Ģērmanis studējis LU Filoloģijas un filozofijas fakultātes

vēstures nodaļā, kur 1941. gadā ieguva vēsturnieka izglītību. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas 1992. gadā tika ievēlēts par Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju locekli. U. Ģermanis trimdas laikā publicējis grāmatas un rakstus par Latvijas vēsturi, liekot uzsvāru uz PSRS okupāciju ar mērķi atgādināt: nekad nedrīkst aizmirst neatkarīgo Latvijas valsti. LU muzejs šī vīra piemiņai eksponējis šīs studentu korporācijas deķeli.

Lai gan Otrais pasaules karš beidzās ar Latvijas un citu Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu nonākšanu aiz *dzelzs priekškara*, studentu un studenšu korporāciju darbība trimdā turpinājās. Trimdas laika apstākļi nevis salauza, bet motivēja korporantus darboties, izveidojot jaunas korporācijas un pirms Pirmā un Otrā pasaules kara dibināto korporāciju kopas. Trimdas sākumā Rietumvācijā tika dibinātas četras jaunas latviešu studentu korporācijas: *Fraternitas Imantica*, *Gersicania*, *Fraternitas Cursica* un *Fraternitas Vanenica*. Izstādē eksponētas *Gersicania* un *Fraternitas Vanenica* komerša lentas. *Fraternitas Cursica* eksponāti izstādē visplašāk pārstāvēti. Apskatāms akadēmiskās paukošanās inventārs – rapiera rokturis bez asmeņa, stulms, nepilna takelāža un ķivere, kā arī cigārs, ko kāds fuksis dāvinājis mūža oldermanim. Paukošanās inventāru aptuveni pirms desmit gadiem LU muzejam dāvinājuši *Fraternitas Cursica*.

1924. gadā dibinātās *Dzintras* regālijas – komerša un

sadzīves lenta, kā arī meitenes segne (*dzintru* vidē dēvēta par deķeli) – ir vienīgie studenšu korporāciju priekšmeti, kas eksponēti izstādē. LU vēsturē *Dzintra* ir viena no Studenšu Prezidiju Konventa (S!P!K!) dibinātājām līdzās studenšu korporācijām *Daugaviete*, *Gundega* un *Imeria*. Pirmais LU rektors fil! Ernests Felsbergs, *letonuss*, un trešais LU rektors fil! Augusts Tentelis, *letonuss*, bijuši *Dzintras*, kā arī citu studenšu korporāciju goda filistri.

LU muzeja simtgades izstādē uz vienas no informatīvajām planšetēm redzams 1939. gada studentu un studenšu korporāciju laikraksta *Universitas* eksemplārs. Žurnāls *Universitas* sāka iznākt 1930. gada februārī un vēstīja par akadēmiskajām aktualitātēm Latvijā un pasaulē.

LU simtgades izstādes autore ir LU muzeja projektu koordinatore Maija Krastiņa, kura izstrādājusi izstādes konceptu, bet iekārtot korporāciju vitrīnu, izvēloties priekšmetus no LU krājuma, palīdzējis LU muzeja vēstures kolekcijas krājuma glabātājs Rūdolfs Rubenis, *latvus*. **Izstāde *Gadsimta students* būs apskatāma LU muzejā līdz 2020. gada 27. septembrim.**

LU muzejā apskatei pieejama arī plaša LU studentu akadēmisko mūža organizāciju apakškolekcija, ar kuru var iepazīties, iepriekš piesakoties pie R. Rubēņa (rudenis@lu.lv; tālrunis 67034566). **U!**

IMERIEŠU AKCIJA APJOZ JŪRU AICINA ZIEDOT CENTRAM MARTA

Fil! Anete Labanovska-Gerasimova, *imeria*, taut! Elīna Meiere, *imeria*

Foto no *imeriešu* arhīva

Akcijas logo autore fil! Guna Poga, *imeria*

arī ar Imeria vērtībām – cieņu, brīvību, atbildību, kā arī līdztiesīgu un izglītotu sabiedrību. Lai ziedojumu vākšanas kampaņa tiktu ievērota un veicināta, imerietes otro reizi fil! Anitas Straujumas, imeriete, vadībā noorganizēja akciju Apjoz Jūru.

Studenšu korporācija *Imeria* ir akadēmiska mūža organizācija, kuras viens no galvenajiem mērķiem ir nodrošināt nepārtrauktu izglītošanos gan savām dalībniecēm, gan sabiedrībai kopumā. Ziedojums centram *Marta* nav nejaušs, tas saskan arī ar *Imeria* vērtībām – cieņu, brīvību un atbildīgumu. Abas organizācijas iestājas par līdztiesīgu un izglītotu sabiedrību.

Imeria 95. jubilejas gadam par godu veica apjomīgu ziedojumu biedrībai Centrs Marta, novērtējot, atbalstot un veicinot šīs organizācijas svarīgo darbu sabiedrībā un aicinot arī citus ziedot.

Ziedojuma mērķis saskan

No 12. līdz 15. septembrim 126 dažādu paaudžu *imerietes* kopā ar ģimenēm un draugiem apjoza gan Latvijas jūras robežu, gan simboliski arī citas ūdenstilpnes 13 dažādās pasaules valstīs: ASV (Milvoku kopā, Garezerā, Vašingtonā, Ņujorkā, Kalifornijā, Bostonā), Kanādā, Anglijā, Ēģiptē, Itālijā, Horvātijā, Šveicē, Lihtenšteinā, Vācijā, Nīderlandē, Austrālijā, Zviedrijā un Beļģijā.

Atšķirībā no pirmās akcijas pirms pieciem gadiem (kurā ziedojumi tika vākti Likteņdārzam), šoreiz *imerietes* Latvijas jūras robežu gāja stafetes formātā – dienu un nakti, pilnīgā vienatnē vai draugu pulkā, vējā un lietū, piedzīvojot skaistus saullēktus un rietus, pārvarot upes un spītējot vilņu apskautajiem stāvkraстиem, dziedot un klusējot, piedzīvojot zibeņus un spožu sauli.

Gājējas gāja un skrējējas skrēja secīgi – pirmās sāka stafeti no Lietuvas robežas 12. septembra naktī un finišēja 15. septembrī pie Daugavas, uz Daugavgrīvas mola. Otrā *imeriešu* daļa sāka stafeti no Igaunijas robežas 14. septembrī un finišēja pie Daugavas, uz Mangaļsalas mola, 15. septembrī. Tā *imerietes* 15. septembrī ar stundas precizitāti

plkst. 16 simboliski satikās pie Daugavas un ar Latvijas un *Imeria* karogiem rokās dziedāja korporācijai zīmīgu dziesmu *Daugav's abas malas*.

Jubilejai un akcijai par godu tika dibināts *imeriešu* koris fil! Gundegas Grīnbergas, *imeria*, vadībā. Akcijas kulminācijas brīdī koris atradās uz jahtas Daugavas vidū, jūras ietekā, lai iemūžinātu minēto dziesmu kora izpildījumā, neskatoties uz oranžo brīdinājumu un pamatīgo šupošanos. Akcijai ikviens varēja sekot līdzī tiešsaistē un redzēt, kur katra no stafetes dalībniecēm atrodas jebkurā diennakts brīdī.

”

IMERIETES LATVIJAS JŪRAS ROBEŽU APJOZA STAFETES FORMĀTĀ ČETRU DIENU LAIKĀ – DIENU UN NAKTI, GAN PILNĪGĀ VIENATNĒ, GAN DRAUGU PULKĀ, VĒJĀ UN LIETŪ, PIEDZĪVOJOT SKAISTUS SAULLĒKTUS UN RIETUS.

Apjoz Jūru bija simboliska akcija, ar kuru studenšu korporācija *Imeria* vēlējās ne vien apliecināt organizācijas kopības, atbalsta un vienotības sajūtu, bet arī pievērst sabiedrības uzmanību un aicināt iedziļināties centra *Marta* darbībā, atbalstīt un ziedot biedrības aktivitāšu nodrošināšanai. Centrs *Marta* Latvijā darbojas kopš 2000. gada. Valsts programmas ietvaros centrs nodrošina pakalpojumus visām pieaugušām personām, taču realitāte liecina, ka pasaulē un arī Latvijā no vardarbības visvairāk cieš tieši sievietes. 2018. gadā centrs *Marta* ir palīdzējis 388 sievietēm, kuras piedzīvojušas dažāda veida vardarbību, bijušas cilvēku tirdzniecības upuri. Arvien vairāk palīdzību meklē sievietes, kuru

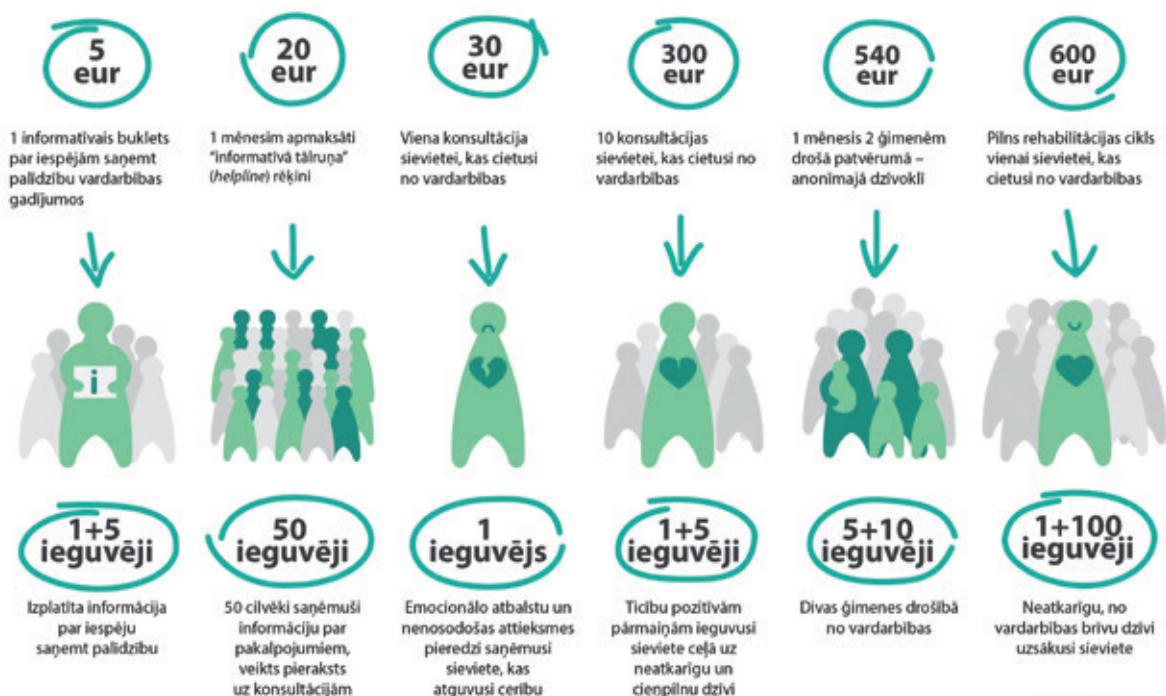

vardarbīgie partneri ir ārvalstu pilsoņi. Biedrība bez maksas kopumā nodrošinājusi vairāk nekā 2500 dažādu speciālistu (psihologu, juristu, sociālo darbinieku) konsultācijas un dokumentālu palīdzību. Turklāt centrs *Marta* ir neskaitāmu likumu un projektu iniciators, kā arī veic dažādus pētījumus, organizē konferences, fokusgrupas un izglītojošas lekcijas.

Ikviens ziedojums centram ir nozīmīgs un ļauj palīdzēt grūtībās nonākušajiem, kuru diemžēl Latvijā mazāk nekļūst. Ar centra darbību un ļoti konkrētiem, skaudriem cilvēku

dzīvesstāstiem, kuriem ikdienā visdrīzāk paejam garām, var vairāk iepazīties centra mājaslapā www.marta.lv.

Imerietes no sirds pateicas visiem korporantiem un korporantēm, kas atsaucās aicinājumam 95. jubilejā nedāvināt lietas, bet ziedot centram *Marta*. Ziedot centram *Marta imerietes* aicina ikvienu arī turpmāk, atbalstot līdzcilvēku atrašanos attīstības ceļā, pārvarot sevi, iekšējās šaubas, bailes, uzticoties, paļaujoties, rēķinoties ar draudzību, drošību un pa metram vien tuvojoties savam mērķim. **U!**

Centra *Marta* ziedojumu izlietojums 2019. gadā.

SORORITAS ESTONIAE – JAUNĀKĀ STUDENŠU KORPORĀCIJA IGAUNIJĀ

T/I sen! fil! Ance Saulīte, *spīdola*

Foto no *Sororitas Estoniae* un *Spīdolas* arhīva

Sororitas Estoniae vizītkarte

Dibināta 2011. gada 16. februārī

Krāsas:

balts – alkas pēc zināšanām
karmīnsārts – sievišķais prāts
melns – apņēmība

Mītnes vietas: Tallina un Tartu

Devīze: *Zināšanas ir skaistums*

Jaunākā studenšu korporācija Igaunijā, kas kā piektā dibināta gandrīz pirms desmit gadiem, Latvijā izveidojusi draudzības saites ar *spīdolām*.

Kā saka pašas *Sororitas Estoniae* biedres, šobrīd korporācija piedzīvo plaukstošu laiku – atmosfēra ir dzīvīga un jauneklīga. Kā nu ne! Būdam jaunākā studenšu korporācija Igaunijā, kas nākamgad atzīmēs desmito darbības gadu, *Sororitas Estoniae* spējusi savā pulkā piesaistīt jau 123 biedres un aktīvi darboties gan Tallinā, gan Tartu. Joprojām

vislabākais veids, kā piesaistīt jaunās biedres, viņuprāt, ir katru semestri organizētie viesu vakari. Tajos viešņu pulki var gūt ieskatu korporācijas ikdienā, bet vai ar to pietiek? Igaunietes piezīmē, ka nopietni strādā pie viesu vakaru īpašās atmosfēras un strāvojuma, lai atstātu labu iespaidu. Pēc biedru skaita saprotam – viņām sanāk!

”

SPĪDOLAS UN SORORITAS ESTONIAE VĒRTĪBAS IR ĻOTI LĪDZĪGAS, UN, IESPĒJAMS, TIEŠI TĀ IR DRAUDZĪBAS VEIKSMES ATSLĒGA.

Būt jaunām – tā var būt priekšrocība, bet, nenoliedzami, tie ir arī izaicinājumi. *Sororitas Estoniae* joprojām strādā pie stabila pamata – tradīciju stiprināšanas. Igaunietes atzīst, ka pieredzējušajām korporācijām šajā ziņā ir

Sororitas Estoniae un Spīdolas prezidiji pēc draudzības līguma parakstīšanas 2017. gada 28. maijā.

vieglāk, jo ir gan laika pārbaudi izturējuši priekšraksti, gan vecāki filistri, kuriem jautāt padomu. Tieši tāpēc liela nozīme tiek piešķirta sadraudzības veidošanai ar citām korporācijām Igaunijā. *Sororitas Estoniae* oficiāli izveidojušas draudzību arī ar studenšu korporāciju *Spīdola* Latvijā un akadēmisko vienību *Kymenlaakson Osakunta* Somijā.

Sororitas Estoniae vēl nav bagātas vēstures un izcilu vēsturisku personību, ar ko lepoties, bet korporācijas pievienotā vērtība ir jauno biedreņu spēks un idejas. Lai

arī korporācijas ikdienas lielākās rūpes ir organizācijas stiprināšana, igauņietes darbojas labdarības jomā un piedalās publiskos valsts svētku pasākumos. Nākamais ārējais projekts kopā ar citām igauņu studenšu korporācijām būs vākt ziedojumus un veikt brīvprātīgo darbu dzīvnieku patversmēs.

Spīdolas un *Sororitas Estoniae* draudzība sākas pirms vairāk nekā pieciem gadiem. Krustmātes *dzintras* informēja, ka kāda studenšu korporācija Igaunijā meklē sadraudzību

Sororitas Estoniae Valpurģu nakts gājienā 2019. gadā.

”

SADRAUDZĪBAS
LĪGUMS DEVIS
NE TIKAI
SIRSNĪGAS, JAUNAS
DRAUDZENES, BET
ARĪ IEDVESMOJIS
BAGĀTINĀT PAŠU
IKDIENU.

Sororitas Estoniae, atzīmējot Igaunijas 101. gadadienu.

Latvijā. Pēc vairākām ļoti pozitīvām ciemošanās reizēm, oficiāliem un neformāliem pasākumiem gan Rīgā, gan Igaunijā 2017. gada 28. maija komersā Rīgā stiprinājām saites ar draudzības līgumu. *Spīdolām* šis līgums devis ne tikai jaunas, sirsnīgas draudzenes, bet arī iedvesmojis bagātināt pašu ikdienu un liciis sasparoties doties regulārās vizītēs uz Igauniju. Lai arī mūsu korporāciju tradīcijas nereti atšķiras (*Sororitas Estoniae* tradīcijas vairāk pārņemtas no studentu korporācijām), vērtības ir ļoti līdzīgas, un, iespējams, tieši tā ir mūsu draudzības veiksmes atslēga.

Gan viņas, gan mēs uzsveram sievišķību, darbu zinātnē un tēvzemes mīlestību.

Igaunietes draudzību ar *spīdolām* vienmēr tur augstā godā un ir aktīvas komersu un citu kopīgo pasākumu apmeklētājas. “Sadraudzība ar *spīdolām* mums ir ļoti svarīga. Igaunijai un Latvijai ir kopīga vēsture, mēs domājam līdzīgi un svinam līdzīgus svētkus. Tāpēc novērtējam, ka varam uzturēt draudzību, kas savā ziņā sniedzas vēsturiskās saknēs,” tā stāsta *Sororitas Estoniae* Tallinas un Tartu seniores ksv! Janeli Harjus (*Janeli Harjus*) un ksv! Grēte Rīmā (*Grete Riimaa*). **U!**

Sororitas Estoniae un Spīdola biedres rudens komersā 2019. gadā.

BRĪVĪBU SARGĀJAM MĒS PAŠI

BURŠI LĪDZORGANIZĒ ZIEMASSVĒTKU KAJU ATCERES PASĀKUMU LOŽMETĒJKALNĀ

Fil! Andris Lelis, *ventonus*, fil! Jēkabs Groskaufmanis, *frater lataviensis*

Foto: fil! Miks Brūšnieks, *ventonus*, com! Oless Hristenko, *frater lataviensis*

2020. gada 11. janvārī tika aizvadīts Ziemassvētku kauju 103. gadadienas atcerei veltīts pasākums Ložmetējkalnā, kuru līdzorganizēja arī daudz krietnu buršu – vēsturnieku, zemessargu un entuziastu. Pasākums tapa, pateicoties ciešai sadarbībai starp Zemessardzi, Jaunsardzi, Latvijas Nacionālo karavīru biedrību, kā arī studentu korporācijām *Lettonia*, *Selonija*, *Ventonia* un *Fraternitas Lataviensis*.

Ikgadējā pasākumā iesaista korporācijas

Lai godinātu un pieminētu tautas varoņus – strēlniekus, uz Ziemassvētku kauju atceres pasākumu bija ieradušies interesenti no tuviem un tāliem Latvijas novadiem. Korporācijas piemiņas pasākuma ietvaros organizēja pārgājienu ar nakšņošanu teltīs, kas kā savdabīga un ekstrēma pieredze piesaistīja daudzus interesentus. Tāpat korporāciju biedri rūpējās, lai izslāpušie un nosalušie tiktu padzirdīti ar karstiem dzērieniem, bet izsalkušie pabaroti ar armijas lauka virtuvē pagatavotu maltīti. Korporāciju iesaiste šajā ikgadējā pasākumā ir fil! Andra Leļa, *ventonus*, ideja un iniciatīva jau

Ziemassvētku kauju muzeja vadītājs fil! Dagnis Dedumietis, *frater cursicus*.

trīs gadus, un šogad tā kulminējās ar patiesi lielu apmeklējumu arī no korporantu vidus. Fil! A. Lelis stāsta: “Ziemassvētku kauju atceres pasākumus pats apmeklēju jau daudzus gadus. Īpaši saviļņojošs bija simtgades pasākums 2017. gada janvārī, kur man radās doma, ka uz Ziemassvētku kauju vietām jāatved arī korporanti. Pa šo laiku izdevies pasākumā iesaistīt ne tikai savas korporācijas biedrus, bet šogad arī buršus no Studentu bataljona un Ogres 54. inženiertehniskā bataljona – Zemessardzes bataljoniem.”

Ziemassvētku kauju 103. gadadienas atcerei veltītā pasākuma dalībnieki *Mangaļos*.

Tikšanās ar *Dvēseļu puteņa* komandu

Atceres pasākumu programma plaša – Zemessardzes paraugdemonstrējumi, jauno zemessargu un jaunsargu zvērestu nodošana, lāpu gājiens, pārgājiens ar nakšņošanu teltīs, kā arī tikšanās ar filmas *Dvēseļu putenis* (kas tapusi pēc strēlnieka fil!) Aleksandra Grīna, *lettonus*, romāna motīviem) veidotājiem. Studentu bataljons sniedza iespaidīgu kaujas iemaņu demonstrāciju, Ogres 54. inženiertehniskais bataljons, tostarp zemessargi no *Selonijas*, demonstrēja zemessargu un nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas ekipējumu, bet Ziemassvētku kauju muzeja komanda un vēsturisko kauju rekonstruktori apmeklētājus iepazīstināja ar Pirmā pasaules kara uniformām un muzeja ekspozīciju. Gaidīts notikums bija iespēja tikties ar spēlfilmas *Dvēseļu putenis* galvenās lomas atveidotāju Oto Brantevicu un filmas militāro konsultantu Ziedoni Ločmeli. Ne mazums apmeklētāju tvēra mirkli uzņemt fotogrāfijas ar Artūra Vanaga tēla atveidotāju, kā arī uzzināja vairāk militāras nozīmes kauju detaļu no Z. Ločmeļa – vīra, kurš aktīvajā militārajā dienestā bijis no 1993. gada. Pasākumā kopā ar līdzorganizētājiem kopumā piedalījās vairāki simti apmeklētāju, starp kuriem atpazīt varēja arī *dzintras, imerietes, lettonus, seloņus, ventoņus, metropolitāņus, latavienšus, latvusus, imantiešus un gersikāņus*.

Ziemas pārgājieni un nakšņošana teltī

Pasākuma ietvaros korporācijas organizēja vairākus pārgājienu pa vēsturiskajām latviešu strēlnieku pulku pozīcijām kopā ar jaunsargiem no Jelgavas un Baldones. Stāsta pārgājienu vadītājs fil! Andis Neļķe, *lettonus*: “2019. gada nogalē *Lettonia* komiltoniņiem radās ideja organizēt pārgājienu uz Ložmetējkalni un, pie ugunsкура sildoties un dziedot, pieminēt Ziemassvētku kaujās kritušos karavīrus. Kopīgi ar citiem buršiem ideju arī realizējām. Pārgājienu

Dvēseļu puteņa galvenās lomas atveidotājs Oto Brantevics ar faniem.

Biedrības *Tēvijas Sargi* tuvcīņu paraugdemonstrējumi.

nolēmām sadalīt vakara un rīta daļās. Vakara daļa bija kopīgs 7 km garais lāpu gājiens no Ziemassvētku kauju muzeja *Mangaļu* mājām uz Ložmetējkalni, kur pēc piemiņas pasākuma sekoja pārgājiens mēnesgaismā, apmēram 60 dalībnieku devās pa citiem ceļiem uz nometnes vietu, izšaujot gaismas raķetes un piestājot pie pieminekļa *Zobens*. Atgriežoties mūs gaidīja gardas vakariņas, ugunskurs un siltas armijas teltis. Tiem, kas nakšņoja nometnē un vēlējās piedalīties arī rīta pārgājienā, bija jāceļas piecos no rīta. Agrajā rīta stundā ierindā stājās ap 20 jaunsargu un desmit korporāciju pārstāvju, kuri tika sadalīti divās grupās. Uz pirmo kontrolpunktu abas grupas devās kopā, bet atlikusī orientēšanās distance bija atšķirīga. Pēdējā meža kontrolpunktā grupām bija *pārsteigums* –

tika *atņemtas* izsniegtās kartes un dots uzdevums atrast nometni pašu spēkiem. Rīta pārgājiens, kas sākās tumsā, brienot pa purvu, beidzās pēc apmēram 6 km nometnē ar siltām brokastīm un noslēguma ierindu ar rīta pārgājiena dalībnieku apbalvošanu. Salīdzinoši skarbajos apstākļos trīs pārgājienu summā pieveicām vairāk nekā 20 km. Nākamajā gadā dalībniekiem piedāvāsim jau dažādas grūtības pakāpes pārgāzienus. Patiesi izbaudīju korporāciju sadarbību, organizējot pasākumu, kas ir ne tikai patīkama kopīgās draudzības sastāvdaļa, bet arī būtiska mūsu Latvijas nākotnei.”

Ziemassvētku kauju atceres pasākumu organizē Latvijas Nacionālie bruņotie spēki, Babītes un Valgundes pagastu pašvaldības, Jelgavas novada pašvaldība.

Lāpu gājiens no Ziemassvētku kauju muzeja *Mangaļu* mājām uz Ložmetējkalni.

PASĀKUMA DALĪBNIEKU–KORPORANTU VIEDOKĻI

Com! Jānis Garancis, *selonus*

“Šādos pasākumos svarīgākais ir piederības sajūtas veidošana savai zemei, tautai un valstij. Puikas un vīri, kuri piedalījās kaujās, nepavisam neatšķīrās no mums. Arī viņiem bija ģimenes, mājas, mīlotās vai vismaz cerības, atmiņas par tām. Ne jau prieka pēc viņi līdz nāvei sala tranšejās, gaidīja pretinieka lodi postenī, klausījās lādiņu lietū pirms gaidāmā

uzbrukuma vai aizmiegot pārbaudīja pāri plecam pārkārtu gāzmaskas somu. Ziemassvētku kauju piemiņas mērķis nav nobirdināt asaras, nolikt ziedus, klausīties svinīgās uzrunās, iedegt svečti un pašapmierināti doties mājup. Tiem puikām zem Tīreļa zemes no tā vieglāk nekļūs. Jāvaicā sev, **ko tu dari, lai jākaro nebūtu taviem brāļiem, draugiem, dēliem un meitām.** Brīvību sargājam mēs paši – tu un es.”

Fil!fil! Uldis Liepa-Liepiņš un Jānis Jekševics, *frater imanticus*.

Fil! Mārtiņš Eglītis, ventonus

“Mani patiesi iepriecināja visa pasākuma norise un gados jaunu buršu–zemessargu satikšana. Šī pieredze man lika atcerēties 90. gadu sākumu, kad kā students no Jelgavas braucu, lai iestātos tolaik Zemessardzes 65. Atsevišķajā studentu rotā. Priece arī, ka zemessargiem mirdz acis un deg sirdis par to, ko viņi dara! Lāpu gājiens uz Ložmetējkalni, atceres pasākums ar vīru kopas *Vilki* dziesmām un mājupceļš uz bāzes nometni pie *Mangaļiem* tumsā, **lāpu gaismā deva kopības sajūtu, kuru sen nebiju sajutis!** Prieceja arī jaunsargi, kuri, būdami 10–15 gadus veci, bez kurnēšanas un ar patiesu prieku piedalījās pārgājienos. Man pašam pirms došanās uz mājām vēl gribējās dzirdēt kādu kantu pie ugunsкура, bet nogurums darīja savu. Jaunajiem semestriem būtu derīgi atcerēties un pieminēt tos puīšus, kuri krita Ložmetējkalnā un citās kaujās. Tas ir mūsu pienākums! **Tauta, kas neciena un neatceras savus varoņus, lemta izzušanai!** Tāpēc vienmēr godināsim strēlniekus, Brīvības cīņu dalībniekus, leģionārus – visus, kas cīnījās un krita par mūsu brīvību!”

Fil! Uldis Liepa-Liepiņš, frater imanticus

“Lieliska ideja apvienot Ziemassvētku kauju piemiņas pasākumus ar pārgājienu pa strēlnieku kaujas vietām, orientēšanos pa purvu un nakšņošanu teltī ar krāsns apkuri. Manuprāt, šis ir ļoti labs veids, kā jauniešus iepazīstināt ar Zemessardzi un atgādināt par vīriem, kuri nolika galvas par Latviju. Tas ir vērtīgi arī filistriem, jo var nedaudz izrauties no ikdienas darbiem un domām. Parasti tādos brīžos, kad gribam atpūtināt prātu, meklējam iespējas nokļūt tālās zemēs, bet patiesībā tepat blakus ir mūsu meži, pļavas un purvi. Lielākoties tur nav mobilo sakaru un *WiFi*. Atliek paņemt karti un, vadoties pēc dabas norādēm, nevis GPS, nokļūt kādā punktā. Pēc tam – uzslīet telti, iekurt ugunsкура, un

Fil! Mārtiņš Eglītis, ventonus.

Com! Jānis Garancis, selonus.

pagatavot vakariņas un doties pie miera. Kas var būt labāks par to?!”

Fil! Jānis Jekševics, frater imanticus

“Man šajā pasākumā bija **iespēja realizēt sen lolotu sapni – gulēt ziemas laikā teltī.** Prieku gan mazliet bojāja sniega un aukstuma trūkums, kas būtu bijis atbilstošs ziemas apstākļiem. Toties neizpalika nakts maiņas, kad jākurina telts krāsns. Rīta pārgājiens pa tumsu bija kā *odziņa*, sākot ar maldīšanos pa purvu, lai atrastu pirmo kontrolpunktu, beidzot ar sātigām brokastīm pie ugunsкура pēc labi padarītā darba. Parasti parādēs un atvērto durvju pasākumos tiek demonstrēti ieroči, tehnika, bet šeit bija interesanti ieskatīties arī zemessargu ikdienas apstākļos – piedalīties telts uzslīšanā un nojaukšanā, ēdiena gatavošanā utt. Ar lielāko prieku izmantošu iespēju piedalīties šādā pasākumā arī nākamgad.” **U!**

STUDENTU KORPORĀCIJU JUMTORGANIZĀCIJAI – GADSIMTS

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Foto: kr! Tedijs Teodors Murņikovs, *frater imanticus*

2019. gada septembrī Prezidiju Konventam (P!K!) apritēja 100 gadi, tādēļ risinājās vairāki saviesīgi pasākumi, uzsverot šī notikuma nozīmīgumu Latvijas vēsturē un korporāciju attīstībā. P!K! šobrīd apvieno 21 studentu korporāciju un gandrīz 2000 biedru.

Simtgade tika svinēta 20. septembrī ar akadēmisko balli VEF Kultūras pilī un svētku aktu 21. septembrī Latvijas Universitātes aulā. Uz balli bija pulcējušies 50 pāri no dažādām akadēmiskajām organizācijām un ļāvās dejām pūtēju orķestra *Cēsis* vadībā. Tāpat bija iespējams vērot P!K! vīru kora, deju kopas *Marmale* un čellistes Anneli Arro priekšnesumus.

Svētku aktā ar akadēmisko runu *P!K! simts gadi* uzstājās vēsturnieks Nacionālās enciklopēdijas galvenais redaktors fil! Valters Ščerbinskis, *frater cursicus*. Tika saņemti sveicieni no citām akadēmiskajām mūža organizācijām un universitāšu pārstāvjiem. Dāvātie ziedi pēcāk tika nolikti pie Brīvības pieminekļa un veltīti visu kritušo P!K! biedru piemiņai.

“P!K! 100 gadus spējis sekmīgi vadīt un koordinēt, iespējams, lielāko, ar tradīcijām bagāto sabiedrisko organizāciju kopumu Latvijā. Šis pagājušais gadu simts bijis gan sēri smagu un baisu pārbaudījumu, gan lielu un saulainu pacēluma brīžu pilns. Ir, ko pieminēt, un ir, ko svinēt,” jubilejā uzsvēra P!K! t/l seniors com! Uldis Bicāns, *frater imanticus*.

P!K! 100. gadadienas svētku akts LU Lielajā aulā. Klātesošas bija arī visas P!K! ietilpstošās organizācijas.

Lielajā jubilejā P!K! sveica arī S!P!K!. Priekšplānā S!P!K! prezidējošās korporācijas *Spīdola* prezidijs.

Fil! Valters Ščerbinskis, *frater cursicus*, uzstājas ar akadēmisko runu *P!K! simts gadi*. Pie prezidija galda sēž P!K! prezidējošās korporācijas *Fraternitas Imantica* svētku prezidijs. No labās: t/l sekr! com! Andrejs Konančuks, t/l sen! com! Uldis Bicāns, t/l vicesen! subst! com! Normunds Stanka.

S/l P!K! seniori. No kreisās pirmajā rindā: Toms Vilnis, *frater livonicus*, Jānis Kļaviņš, *gersicanus*, Kristaps Reķis, *ventonus*, Reinis Ziebergs, *frater academicus*, Aigars Paegle, *selonus*, Uldis Bicāns, *frater imanticus*, Aigars Sproģis, *lettgallus*, Oskars Keihs, *patrus*, Kristaps Kašs, *vendus*.

No kreisās otrajā rindā: Andris Tauriņš, *frater livonicus*, Ronalds Brēmers, *frater vesthardus*, Edgars Zīverts, *beveronus*, Jānis Innus, *beveronus*, Mārtiņš Eglītis, *ventonus*, Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*, Jānis Caune, *philyronus*, Artis Belka, *frater metropolitanus*.

P!K! 100 gadu balle VEF Kultūras pilī. P!K! t/l sen! com! Uldis Bicāns griež svētku torti.

Ballē uzstājas 1925. gadā dibinātais P!K! vīru koris, kas nes P!K! vārdu.

Metropolitāņi un viesi Fraternitas Metropolitana dibināšanas-atjaunošanas 95 gadu jubilejas ballē Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā.

FRATERNITAS METROPOLITANA 95 GADU DIBINĀŠANAS- ATJAUNOŠANAS JUBILEJA

T/I old! com! Krišjānis Ābelīte, *frater metropolitanus*, fil! Ilvars Ceriņš, *frater metropolitanus*

Foto: Anna Zvejniece un no *Fraternitas Metropolitana* arhīva

No *Fraternitas Petropolitana* līdz *Fraternitas Metropolitana*

Pagājuši 95 gadi, kopš tika izveidota studentu korporācija *Fraternitas Metropolitana* – tāda, kādu to pazīstam šodien. Tās saknes meklējamas jau krietni senāk, pirms 123 gadiem, 1896. gadā Pēterburgā, kad 12 latviešu studenti dibināja studentu korporāciju *Fraternitas Petropoliensis* pēc tādiem pašiem principiem, pie kādiem turējās studentu korporācijas *Lettonia* un *Selonija*. 1899. gadā tika nomainīts nosaukums uz *Fraternitas Petropolitana*, izveidojot pilnīgu korporācijas struktūru. Pirmā pasaules kara un revolūcijas dēļ Krievijā ar tās epicentru Pēterburgā korporācijas *Fraternitas Petropolitana* biedri izklīda pa visu pasauli.

1922. gada 9. septembrī, jau neatkarīgā Latvijā, fil! Pētera Sniķera dzīvoklī sanāca 17 filistri un nolēma atjaunot *Fraternitas Petropolitana* kā filistru biedrību. 1924. gada 3. martā filistru biedrība nolēma mainīt nosaukumu uz *Fraternitas Metropolitana* pēc terminoloģijas lietpratēja profesora Dr.med. fil! Jēkaba Prīmaņa, *frater metropolitanus*, propozīcijas un uzsākt aktīvu studentu korporācijas dzīvi. Tā 1924. gada 6. oktobrī atdzima (nevis piedzima – akadēmiķa fil! Jāņa Stradiņa,

frater metropolitanus, piezīme) *Fraternitas Metropolitana*, kurai profesors fil! P. Sniķers izveidoja konventa dzīvokli Brīvības ielā (toreiz 15, tagad 39), sētas mājā. Korporācijas komānu garantēja *Lettgallia*, un 1926. gada 9. novembrī *Fraternitas Metropolitana* tika uzņemta Prezidiju Konventā (P!K!). Uzņemot P!K!, *Fraternitas Metropolitana* sastāvā bija 59 fil!fil! un 39 com!com! – kopā 98 *frāteri*. Savukārt 1926. gada 18. novembrī *metropolitāņi* pirmo reizi piedalījās P!K! rīkotajā gājienā uz Brāļu kapiem ar atsegtām krāsām – zelt-violet-zaļiem deķeļiem.

Atjaunotnes trīsdesmitgade

2019. gads bija nozīmīgs ar to, ka pagājuši 30 gadi, kopš 1989. gada 18. decembrī, kad pie toreizējā Rīgas Politehniskā institūta (RPI), tagad Rīgas Tehniskās universitātes, tika atjaunota *Fraternitas Metropolitana* darbība Latvijā, saņemot akreditācijas rakstu. RPI rektors akadēmiķis Dr.sc.ing. god!fil! Egons Lavendelis, *frater metropolitanus*, apsveica *Fraternitas Metropolitana* kā trešo korporāciju pēc *Selonijas* un *Fraternitas Livonica*, kas atjaunojušas darbību pie RPI.

Ļoti nozīmīgs fakts *metropolitāņu* dzīvē ir karteļa līguma

***Fraternitas Metropolitana* dibināšanas-atjaunošanas 95 gadu jubilejas svētku aktā ar akadēmisko runu uzstājas LU docents fil! Jānis Keruss, *frater metropolitanus*.**

noslēgšana ar Igaunijas studentu korporāciju *Revelia* 2005. gada 3. decembrī, ar kuru draudzības saites joprojām ir ļoti ciešas. Aicinām ciemos igauņu brāļus uz mūsu svētkiem, ko viņi vienmēr apmeklē, kā arī *metropolitāņi* labprāt brauc uz Tartu un piedalās *revēļu* rīkotajos pasākumos.

Fraternitas Metropolitana biedru vidū bijuši daudzi krietni Latvijas dēli un patrioti, jo īpaši viens no *Fraternitas Petropolitana* dibinātājiem – ģenerālis, kara medicīnas ārsts, ilggadējs Latvijas Universitātes (LU) Medicīnas fakultātes dekāns, profesors, mecenāts, Triju Zvaigžņu ordeņa II šķiras kavalieris, *Fraternitas Metropolitana* fil! Pēteris Sniķers, un, lielā mērā pateicoties filistram, mēs šodien esam. Lai godinātu viņa piemiņu, *Fraternitas Metropolitana* konvents 1996. gadā dibināja fil! Pētera Sniķera piemiņas medaļu. Kopš 1996. gada pasniegtas 23 piemiņas medaļas, viena no tām 2019. gada 15. februārī pasniegta fil! Valteram Ščerbinskim, *frater cursicus*.

95 gadu dibināšanas–atjaunošanas atcerei

95 gadu dibināšanas–atjaunošanas svētkos *metropolitāņi* pulcējās fil! Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā, kas aizsākās 1957. gadā, kad viens no izcilākajiem latviešu ārstiem *Fraternitas Metropolitana* fil! Pauls Stradiņš valstij nodeva savu privāto kolekciju, ko bija sācis veidot 20. gadsimta 20.–30. gados. Pēc fil! Paula Stradiņa aiziešanas mūžībā 1958. gadā muzejs tika nosaukts viņa vārdā, bet publiskai apskatei tika atvērts 1961. gadā. Liels pagodinājums mums bija svētkus svinēt fil! Paula Stradiņa vārdā nosauktajā Medicīnas vēstures muzejā. Šeit 1990. gada sākumā *metropolitāņiem* arī tika ierādītas telpas, kur varējām sākt atjaunot un attīstīt konventa sadzīvi.

Dibināšanas–atjaunošanas svētkus sākām ar skaistu balli 4. oktobrī, kas ir katras akadēmiskās mūža organizācijas svinību sastāvdaļa. Lieliskas mūzikas pavadījumā daudz dejojām un

***Fraternitas Metropolitana* dibināšanas-atjaunošanas 95 gadu jubilejas komeršs, pulcējot *metropolitāņus* un draugus.**

priecājamies, satiekot mūsu *frāterus*. Nākamajā dienā, 5. oktobrī, *metropolitāņi* un viesi pulcējās uz svinīgo aktu muzejā. Uzrunu teica t/l sen! com! Dāvis Bareika, ar akadēmisko runu uzstājās LU docents fil! Jānis Keruss, *frater metropolitanus*, atskatoties *metropolitāņu* vēsturē un sarežģītajos laika līkločos. Liels prieks bija redzēt P!K! un S!P!K! pārstāvjus kuplā skaitā. Jo īpaši iepriecināja P!K!V!K! ar skaisto un vareno vīru kora dziesmu izpildījumu. Paldies visiem par vēlējumiem un līdzdalību *metropolitāņu* svētkos! Pēc svinīgā akta vakarā sekoja komeršs, kurā satikās dažādu paaudžu *metropolitāņi* un viesi. Vakars tika pavadīts jautrā noskaņā ar miestīņa baudīšanu, bet rīts konventa telpās tika sagaidīts dziesmās un sarunās.

Jubilejas gadā konventa dzīve bija aktīva, kā arī tika stiprinātas konventa tradīcijas. Piemēram, *metropolitāņi* kopš 1997. gada organizē atklāto zoles turnīru, un šajā akadēmiskajā gadā tas notika jau 23 reizi. Lēnām un pacietīgi esam remontējuši līdz šim pilnībā neizmantoto konventa telpu daļu, ko arī plānojam sākt izmatot, kā esam to iecerējuši.

Ar skumjām jāpiemin, ka 2019. gada 29. novembrī aizsaules ceļos aizgāja *Fraternitas Metropolitana* fil! Jānis Stradiņš. Skaudri apzināties, ka miris mūsu filistrs un Latvijas inteliģences dvēsele, bet varam būt patiesi lepni, ka *metropolitāņiem* un latviešiem bija, ir un vienmēr paliks piemiņā tāda izcila personība.

Vadoties no korporācijas ļoti sarežģītās pagātnes un raugoties uz tās darbību šodien, ar gandarījumu varam konstatēt, ka grūtības pārvarētas, un novēlam arī turpmāk turēt godā mūsu *frāteru* devumu konventam, Latvijai – patriotismu, stāju – un vienmēr atcerēties devīzi: *Vienotiem spēkiem par godu, draugu un Tēvzemi!*

Vivat, crescat, floreat Fraternitas Metropolitana saecula saeculorum! **UI**

Vašingtonas Konventa 75 gadu jubilejas svētku akta dalībnieki 2019. gada 25. oktobrī.

VAŠINGTONAS KONVENTA VĒSTURE 75 GADU ATCERES REIZĒ

Foto un teksts fil! Maigonis Krūmiņš, *patrus*

Korporāciju kopa Vašingtonas Konvents (V!K!), kas pulcina ASV galvaspilsētā Vašingtonā un tās apkārtnē dzīvojošos korporāciju biedrus, 2019. gada 25. un 26. oktobrī atzīmēja pastāvēšanas 75. gadskārtu un atskatījās uz savu dibināšanas vēsturi.

Vašingtonas Konventa sākotne

V!K! 1944. gada 30. oktobrī dibināja trīs studentu korporāciju filistri: Mērilendas Universitātes profesors Pēteris Lejiņš, *lettonus*, Latvijas sūtniecības diplomāts Anatols Dinbergs, *frater letticus*, un ASV Kongresa bibliotēkas darbinieks Rūdolfs Šmits, *patrus*. Viņi ASV jau bija ieradusies senāk, iepazinusi viens otru un kļuvuši draugi. Filistri apzinājās, cik bezcerīgā stāvoklī nonākusi Latvija un latviešu tauta, saņemot ziņas, ka padomju karaspēks ieņēmis Rīgu. Viņi raizējās, vai studiju laika un korporāciju biedri varēs pārdzīvot padomju varas otro okupāciju, apzinoties, kas notika 1940., 1941. gadā. Viņi nebija droši, vai kādiem korporāciju saimes locekļiem būs izdevies no Latvijas izkļūt un vai latviešu buršu sadzīves tradīcijām un ūzusiem nebūs lemts pazust aizmirstībā.

30. oktobra tikšanās reizē viņi vienojās turpmāk savas sanāksšanas noturēt un vadīt kā korporāciju konventus, protokolēt un, galvenais, lasīt referātus par latviešu studentu korporāciju dzīvi. Par šo konventu mērķi viņi izvirzīja krāt un glabāt no aizmiršanas informāciju par Latvijas Universitātes (LU) Prezidiju Konventa (P!K!) korporāciju iekārtu, vēsturi un tradīcijām. Šiem konventiem gadu vēlāk tika pieņemts nosaukums *LU P!K! filistru un komilitoņu konvents Vašingtonā*

ASV. Saīsinātā veidā tika lietots Konvents Vašingtonā, bet gadus vēlāk kā protokolos, tā ikdienā ieviesās Vašingtonas Konvents, kas kļuva par oficiālo apzīmējumu. V!K! pieturējās pie akadēmiskā gada kalendāra – desmit konventi gadā, izņemot divus vasaras mēnešus.

”

V!K! DEVIS IESPĒJU
VAŠINGTONĀ UZTURĒT UN
KOPT BURŠU TRADĪCIJAS UN
CAUR TO STIPRINĀT PĀRLIECĪBU
ATBALSTĪT KONVENTU DZĪVI
LATVIJĀ.

Sākuma gados, kad V!K! sastāvā bija tikai trīs dibinātāji, tika uzrakstīts un trīs lasījumos pieņemts V!K! komāns. Līdzīgi radās arī alus komāns. Vai trīs buršu savstarpējai sadzīvei būtu bijuši nepieciešami šie komāni? Protams, nē. Tas tika darīts, lai pildītu konventa mērķi – dokumentētu buršu sadzīves paražas un ūzus, ko atstāt nākamajām paaudzēm.

Piecus gadus pēc pirmā konventa Vašingtonā, Eslingenas bēgļu nometnē Vācijā tika nodibināta Latvijas korporāciju apvienība (L!K!A!). Bēgļiem izceļojot uz patvēruma zemēm, gadu

vēlāk, 1950. gadā, L!K!A! vadību pārcēla uz Ņujorku. Burši ieradās uz dzīvi arī Vašingtonā un pievienojās V!K!. Līdz ar to V!K! raksturs un mērķis mainījās. Ja dibinātāji rūpējās fiksēt korporāciju tradīcijas un ūzus rakstos un dokumentos, tad tagad tās pašas tradīcijas tika koptas un uzturētas caur aktīvu konventa dzīvi.

Konventus noturēja ik mēnesi, bieži ar referātiem, kuru temati kļuva daudz plašāki nekā tikai par buršu tradīcijām. Divreiz gadā svinēja komeršus, nodibināja stipendiju fondu, ar kuru atbalstīja studējošo jaunatni. V!K! biedri aktīvi piedalījās un vadīja vietējo sabiedrisko, kā arī trimdas nacionālpolitisko darbu. V!K! un tā biedri cauri gadu desmitiem bijusi nozīmīga daļa no Vašingtonas latviešu sabiedrības, un tas turpinās joprojām, kad V!K! atskatās uz 75 gadu darbību.

Buršu tradīciju saglabāšana

Kopš Latvijas brīvības atgūšanas korporācijas un P!K! atsāka darboties Latvijā. L!K!A! korporācijām un buršiem zemēs ārpus Latvijas neapšaubāmi bijusi ārkārtīgi liela loma un nozīme konventu dzīves atjaunošanai Latvijā. Tāpat varam teikt, ka V!K! devis iespēju buršiem Vašingtonā uzturēt un kopt tradīcijas un caur to stiprināt pārliecību atbalstīt konventu dzīvi Latvijā. Kāda varētu būt V!K! loma nākotnē, kad pirmatnējais

”

KAMĒR VAŠINGTONĀ UN TĀS
APKĀRTNĒ DZĪVOS BURŠI, KURI
VĒLĒSIES UZTURĒT DRAUDZĪGAS
SAITES, TIKMĒR V!K! PASTĀVĒS
UN DARBOSIES TĀ LOCEKĻU
PATIKAI PIEMĒROTĀ AKTIVITĀTES
LĪMENĪ.

dibinātāju mērķis – saglabāt buršu tradīcijas – piepildīts ar uzviju? Paliek vēlme dot iespēju buršiem satikties, nest savu korporāciju krāsas un kopt dažādo konventu ūzus. Kamēr vien Vašingtonā un tās apkārtnē dzīvos burši, kuri vēlēties uzturēt draudzīgas saites, pievienoties kopējā darbā, atbalstot latviešu sabiedrību un jaunatnes izglītību, kopt buršu sadzīves principus, baudīt kopēju alus kausu un dziedāt latviešu dziesmas, tikmēr V!K! pastāvēs un darbosies tā locekļu patikai piemērotā aktivitātes līmenī.

75 gadu atceres sarīkojumi

2019. gada 25. oktobrī 23 burši pulcējās vietējās latviešu draudzes namā uz svētku konventu un komeršu, kur valdīja liksmīgs buršu gars un izcēlās trikolora krāsas. Nākamās dienas vakarā notika tradicionālais dāmu vakars, kura organizēšanā piedalījās arī Vašingtonas studenšu korporāciju kopa (S!K!K!).

Vašingtonas Konventa dibinātāji 25 gadu jubilejas komeršā 1969. gadā. No kreisās: fil! Rūdolfs Šmits, *patrus*, fil! Anatols Dinbergs, *frater letticus*, fil! Pēteris Lejiņš, *lettonus*.

V!K! tradīcija ir svinēt komeršus pēc t/l seniora korporācijas ūzusa. Tas devis iespēju konventa biedriem iepazīties ar citu korporāciju svētku tradīcijām. T/l seniors fil! Kaspars Videnieks, *talavus*, atklāja svētku konventu, apsveicot klātesošos. Seniors nolasīja arī sirsnīgu sveicienu, kas rakstiski saņemts no bijušā V!K! biedra un s/l seniora fil! Pētera Bolšaiša, *frater letticus*, kurš pēdējos gadu desmitus dzīvo Rīgā. Fil! Bolšaitis atgādināja, kā viņa prezidēšanas laikā V!K! svinēja 25 gadu jubilejas komeršu greznā viesnīcā Vašingtonas centrā, kas beidzās ar *greznu* rēķinu, ko nomaksāt kasierim nācās vairākus semestrus. Bet vai kāds par to bija sašutis vai norūpējies, jautāja fil! Bolšaitis? Taču nē!

No Rīgas personīgi ieradies svinēt V!K! jubileju bija fil! Kārlis Līdaka, *frater academicus*. Fil! Līdaka dedzīgi iesaistījās V!K! dzīvē, kad pildīja militārā padomnieka amatu Latvijas vēstniecībā Vašingtonā. Viņš nebijās uzņemties pienākumus V!K! un vairākus gadus pildīja seniora amatu. Kopš atgriešanās Rīgā viņš rūpīgi sekojis V!K! dzīvei. Sveicienu svētkos viņš nobeidza, dāvinot konventam kaut ko īpašu no Rīgas – trauku *Akmeņlauža* mājas kandžas mārrutku gaumē, ko baudīt komerša laikā. Svētku konventam sekoja Zemestēvs pēc *Talavijas* ūzusa un komeršs pie bagāti klāta galda, putojošiem alus kausiem, lieliski vadītām dziesmām un saistošām sarunām.

Nākamās dienas vakarā prezidijs sagaidīja viesu ierašanos V!K! 75 gadu atceres sarīkojumā *Lakewood* golfa klubā, pasniedzot katrai dāmai sarkanu rozi. Omulīgajās golfa kluba telpās 50 dalībnieki pavadīja skaistu vakaru, baudot šampanieti, svētku mielastu, dziesmas un dejas. Seniors fil! Kaspars Videnieks, *talavus*, sveica vakara viesus un pateicās S!K!K! seniorei fil! Renātei Grāverei, *dzintra*, un pārējām S!K!K! dāmām par piedalīšanos vakara rīkošanā. Fil! Grāvere savukārt sveica V!K! šai nozīmīgajā svētku dienā, pasniedzot klēpi rožu. Vakars noslēdzās ar *čūskas deju*, kurā visi vakara dalībnieki – bez izņēmuma – saņēma cits cita roku un garā rindā locījās un vijās ap galdiem, ņinot un atraisot *mezglus*. Vakars beidzās pacilāti jautrā gaisotnē, cits citam sakot, cik jauki bija!

IMERIA NOSVIN 95. JUBILEJU

Fil! Anete Labanovska-Gerasimova, *imeria*, taut! Elīna Meiere, *imeria*
Foto: Sandra Lielmeža, logo autore fil! Guna Poga, *imeria*

Studenšu korporācija *Imeria* 2019. gada 19. novembrī atzīmēja 95 gadu jubileju, kas noslēdza vēl vienu darbīgu, iespaidiem bagātu un sirsnīgas draudzības piepildītu piegadi.

1924. gadā 12 drosmīgas, uzņēmīgas un enerģiskas studentes pie Latvijas Universitātes (LU) dibināja ceturto vecāko latviešu studenšu korporāciju, kuras viens no svarīgākajiem mērķiem bija apvienot mūža draudzībā esošās un bijušās studentes. Mērķa sasniegšanai vienmēr kalpojušas *Imeria* dibinātāju izvēlētās devīzes – *Tautietei-zinātnei* un *Viena par visām un visas par vienu!*

Studenšu korporācijas *Imeria* darbība cieši savijusies kopā ar Latvijas vēsturi. Piedzīvojot aizliegumu darboties padomju laikā, korporācijas garu un tradīcijas uzturēja *imerietes* trimdā. Latvijā *Imeria* atsāka darbību 1990. gada 12. aprīlī. Šobrīd Latvijā ir gandrīz 200 *imerietes*, bet visā pasaulē ap 450, tādējādi veidojot lielāko latviešu studenšu korporāciju konventu.

Mūsdienu *imerietes* definējušas un arī iedzīvinājušas ļoti rūpīgi pārdomātu misiju – apvienot mūža draudzībā un tradīcijās dažādu paaudžu bijušās un esošās studentes, veicināt un sniegt atbalstu *imeriešu* personības izaugsmei, mūžizglītībai, sasniegumiem darbā un zinātnē, ar izcilām personībām stiprinot Latvijas valsti. Tas vienmēr ir atgādinājums, ka korporācija nav tikai labi un saturīgi pavadīts brīvais laiks. Tā ir draudzība, savstarpējs atbalsts, audzināšana, izglītība un stiprs, gadu desmitos rūdīts plecs mūža garumā.

Jubilejas gadu *imerietes* ieskandināja jau vairākus mēnešus pirms zīmīgā dibināšanas datuma. Septembrī ar otro akciju *Apjuz Jūru imerietes* veica simbolisku stafeti gar Latvijas jūras robežu, kuras laikā vērsa uzmanību un aicināja ikvienu iedziļināties biedrības *Centrs Marta* darbībā, atbalstīt un ziedot biedrības aktivitāšu nodrošināšanai. Jubilejas gadā arī pašas *imerietes*, rādot piemēru, veica ļoti apjomīgu ziedojumu centram *Marta*. Akcija *Apjuz Jūru* un tai sekojošie jubilejas pasākumi rudens garumā vienoja *imerietes* visā pasaulē –

Imerietes un viesi svētku aktā LU Lielajā aulā.

ASV, Austrālijā, Eiropā un citās mītnes zemēs.

15. novembra vakarā kupls pulks *imeriešu*, draugu korporāciju un citu akadēmisko vienību pārstāvji pulcējās svētku aktā LU Lielajā aulā. Ar klātbūtni pagodināja *Imeria* goda filistrs mecenāts Vilis Vītols, *frater vanenicus*, kā arī LU rektora pienākumu izpildītājs profesors Indriķis Muiznieks, *patrus*, kas veltīja *Imeria* ceļavārdus, sagaidot simto un vēl vismaz 95 jubilejas uz priekšu. Ar akadēmisko runu *Veselība 21. gadsimtā. Onkologa redzējums* uzstājās fil! Signe Plāte, *imeria*, vēršot uzmanību uz pieaugošo cilvēka dzīves ilgumu, jautājumiem par dzīves kvalitāti, fiziskās un garīgās veselības līdzsvaru un individualizēto veselības aprūpi nākotnē.

”

ŠOBRĪD LATVIJĀ IR
GANDRĪZ 200 *IMERIETES*,
BET VISĀ PASAULĒ AP
450, TĀDĒJĀDI VEIDOJOT
LIELĀKO LATVIEŠU
STUDENŠU KORPORĀCIJU
KONVENTU.

16. novembra rītā *imerietes* un draugi sanāca kopā uz dievkalpojumu Rīgas Anglikāņu Svētā Pestītāja baznīcā, kuru vadīja bīskape Jāna Jēruma-Grīnberga. Tika pieminētas aizgājušās biedres un lūgta svētība turpmākajai darbībai. Pēc

Imeria god'fil! Vilis Vītols, frater vanenicus.

tam *imerietes* ar viesiem devās gājienā uz Brīvības pieminekli nolikt ziedus.

Tās pašas dienas vakarā kultūras pilī *Ziemeļblāzma* notika grandioza *Imeria* 95. jubilejas balle. Pirmās polonēzes skaņas orķestra pavadījumā pulcēja ap 240 dalībnieku, kuru vidū mirdzēja baltā tērptās laimīgās *imerietes*.

18. novembra rītā *imerietes*, tāpat kā citas akadēmiskās organizācijas, devās gājienā no LU uz Brāļu kapiem, lai sveiktu Latviju 101. dzimšanas dienā un ieskandinātu *Imeria* nākamo piecgadi, kas vainagosies 100 gadu jubilejā 2024. gadā.

Imeria ir noslēgusi draudzības līgumus ar Igaunijas studenšu korporāciju *Amicitia* un Somijas studentu nāciju *Pohjois Pohjalainen Osakunta*. [U!](#)

Taut! Iluta Čapus, *daugaviete*, lasot referātu literārajā vakarā, veltītam atjaunotnes trīsdesmitgadei.

LITERĀRAIS VAKARS *DAUGAVIETES* ATJAUNOTNES TRĪSDESMITGADĒ

T/I vicesen! taut! Linda Siliņa, *daugaviete*

Foto: fil! Mārīte Meļņika, *daugaviete*

2019. gads korporāciju vidē nāca atjaunotnes gaisotnē. Tā, šī notikuma trīsdesmitgadi svinot, 27. novembrī *Daugaviete* organizēja literāro vakaru, kurā uzstājās taut! Iluta Čapus, *daugaviete* (*Daugavietes* atjaunotnes otrā prezidiņa seniore), un tika aicināti viesi ar stāstījumu par tā laika notikumiem. Vakārā atcerējāmies *Daugavietes* (un viesu korporāciju) atjaunotnes laika izcilās personības un notikumus, izmantojot mūsu internajā žurnālā *Pars Pro Toto* un *Daugavietes* gadagrāmātā rakstīto, kā arī dalījāmies atmiņās par neaizmirstamajiem mirkļiem, darbojoties konventā pirms 30 gadiem.

Uzņemot pirmo *Daugavietes* atjaunotnes *coetu*, fil! Anna Rāta 109. *coetam* tā uzņemšanā veltīja šādus vārdus: “Šīs uguntiņas aizdedzam. Lai Dievs stāv klāt mums un palīdz. Lai svētī violet-zaļ-zelta atjaunošanu *in aeternum*. No pagātnes dziļumiem piesaucu visas 19 dibinātājas un goda filistri Annu Brigaderi, un mācītāju Maldoņa kungu, kas 1921. gada 6. novembrī vienojās par taisnību, daiļumu un visu ceļu. Un piesaucu visas dzīvās un mirušās, kas gads gadā pulcējās zem violet-zaļ-zelta karoga un rūpējās, lai mēs kļūtu un augtu

derīgas savai tautai, savai valstij un saviem līdzilvēkiem. *Daugavietes* vabeņa centrā ir trīs simboli: lilija, kokle un degoša lāpa. Dzirdiet, visas 109. *coetū!* Mēs gribam būt: kā balta lilija – siržu tikums ir pirmais likums; kā pilnskanīga kokle – dziesma dziedāta dziedina bēdas; kā degoša lāpa – gara gaismu vieš visapkārt un tumsu klievē.”

Taut! Iluta Čapus saka: “Šajos A. Rātas vārdos jaušama liela sāpe, bet visam pāri mīlestība uz savu tautu, cerība uz taisnību un ticība korporācijas vērtībām un ideāliem, kas palīdzēs darīt Latviju un latvju tautu stipru un vējos nelokāmu. Tādas bija šīs sirmās *daugavietes*, tāds bija 109. *coetus*, kuru varēja iepazīt, iesaistoties korporācijas dzīvē 1990. gada rudenī.”

Minētais ir viens piemērs no sirsnīgajām, aizkustinošajām un dažviet jauneklīgi jautrajām atmiņām, kuras uzzinājām un ar kurām dalījāmies. Sakām lielu paldies *Gaujmalietei*, *Varavīksnei*, *Zintai* un *Lettonia* par viesošanos un sirsnīgi pavadīto vakaru!

Vivat, crescat, floreat korporāciju saimei in aeternum! **U!**

Dzintras atjaunošanas 30. gadadienas vakarā.

No kreisās: m! Helga Paga, t/l mag!lit! com! Līga Baumanē, Latvijā atjaunotās *Dzintras* pirmās audzinātājas meitas *starpcoetus* fil!fil! Maruta Dzērve un Ligita Gode, t/l mag!lit! subst! com! Līga Dambe, m! Dagnija Eversa.

DZINTRAS ATJAUNOŠANAS 30. GADADIENA

T/l mag!lit!subst! com! Līga Dambe, *dzintra*

Foto: Fil! Lelde Kalvāne, *dzintra*

2019. gada 14. oktobra rītū daudzas no *dzintrām* iesāka pacilātā garastāvoklī, jo darba dienas izskaņā konventa durvis būs plaši atvērtas ikvienai meitenei, komiltonei un filistei, lai kopā sanāktu un atzīmētu studenšu korporācijas *Dzintra* atjaunošanas 30. gadadienu. Neilgi pirms septiņiem konventa zālē bija sapulcējušās aptuveni 30 *dzintras*, taču ārdurvju zvans nebeidza zvanīt, kas liecināja, ka šodien būs kuplā pulkā. Jauno meiteņu un komilitoņu acīs bija manāms patīkams izbrīns, jo tik daudz *dzintru* vienuviet, neskaitot komeršu, līdz šim nebija redzēts. Šo vakaru apmeklēt un iespaidos dalīties tika uzaicinātas ne tikai tās *dzintras*, kuru mammas, vecmāmiņas un radnieces stāvēja klāt korporācijas šūpulim atjaunošanas brīdī, bet arī mūsu krustmeitas no studenšu korporācijas *Līga*, kuras vakara gaitā priecēja ar skaistām dziesmām un skaņdarbiem.

Vienkopus bija sanākušas 42 *dzintras* un četras *līgas*, no kurām šajā vakarā *starpcoetu* pārstāvēja fil!fil! Rita Balode, Maruta Dzērve, Ligita Gode, Dace Siliņa un Daina Lao, kā arī vairākas *dzintras* no 103. un 105. *coetus*. Vakaru atklāja t/l mag!lit! com! Līga Baumanē, kura uzņēmās iniciatīvu sanākšanu izveidot tādu, lai ikvienai klātesošajai būtu skaidrs, kas ir *starpcoetus*, kā notika *Dzintras* atjaunošanās, kur notika audzināšanas, kantu stundas un literārie vakari, kā toreiz tika ievēlētas amatpersonas utt. Vakara kuratores lomu uzņēmās fil! Rita Balode, kura aktīvi iesaistījās, lai par pasākumu uzzinātu viņas audzinātās *dzintras*.

Vakara ieskaņā fil! Rita Balode nolasīja kādu īpašu vēstuli, kas

tajā laikā tika nosūtīta fil! Sarmītei Gravai par to, kā notika atjaunošanās, kuras *dzintras* devās pie Latvijas Universitātes rektora un lūdza izskatīt *Dzintras* darbības oficiālu atsākšanu. Tālāk iespaidos dalījās citas *dzintras* vecākuma kārtībā, sākot ar *starpcoetu* un turpinot ar 103., 104. un 105. *coetu*. Ikvienu stāstu caurstrāvoja sirsnība, patriotisms un mīlestība pret *Dzintru* un *dzintrām*, kuras aktīvi veidoja korporācijas ikdienu pirms 30 gadiem, īpaši izceļot pirmo pēc atjaunošanās – seniori fil! Mildu Pētersoni un audzinātāju fil! Veltu Bērziņu. Viņa jaunās meitenes audzināja liberālisma manierē, mudinot vienmēr atcerēties par pieklājību un labām manierēm. Aiz auss likām fil! Ligitas Godes teikto par nepieciešamību uzmeklēt ierakstu, kurā dzirdama intervija ar s/l audzinātāju fil! Veltu Bērziņu, kuru varētu izmanto audzināšanas stundās.

Katrs stāsts bija vērtīgu atziņu un informācijas pārpildīts. Vakara izskaņā *dzintras* nosūtīja video sveicienu 107. dzimšanas dienā fil! Margitai Bušs. Dziedot atvadu dziesmu, fil! Inese Birzniece dalījās atmiņās par kādas atjaunošanas gadadienu, kurā dziesmas tika dziedātas līdz vēlai naktij. Emocionāli piepildītas par dzirdēto, literārajam prezidijam kopā ar māsām fil!fil! Ligitu Godi un Marutu Dzērvi prātā ienāca doma pirms Ziemassvētkiem doties ciemos pie Latvijā atjaunotās *Dzintras* pirmās audzinātājas meitas fil! Noras Bērziņas, lai kopīgās sarunās un dziesmās dalītos par to, kāda ikdienu *dzintrām* ir šodien. Vakara galvenā atziņa – atjaunošanās gadadienas jāatzīmē. Un kāpēc gan lai tas nebūtu kā rudens komeršs? **U!**

Varavīksnes un viesi dibināšanas komeršā 2019. gada 25. novembrī Arhitektu namā.

STUDENŠU KORPORĀCIJA VARAVĪKSNE ATZĪMĒ 30. GADADIENU KOPŠ DARBĪBAS ATJAUNOŠANAS LATVIJĀ

T/I sen! taut! Evita Feldentāle, *varavīksne*

Foto: fil! Lāsma Artmane, *varavīksne*, un no korporācijas arhīva

Novembris ir viens no gada tumšākajiem mēnešiem, tomēr valsts svētki to padara gaišāku un sirdī siltāku. Studenšu korporācijas Varavīksne konventā līdztekus Latvijas valsts svētkiem tiek atzīmēta arī korporācijas dibināšana 25. novembrī. Tradicionāli novembra sākumā tiek organizēta jauno biedru uzņemšana, šogad uzņemot 59. atjaunoto coetus. Papildus iepriekš nosauktajiem svinību iemesliem bija pievienojies vēl viens – 2019. gada 29. novembrī Varavīksne atzīmēja 30. gadadienu kopš tās darbības atjaunošanas Latvijā.

Tradicionāli *varavīksnes* ap 1. oktobri dodas uz Rīgas Meža kapiem, lai pieminētu god!fil! Annu Brigaderi un visas mūžībā aizgājušās *varavīksnes*. Gājienā dažādu paaudžu *varavīksnes* apmeklē kapu kopiņas, dzied dziesmas, lasa dzeju vai vienkārši dalās atmiņās par *varavīksnēm*, kuras jau devušās mūžībā. 2019. gada oktobra gājienā uz Rīgas Meža kapiem domās īpaši teicām paldies tām *varavīksnēm*, kuras bija klāt brīdī, kad korporācijas darbība tika atjaunota, un tām, kas pievienojās īsi pēc tam, bet šobrīd vairs nav starp mums.

Pašā novembra sākumā, dienā, kad 2019. gada rudens

semestrī tika uzņemts jaunais *coetus*, literārais vakars aizritēja svētku noskaņās, jo tika veltīts atmiņām par laiku pēc korporācijas darbības atjaunošanas Latvijā. Atmiņās dalījās četras zelta filistres – Dace Grīviņa, Jāna Aivare, Ieva Sablina un Skaidrīte Leimane –, kuras par korporācijas biedrēm kļuva līdz 1991. gada februārim. Literārajā vakarā ne tikai aplūkojām fotoalbumu, kurā redzama korporācijas internā dzīve līdz 1997. gadam, bet arī uzzinājām, kā līdz dalībai *Varavīksnē* nonāca *varavīkšņu* radniecības un tās, kuru ģimenes ar korporācijām nebija saistītas. Albuma aplūkošana bija interesanta ne tikai tautietēm un meitenēm, kas korporācijā uzņemtas nesen, bet arī zelta filistrēm, kuru fotoattēli redzami albumā. Pirmie dibināšanas un maija komerši, konventi, svētku akts Latvijas Universitātē (LU), pirmā jubilejas balle, kopīga Ziemassvētku atzīmēšana – attēlos fiksēti daudzi nozīmīgi notikumi. Literārā vakara noslēgumā korporācijas arhīvs ieguva vērtīgu papildinājumu – zelta fil! Dace Grīviņa konventam atdāvināja lentas. Viena no tām viņai uzlikta uzņemšanas brīdī 1990. gada 17. februārī, bet otra – draudzības lenta –, kuru viņai bija uzlikusi cita zelta fil! – Otīlija Žilde – krāsu uzlikšanas brīdī pirmajā maija komeršā pēc korporācijas darbības atjaunošanas Latvijā – 1990. gada 26. maijā.

Studenšu korporācija *Varavīksne* darbību atjaunoja 1989. gada 29. novembrī fil! Hildas Rāvietes dzīvoklī Rīgā, Cēsu ielā 5, kad kopā bija sanākušas Latvijā palikušās *varavīksnes* un viņu radnieces. Neskatoties uz to, ka politiskā situācija vēl joprojām neviesa skaidrību par to, kas notiks, sanākušās nolēma, ka studenšu korporācijas *Varavīksne* darbība ir atjaunojama, jo, kā minēts iesniegumā tā brīža LU zinātņu prorektoram Rihardam Kondratovičam, *Varavīksnes* darbības programma un statūti nav pretrunā tobrīd spēkā esošajai PSRS Konstitūcijai, tāpēc 1989. gada 15. decembrī *Varavīksne* atkārtoti, tāpat kā 1927. gadā, tika atzīta pie LU. Varmācīgi pārrautais *Varavīksnes* loks bija saslēdzies ne tikai ar pārējām *varavīksnēm* pasaulē, kuras brīvi bija darbojušās otrpus *dzelzs priekškaram*, bet vistiešāk ar to *Varavīksni*, kas Latvijā oficiāli beidza pastāvēt 1940. gada jūlijā.

Pavisam nemanot, aizritējuši 92 gadi kopš korporācijas dibināšanas un 30 gadi kopš korporācijas darbības atjaunošanas, tāpēc 2019. gada 25. novembrī *varavīksnes* kuplā skaitā pulcējās uz dibināšanas komeršu, kurā vienlaikus tika atzīmēta korporācijas darbības atjaunošanas 30. gadadiena. Satiekšanās vieta – Latvijas Arhitektu nams Torņa ielā 11. Svinību vieta nav tikusi izvēlēta nejauši, jo tajā *varavīksnes* interno dzīvi ar nelieliem pārtraukumiem vadīja līdz pat 1999. gada vidum. Pirmais dibināšanas komeršs pēc korporācijas darbības atjaunošanas Latvijā tika noturēts 1990. gada 26. novembrī tieši Arhitektu nama pagrabīnā, bet 2019. gada komeršs jau noritēja tā paša nama Lielajā zālē. Vesela *varavīksņu* paaudze Arhitektu namā tikusi uzņemta vai saņēmusi krāsas, bet citas tur bija pirmo reizi. S/l sen! zelta fil! Renāte Ligerē un pēc tam citas amatpersonas Arhitektu namā bija vadījušas konventus un literāros vakarus, citas tos apmeklējušas. Arhitektu namā svinēti Ziemassvētki,

organizēti kungu vakari un uzņemti goda filistri – daudz atmiņu un brīnišķīga atgriešanās. Komerša saviesīgajā daļā ar atmiņām par *Varavīksni* dalījās ne tikai zelta filistres, kuras korporācijā tika uzņemtas neilgi pēc tās darbības atjaunošanas, bet arī *varavīksnes*, kuras par tādām kļuva vēl trimdā, bet tagad atgriezušās Latvijā. Trīsdesmit gadu tālā pagātnē mums ļāva atgriezties ne tikai zelta filistru atmiņu stāsti par šo laiku, bet arī *Daugavietes* pārstāve t/l vicesen! taut! Linda Siliņa, kura kā apsveikumu mums nolasīja rakstu no *daugaviešu* internā izdevuma *Pars Pro Toto* par *Varavīksnes* dibināšanas komeršu 1990. gadā, tādā veidā ļaujoties atmiņu ceļojumam un uzburot pavisam īstu svētku sajūtu. Prieks, ka nekas nav mainījies un *Daugavietes*, *Gaujmalietes* un *Zintas* pārstāves bija kopā ar mums, kopīgi atzīmējot svētkus. Vēl sveicienus saņēmām no god!fil! Pētera Bolšaiša, *frater letticus*, Silvijas Raikovas un Gaidas Jablovskas. Fil! Ingrīda Jansons bija ieradies no Ņujorkas, nesot pavisam īpašus sveicienus no *varavīksnēm* otrpus okeānam.

Dibināšanas komeršs bija ne tikai labs brīdis, lai atskatītos uz to, kas noticis līdz šim, bet arī vērtīgs atskaites punkts, lai gūtu iedvesmu darboties tālāk. Sakot paldies *varavīksnēm*, kuras korporāciju dibināja, uzturēja to dzīvu trimdā un atjaunoja Latvijā, apzinīgi lūkojamies nākotnē. 30 gadu laikā kopš korporācijas darbības atjaunošanas Latvijā *varavīksnes*, pateicoties zelta fil! Īrai Bolšaitis un god!fil! Pēterim Bolšaitim, *frater letticus*, tikušas pie savām mājām – konventa dzīvokļa, kas neilgu brīdi pēc korporācijas darbības atjaunošanas šķita kā nesasniedzams mērķis. Tomēr sapņi piepildās, tāpēc *varavīksnes* gatavas izvirzīt aizvien jaunus mērķus, kurus kopīgi tuvākā vai tālākā nākotnē sasniegt.

Vivat, crescat, floreat Varavīksne in aeternum! **U!**

No kreisās: fil! Ilze Jurkāne, fil! Ārija Aile, fil! Ingrīda Jansons un zelta fil! Jāna Aivare dibināšanas komeršā daļās atmiņās par laiku, kad viņu dzīve sāka saistīties ar *Varavīksni*.

Literārais vakars, kas veltīts *Varavīksnes* darbības atjaunošanai Latvijā, 2019. gada 4. novembrī. No kreisās: zelta fil! Dace Grīviņa, zelta fil! Ieva Sablina, zelta fil! Skaidrīte Leimane, zelta fil! Jāna Aivare un fil! Evita Pelīte.

JAUNIE ZINĀTŅU DOKTORI

Foto no doktoru personīgā arhīva

Gatis Strads, pedagogijas doktors

Biogrāfija

Fil! Gatis Strads, *frater letticus*, dzimis 1955. gada 13. oktobrī. No 1979. līdz 1985. gadam studējis Maskavas Valsts teātra institūtā, Teātra zinātnes fakultātē. Strādājis Akadēmiskajā Drāmas teātrī (1972–1982), Rīgas Operetes teātrī no 1982. gada, direktors no 1985. līdz 1990. gadam. Strādājis Latvijas Nacionālajā operā no 1990. līdz 1996. gadam. Ilggadīgi pētījis Latvijas teātru organizāciju un darbību. No 2014. gada studējis doktorantūrā Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijā. 2019. gada 29. novembrī aizstāvējis doktora disertāciju pedagogijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Promocijas darba apraksts

Fil! Gata Strada promocijas darbs *Aktieru pašrealizācija kā pedagoģisks nosacījums teātra darbības kvalitātes pilnveidošanā* analizē aktieru pašrealizāciju Latvijas

teātros. Veicot filozofiskās, psiholoģiskās, pedagoģiskās, socioloģiskās un mākslas literatūras analīzi par pedagoģijas teorijām aktieru sagatavošanā un pašrealizāciju radošajā darbībā, konstatēta būtiska aktieru ietekme uz teātra darbības kvalitāti un sabiedrību kopumā. Promocijas darbā izstrādāta aktieru pašrealizācijas definīcija, pašrealizācijas satura procesuāli strukturālais modelis.

Aktiera pašrealizācija ir mērķtiecīga, personīgi nozīmīga, radoša mākslinieciskā potenciāla izteikšana profesionālajā darbībā, kas apmierina aktiera augstākās vajadzības, radot jaunas personīgi un sabiedriski nozīmīgas vērtības. Aktieru pašrealizācijas līmeņa noteikšanai teorētiski pamatoti un empīriski pārbaudīti kritēriji: 1. aktiera darbības produktivitāte, ko raksturo pašvērtējums un ekspertu vērtējums par aktieru lomu izpildi un reālā lomu izpilde; 2. aktiera attieksme pret sevi un citiem, ko raksturo mērķa apzināšanās un sasniegšana attieksmē pret savu un kolektīva darbību; 3. apmierinātība ar māksliniecisko darbību, ko raksturo aktieru pašizjūta, sociālā nozīmīguma izjūta un mākslinieciskā pašrealizācija.

Empīriskajā pētījumā apzināti pašrealizāciju stimulējošie un bremzējošie faktori. Mūsdienās ir izveidojusies pretruna starp valsts teātros strādājošo aktieru vajadzību pašrealizēties kolektīvā un ierobežoto līdzdalību mākslinieciskās darbības pilnveidošanā. Pētījuma rezultāti apstiprina nesakritību aktieru pašvērtējumam ar ekspertu un skatītāju vērtējumu par pašrealizāciju, piemēram, izpildot klasiskā stila lomas. Pētījumā atklātas aktieru pašrealizācijas paplašinātas iespējas (teātris – sabiedrība) un pierādīta aktieru un skatītāju interešu tuvināšanās mākslinieciskajā darbībā.

Pētījumā atklājas fakti, ka aktieru vajadzība pašrealizēties pilnveido atpazīstamību skatītājos. Tas ir pedagoģisks nosacījums teātra darbības kvalitātes pilnveidošanā. No pētījumā iesaistīto teātru 145 štata aktieriem 28 nav pieminēti ne reizi, 18 pieminēti vienu reizi un 99 atzīmēti 798 reizēs. 46 aktierus skatītāji neatpazīst. Aktiera aktīva līdzdalība repertuāra izvēlē, lomu sadalē un lēmuma pieņemšanā par teātra māksliniecisko darbību sekmē aktiera pašrealizāciju. Pētījuma procesā apstiprinājās hipotēze, ka teātra aktieru pašrealizāciju sekmē rūpes teātrī par aktieru nodarbinātību un viņu iesaistīšanu interesanta repertuāra veidošanā. Aktiera vajadzība pašrealizēties pilnveido sadarbību starp teātri, skatītāju un sabiedrību.

Santa Bormane, ekonomikas doktore

Biogrāfija

Taut! Santa Bormane, *selga*, dzimusi 1986. gada 26. janvārī Cēsīs. 2005. gadā uzsākusi studijas Latvijas Universitātes (LU) Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē, kur 2010. gadā ieguvusi sociālo zinātņu bakalaura grādu vadībizinātnē. Divus gadus vēlāk, 2012. gadā, LU ieguvusi arī sociālo zinātņu maģistra grādu vadībizinātnē ar izcilību un turpinājusi studijas doktorantūrā. 2019. gadā, LU 100. jubilejas gadā, ieguvusi Ekonomikas doktora zinātnisko grādu tirgzinībā (Dr.oec.). Pētījuma rezultāti aprobēti, uzstājoties 19 starptautiskajās un vietējās zinātniskajās konferencēs, ir 17 zinātnisko publikāciju autore. Promocijas darba rezultāti atspoguļoti arī LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes Ekonomikas un vadības zinātniskā institūta pētījumu projektā *Inovatīvas uzņēmējdarbības pārvaldības pilnveide Latvijā*. Turpinot veikt zinātniski pētniecisko darbu, kopš 2019. gada S. Bormane ir vecākā pasniedzēja Rīgas Stradiņa universitātē (RSU), strādā Cēsu novada pašvaldībā par attīstības un būvniecības pārvaldes vadītāju.

Promocijas darba apraksts

Promocijas darbā *Integrētā mārketinga komunikācija Latvijas pārtikas mazumtirdzniecības veikalu ķēžu uzņēmumos ilgtspējīgas attīstības kontekstā* konstatētas problēmas un rasti risinājumi integrētā mārketinga komunikācijas ilgtspējīgai attīstībai un pilnveidei. Sīkāk izskatīti jautājumi, kas saistīti ar integrētā mārketinga komunikācijas lomu, tās nozīmi un ietekmi uz pieprasījumu, pircēju rīcību tirgū, pircēju pirkšanas lēmumiem. Veikta Latvijas pārtikas mazumtirdzniecības veikalu ķēžu uzņēmumu vadošo mārketinga speciālistu aptauja

par integrētā mārketinga komunikācijas lietošanu, tās ietekmi uz ilgtspējīgu attīstību. Veikta pircēju aptauja par integrētā mārketinga komunikācijas ilgtspējīgai attīstībai ietekmi uz pircēju pirkšanas lēmumiem. Identificēti pircēju pirkšanas lēmumus ietekmējošie kompleksie faktori ilgtspējīgas attīstības kontekstā, kā rezultātā sagatavoti priekšlikumi integrētā mārketinga komunikācijas pilnveidei un izmantošanai. Izstrādāts integrētā mārketinga komunikācijas konceptuālais modelis ilgtspējīgai attīstībai.

Promocijas darba mērķis – pamatojoties uz integrētā mārketinga komunikācijas procesa dažādajām pieejām produktu virzīšanā un komunikācijā ar pircēju, novērtēt integrētā mārketinga komunikācijas instrumentu ietekmi uz ilgtspējīgu attīstību un izstrādāt konceptuālo pieeju Latvijas pārtikas mazumtirdzniecības veikalu ķēžu uzņēmumiem integrētā mārketinga komunikācijas realizēšanai, kas vērsta uz sociālo atbildību, vides saglabāšanu un ekonomikas attīstību. Promocijas darba pirmajā daļā analizēta zinātniskā izpratne par integrētā mārketinga komunikāciju, tās lomu un nozīmi, pētītas integrētā mārketinga komunikācijas pieejas, analizētas attīstības tendences mārketingā un integrētā mārketinga komunikācijā, klasificēti integrētā mārketinga komunikācijas instrumenti. Rezultātā izstrādāts integrētā mārketinga komunikācijas procesa modelis. Promocijas darba otrajā daļā analizēta ilgtspējīgas attīstības būtība un nozīme – ekonomikas, vides un sabiedrības loma un tās elementu mijiedarbība. Pētīta mārketinga ilgtspējīgai attīstībai būtība uzņēmumā, tā koncepta attīstība, kā arī aktualizēta integrētā mārketinga komunikācijas loma ilgtspējīgā attīstībā. Apkopoti integrētā mārketinga komunikācijas instrumenti izmantošanai ilgtspējīgas attīstības kontekstā, veikta to klasifikācija un izstrādāts integrētā mārketinga komunikācijas ilgtspējīgai attīstībai procesa modelis. Promocijas darba trešajā daļā veikta Latvijas pārtikas mazumtirdzniecības nozares un veikalu ķēžu uzņēmumu analīze. Veikta pārtikas mazumtirdzniecības veikalu ķēžu uzņēmumu vadošo mārketinga speciālistu aptauja, iegūts vērtējums par integrētā mārketinga komunikācijas veidošanu un lietošanu, ietekmi uz pieprasījumu, kā arī lomu ilgtspējīgā attīstībā. Savukārt, pamatojoties uz veikto pircēju aptauju par integrētā mārketinga komunikācijas instrumenta ilgtspējīgai attīstībai ietekmi uz pircēju pirkšanas lēmumiem, novērtēti autores apkopotie un klasificētie integrētā mārketinga komunikācijas instrumenti ilgtspējīgai attīstībai, to ietekme uz pircēju pirkšanas lēmumiem, identificēti pircēju pirkšanas lēmumus ietekmējošie kompleksie faktori. Veikta aptauju datu salīdzinošā analīze, kā rezultātā izstrādāts un aprobēts integrētā mārketinga komunikācijas konceptuālais modelis ilgtspējīgai attīstībai.

Promocijas darba zinātniskā novitāte: (1) izstrādāta integrētā mārketinga komunikācijas instrumentu klasifikācija, (2) pilnveidota mārketinga ilgtspējīgai attīstībai definīcija un izstrādāta integrētā mārketinga komunikācijas ilgtspējīgai attīstībai definīcija, (3) apkopotie integrētā mārketinga

komunikācijas instrumenti izmantošanai ilgspējīgas attīstības kontekstā, veikta to klasifikācija, (4) izstrādāts integrētā mārketinga komunikācijas procesa modelis un integrētā mārketinga komunikācijas ilgspējīgai attīstībai procesa modelis, (5) izstrādāts integrētā mārketinga komunikācijas konceptuālais modelis ilgspējīgai attīstībai.

Promocijas darba praktiskais ieguldījums: (1) izstrādātas vadošo mārketinga speciālistu un pircēju aptaujas metodikas integrētā mārketinga komunikācijas novērtēšanai; (2) pirmo reizi veikts pētījums par integrētā mārketinga komunikācijas ilgspējīgai attīstībai ietekmi uz Latvijas pārtikas mazumtirdzniecības veikalu ķēžu pircēju pirkšanas lēmumiem ilgspējīgas attīstības kontekstā; (3) pamatojoties uz veikto integrētā mārketinga komunikācijas analīzi un izpēti, identificēti pircēju lēmumus par pirkumu ietekmējošie kompleksie faktori ilgspējīgas attīstības kontekstā – produkta iepakojums, informācijas pieejamība patērētājiem, patērētāju iesaistīšana, lojalitātes sistēma un programmas, zinātniskās pētniecības rezultātu pieejamība, izdevīgums, produktu daudzums un pieejamība, produktu funkcionālās īpašības; (4) pētījuma rezultātā aprobētais integrētā mārketinga komunikācijas konceptuālais modelis ilgspējīgai attīstībai realizējams uzņēmumu praktiskajā darbībā mārketinga stratēģijas īstenošanā; (5) izstrādātais integrētā mārketinga komunikācijas konceptuālais modelis ilgspējīgai attīstībai izmantojams citiem pētniekiem, lai tā sakarības pielāgotu un novērtētu citu nozaru uzņēmumu praktiskajā darbībā; (6) pamatojoties uz pētījuma rezultātu analīzi un konstatētajām nepilnībām integrētā mārketinga komunikācijas lietošanā, izstrādāti priekšlikumi uzņēmumiem un valsts institūcijām.

Saikne starp ilgspējīgu attīstību un mārketingu ir ciešāka, nekā varētu likties, kaut arī šķiet, ka šie abi jēdzieni ir nesavietojami. Ilgspējīga attīstība ir panākama ar patēriņa samazināšanu, turpretī mārketinga mērķis ir palielināt patēriņu. Daudzējādā ziņā mārketingš tiek uztverts kā ilgspējīgas attīstības jēdziena pretstats, jo mārketingu daudzi uztver kā vienu no galvenajiem patēriņa dzinējspēkiem, kas cilvēkus rosina pirkt lietas, kuras tiem nav vajadzīgas, turpretī ilgspējīgas attīstības nodrošināšana dod iespēju visiem apmierināt vajadzības un baudīt labāku dzīves kvalitāti, nepasliktinot nākotnes paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas. Tomēr mārketingš ilgspējīgai attīstībai var piedāvāt atzīt patērētāju kā lēmumu pieņēmēju izšķirošo

lomu virzībā uz ilgspējīgu attīstību, piemēram, pārstrādājot arvien vairāk atkritumu, atbalstot godīgās tirdzniecības iniciatīvas un pievēršoties veselīgākam dzīvesveidam.

Mārketinga ilgspējīgai attīstībai koncepta attīstības pamatā ir ne tikai kāda konkrēta uzņēmuma produktu ražošanas vai piegādes procesa izmaiņas, bet visas sabiedrības saimniekošanas, domāšanas un rīcības maiņa. Tādējādi mārketinga ilgspējīgai attīstībai realizēšanā pastiprināta nozīme ir tieši uzņēmuma vadības lēmumiem, kas attiecas uz kopējām uzņēmuma vērtībām, mērķiem, darbinieku uzvedību (t. sk. izpratni) ilgspējīgas attīstības jomā un mārketinga stratēģijai, ko uzņēmums plāno īstenot konkrētā nozarē, reģionā, valstī u. tml. Ilgspējīgas attīstības īstenošana iespējama dažādos līmeņos, piemēram, valsts, nozares, reģiona vai uzņēmuma līmenī, ievērojot procesu starp trīs ilgspējīgas attīstības dimensijām – ekonomisko, sociālo un apkārtējo vidi –, lai rastu iespējas veidot konkurētspējīgas priekšrocības. Arvien vairāk uzņēmumu meklē iespējas integrēties globālā ilgspējīgā attīstībā. Zinātniskajā literatūrā, akcentējot dažādas uzņēmumu attīstības perspektīvas, tiek minētas gan tieši, gan pastarpināti ar mārketingu saistītas aktivitātes, piemēram, piedāvājuma vērtības radīšana un saskarsme ar klientiem, ražošanas process, klientu attiecību vadīšana un pārdošanas process, kas vērsts uz ilgspējīgas attīstības veicināšanu. Mārketinga ilgspējīgai attīstībai koncepts pēc būtības neprasa uzņēmuma izdevumu palielināšanu mārketinga budžetā, bet gan pārdomātu pieeju, kas vērsta uz ilgspējīgas attīstības veicināšanu – produktu vai pakalpojumu radīšanu, virzīšanu un pārdošanu (iepakojumu, cenu, piegādi, transportēšanu u.c.)

Savukārt viens no uzņēmuma integrētā mārketinga komunikācijas pamatnosacījumiem ir pareiza un trāpīga komunikācija ar patērētājiem un sabiedrību kopumā. Uzņēmumiem, produktu patēriņa vērtības paaugstināšanas nolūkā un attiecību ar klientu veidošanā realizējot mārketinga aktivitātes un izmantojot integrētā mārketinga komunikāciju, iespējams panākt mijiedarbību starp visiem pirkšanas un pārdošanas procesā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem. Līdz ar to integrētā mārketinga komunikācija var kalpot kā instruments pircēju rīcības tirgū ietekmēšanā un ilgspējīgas attīstības veicināšanā. Tieši uzņēmums var būt noteicējs un sabiedrības saimniekošanas, domāšanas un rīcības maiņas veicinātājs. ^{U1}

Patriešu doktoriem panākumi zinātniskajā pētījumu konkursā

2019. gadā fundamentālo un lietīško pētījumu (FLPP) projektu konkursā tika iesniegti 387 pieteikumi, kuru savstarpējā konkurencē tika atbalstīti 47, tostarp trīs *Patria* filistru zinātniskie pētījumu priekšlikumi. Konkursu organizēja Latvijas Zinātnes padome, un pieteikumus vērtēja starptautiski eksperti. Atbalstu guva fil! Dr.biol. **Oskara Keiša**, *patrus*, projekts *Savelkot galus – sezonālā*

mijiedarbība, enerģētiskā auglība un migrējošo putnu populāciju dinamika globālu pārmaiņu apstākļos, fil! Dr.sc. comp. **Pētera Paikena**, *patrus*, projekts *Latviešu valodas WordNet un vārdu nozīmju nošķiršana* un fil! Dr.phys. **Jurģa Grūbes**, *patrus*, *Augšup-pārveidotās luminiscences izmantošana fotolitogrāfijā organiskajiem materiāliem savienojumā ar nanodaļiņu un fotorezista kompozītu*. ^{U1}

SANDRA KALNIETE – 14. GODA FILISTRE IMERIA PASTĀVĒŠANAS VĒSTURĒ

T/I globālā sen! taut! Elīza Grīsele, *imeria*

Foto: Sandra Lielmeža

2019. gada 17. novembrī Latvijas Universitātes Lielajā aulā, atzīmējot Imeria 95. dibināšanas gadadienu, par Imeria goda filistri tika uzņemta mākslas zinātniece, rakstniece, Eiropas Parlamenta deputāte un sabiedriskā darbiniece Sandra Kalniete.

Imeria jaunā god!fil! Sandra Kalniete.

Par Imeria goda filistri vai filistru tiek izvēlētas latviešu tautai nozīmīgas un iedvesmojošas personības, kuras var idejiski atbalstīt korporāciju un veicināt tās devīžu *Tautietei-zinātnei!* un *Viena par visām, visas par vienu!* īstenošanu. Sandras Kalnietes kandidatūra tika izvirzīta globālajam *imeriešu* balsojumam, kuras, novērtējot viņas sasniegumus sabiedriskajā darbā un pilsoniskajās iniciatīvās, stingro stāju kā sievietei politikā un kopumā iedvesmojošo personību, lēma par brūn-zil-zelta krāsu piešķiršanu.

Pēc Imeria krāsu saņemšanas jaunā god!fil! Sandra Kalniete teica svinīgu runu, atgādinot par latviešu tautas nenogurstošo tiekšanos uz brīvību un īsos labklājības gadus, kas pagājuši, vadot cilvēku cienīgu dzīvi. S. Kalniete aicināja nekad

neteikt sliktu par savu valsti, taču strādāt un tiekties, lai to uzlabotu.

Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas un Imeria darbības Latvijā atjaunošanas Sandra Kalniete ir otrā god!fil!, pievienojoties god!fil! Vilim Vītolam, *fraternitas vanenica*, kurš kļuva par goda filistru 2012. gadā.

Turpmāk Kalnietes kundze bagātinās *imeriešu* svētkus un sarīkojumus ne tikai Latvijā, bet arī aktīvajās kopās ārpus Latvijas – Anglijā, ASV, Austrālijā un Kanādā. Imeria cer uz lielisku sadarbību ar jauno god!fil! akadēmiskās izaugsmes atbalstam, kopīgās labdarības iniciatīvās un sieviešu tiesību jautājumu veicināšanā Latvijā. [U](#)

STUDENŠU KORPORĀCIJA "LĪGA" IELŪDZ:

KAMERMŪZIKAS KONCERTS

NEKAS
PAR
8. MARTU!

ZIRGU IELAS KONCERTZĀLĒ, KAĻŅU IELĀ 11A

2020. GADA 8. MARTĀ PLKST. 14.00

PROGRAMMĀ: LATVIJAS UN PASAULES KOMPONISTU SKANDARBI

Foto: Dmitrijs Mokejevs un no *Fraternitas Metropolitana* arhīva

LAI CIEŠI KOPĀ TURAMIES – PIEMINOT FIL! JĀNI STRADIŅU, *FRATER* *METROPOLITANUS* 10.12.1933.–29.11.2019.

Fil! J. Stradiņš starp *metropolitāņu* filistriem korporācijas
90 gadu jubilejā 2014. gada 11. oktobrī.

2019. gada 29. novembrī 85 gadu vecumā aizsaules ceļos devās Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis Dr.habil. chem., Dr.h.c.hist. profesors *Fraternitas Metropolitana* fil! Jānis Stradiņš, 1990-I, 89. *coits*. Esam zaudējuši varenu *metropolitāni*, izcilu zinātnes un zinātņu vēstures popularizētāju, sabiedrisko darbinieku, spilgtu personību Latvijai.

Skumjo ziņu pavēstīja fil! J. Stradiņa dēls profesors Dr.med. Pēteris Stradiņš: “Šorīt aizgāja mans tēvs... Daži no J. Stradiņa dzīves atslēgas vārdiem: Latvija, Trešā atmoda, Latvijas Zinātņu akadēmija, Organiskās sintēzes institūts, sarkanbaltsarkanais karogs, *Dievs, svētī Latviju!*, Baltija, Eiropa, zinātņu vēsture, vēsturiskie vietvārdi, Letonika, Laima, tēvs, vectēvs, *Lielā zinātnes pasaule un mēs*, fizikāli organiskā ķīmija, Latvijas vēsture, vācbaltieši, Sēlija, Pauls Stradiņš, medicīnas vēsture, bibliotēka, Āgenskalns, dienasgrāmatas...”

Par šo izcilo personību tik daudz rakstīts, izlasāms, teikts, tāpēc, neatkārtojot viņa paveikto mūža garumā, vēlamies dalīties ar fil! J. Stradiņa devumu *metropolitāņiem* un buršiem.

Atskatoties uz senākiem laikiem, fil! J. Stradiņa tēvs fil! Pauls Stradiņš Pēterburgā no 1914. līdz 1919. gadam studēja Kara medicīnas akadēmijā, ko absolvēja ar izcilību. 1914. gada otrajā semestrī viņš kļuva par Pēterburgas latviešu studentu korporācijas *Fraternitas Petropolitana* biedru. 1924. gadā kā *Fraternitas Metropolitana* filistrs kopā ar tā laika filistēriju tika uzņemts P!K!. Konventā profesoru fil! P. Stradiņu redzēja reti, jo diennaktis bija par īsu visa

iecerētā paveikšanai. Atjaunojot *Fraternitas Metropolitana* darbību Latvijā un Rīgā, 1989. gada 18. decembrī pirmskara *metropolitāņi*, kuri dzīvoja Latvijā, aicināja *metropolitāņu* dēlus un mazdēlus atjaunot tēvu un vectēvu korporāciju un tradīcijas. Tā arī fil! J. Stradiņš 1990. gada pavasarī kļuva par tēva gaitu turpinātāju *Fraternitas Metropolitana* konventā. Krāsas viņam uzlikta 1990. gada 9. jūnijā. Krāsu dziesma *Ak, vecā buršu greznība!*.

”

ESAM ZAUDĒJUŠI VARENU
METROPOLITĀNI, IZCILU
ZINĀTNES UN ZINĀTŅU
VĒSTURES POPULARIZĒTĀJU,
SABIEDRISKO DARBINIEKU
UN SPILGTU PERSONĪBU
LATVIJAI.

Atjaunojot darbību Latvijā 1989. gadā, *Fraternitas Metropolitana* nebija konventa dzīvokļa, kur pulcēties un rīkot pasākumus. Tad palīgos nāca fil! J. Stradiņš, kurš vienojās ar tā laika P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja direktoru docentu Dr.med. Kārli Ēriku Aronu, *frater metropolitanus*, par kamīnzāli, ko izmantot konventa vajadzībām.

1990. gada 9. jūnijā uzliktas krāsas. No kreisās: fil! J. Stradiņš, Kārlis Ēriks Arons, Jānis Slaidiņš.

Fil! J. Stradiņš sagatavoja rakstus par korporācijas vēsturi un *frāteru* personībām Latvijas vēsturē. Vienā no daudzajiem pētījumiem saistībā ar korporācijām viņš novēlēja atcerēties “par vecās Pēterburgas izcilo lomu Latvijas zinātnes attīstībā un daļēji arī latviešu kultūras dzīvē vispār. Pēterburgas posmam Latvijas zinātnes un kultūras tapšanā ir nepārvērtējama kultūrvēsturiska nozīme, un *Fraternitas Metropolitana* ir šī posma personificējums un atblāzma. Tāpat kā *Lettonia* un *Lettgallia* cieši saistītas ar Tērbatas Universitāti, Mētraines tradīcijām, korporācijas *Selonija*, *Talavija* un *Fraternitas Arctica* ar vecā Rīgas Politehniskā institūta tradīcijām, akadēmiskā vienība *Austrums* un *Fraternitas Lettica* ar Maskavas latviešu tradīcijām, tā *Fraternitas Metropolitana* reprezentē Pēterburgas posmu latviešu kultūrvēsturē.”

1996. gada 6. oktobrī, atklājot *Fraternitas Metropolitana* jauno mājvietu un konventa dzīvokli blakus P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejam, Kalpaka bulvārī 11, fil! J.

Fil! J. Stradiņš pēc konventa sapulces P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā 1991. gada 18. maijā.

Stradiņš uzdāvināja konventam no arhīva iegūtu foto (kopiju) ar vēsturisku skatu uz Rīgu, ko rotā uzraksts *Riga Metropolis Livonia*. Svētku konventa uzrunā viņš teica: “*Fraternitas Metropolitana* tulkojumā nozīmē *galvaspilsētas brālība*. Varbūt mums jāveic kaut kas paliekams Rīgas labā, īpaši tās 800 gadei tuvojoties? Kaut vai uzceļot un iekārtojot mītni, uzturot mūsu ievērojamo filistru piemiņu, atzīmējot viņu mūžus un darbus. Latvija – Pēterburga – Rīga – tālas zemes un tāli kontinenti, un atkal Latvija – Rīga, tāds ir bijis ceļš, ko šodien atceramies.”

”

KATRA J. STRADIŅA
UZSTĀŠANĀS PIE
METROPOLITĀŅIEM BIJA
KĀ JAUNA STUDENTA
PIRMĀ LEKCIJA PIE IZCILA
MĀCĪBSPĒKA.

Fil! J. Stradiņš saņēmis daudzus ordeņus, apbalvojumus un atzinības, bet viens apbalvojums gan nav minēts. 1996. gada 21. decembrī *Fraternitas Metropolitana* svētku konventā viņam tika piešķirta *Fraternitas Metropolitana* fil! Pētera Sniķera piemiņas medaļa par izcilu ieguldījumu zinātnē, Latvijas kultūrā, korporācijas vēstures izpētē un tās atjaunošanā.

Lai gan fil! J. Stradiņš pēdējos gados nebija bieži konventā

Fil! J. Stradiņš uzstājas ar apsveikumu *Fraternitas Metropolitana* 90 gadu dibināšanas-atjaunošanas jubilejā P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā.

gan veselības, gan lielās noslodzes dēļ, t.sk. rakstot grāmatas, iespēju robežās viņš piedalījās konventa jubilejās. Katra viņa uzstāšanās pie *metropolitāņiem* bija kā jauna studenta pirmā lekcija pie izcila mācībspēka. Viņa uzstāšanās korporācijā bija notikums. Tikšanās un sarunas vienmēr bija vienkāršas un sirsnīgas, un ar cieņu un pietāti viņš attiecās pret ikvienu *frāteri*. Ja tomēr fil! J. Stradiņš netika uz korporācijas svētkiem, tad sūtīja legalizācijas rakstus un sirsnīgus vēlējumus svētkos. Veselības un noslogojuma dēļ pēdējos gados bija jāizvēlas, kādus pasākumus apmeklēt, bet fil! J. Stradiņš bija ļoti pateicīgs par ielūgumiem un par to, ka nav aizmirsts, un vienmēr *frāteriem* atvainojās, ka aizņemties dēļ gribēja, bet nevarēja vairāk laika veltīt korporācijai.

Konventā fil! J. Stradiņš iespēju robežās piedalījās literārajos vakaros un *metropolitāņu* svētku aktos, komeršos. Viņam vienmēr piemita spēja īstajā brīdī pateikt kādu spārnotu citātu. Konventā ap filistru vienmēr bija ļoti daudz cilvēku, daudzi gribēja ko uzzināt, un vienmēr bija atbildes. Viņš bija ļoti dzīvespriecīgs un smaids, kā arī ļoti cilvēcis un saprotošs – viņa fenomens bija ekselence un vienkāršība. Neskatoties uz augstajiem amatiem un akadēmisko līmeni, viņš runāja ļoti vienkārši, lai katrs varētu saprast. No fil! J. Stradiņa nāca pozitīvs starojums. Viņš ļoti sirsnīgi uzņēma arī *frāterus* savā dzīvesvietā, kad devāmies apsveikt jubilejās.

Visu J. Stradiņa paveikto grūti ietilpināt viena cilvēka dzīvē. Būdam ar akadēmiskās organizācijas *Austrums* goda biedrs,

viņš bija tilts starp korporāciju un akadēmisko vienību. Fil! J. Stradiņš bija personība ar ļoti plašu domu, bet ar vienkāršību sarunās. Ar viņa aiziešanu beidzas vesels laikmets.

Ar fil! J. Stradiņa aiziešanu noslēdzas arī *Fraternitas Metropolitana* vēsturiskais posms, jo viņš bija viens no pēdējiem akadēmiķiem, un jānovērtē tas, ko viņš deva korporācijai.

”

J. STRADIŅŠ BIJA ĻOTI
DZĪVESPRIECĪGS UN
SMAIDOŠS, KĀ ARĪ ĻOTI
CILVĒCĪGS UN SAPROTOŠS –
VIŅA FENOMENS BIJA
EKSELENCE UN VIENKĀRŠĪBA.

Sit tibi terra levis!

Fraternitas Metropolitana
Filistru biedrības valdes vārdā –
fil! Ilvars Ceriņš, *frater metropolitanus*

B!T!K! gājienā pie Brīvības pieminekļa 1995. gada 1. jūlijā. Gājiena vidū fil! Jānis Stradiņš.

FIL! JĀŅA STRADIŅA DOMUGRAUDI PAR LATVIJAS STUDENTU KORPORĀCIJĀM

Fragmenti no fil! J. Stradiņa akadēmiskās runas svinīgajā aktā pirmajā Baltijas tautu komersā 1995. gada 1. jūlijā Rīgas Tehniskajā universitātē. Sacītais pirms 25 gadiem ir aktuāls arī šodien.

“Korporāciju uzdevums ir palīdzēt uzturēt dzīvu mūsu vienotību, saskatīt un pārvarēt iespējamo pārpratumu un pretrunu saknes, turklāt jau pašā iedīgli.”

“Lūkosimies uz korporāciju nākotni optimistiski. Ar vienu noteikumu, ja pašas korporācijas augs līdzī laika garam, būs jauniešiem pievilcīgas. Arī demokrātijas apstākļos jāveicina intelektuāls elitārisms, ir jāizplata izglītība, zinātne, gara gaisma, kas Latvijā pašreiz, jāatzīst, ir apdraudētas. Korporācijas varētu būt īstā vieta diskusiju kultūras izkopšanai, eiropeisku manieru veidošanai, spilgtu personību audzināšanai nākotnes Latvijai, jo Latvijas nākotne – atkārtotā – ir tās jaunatnē, tajās gaišajās, apskaidrotajās sejās.”

“Korporāciju misija varētu būt arī paaudžu labāko tradīciju un ētikas pārņemšana no vecākiem un vientulības remdināšana, īpaši vecumdienās, savu locekļu, sevišķi pašu izcilāko, piemiņas saglabāšana. Tās varētu uzturēt akadēmiskās tradīcijas un simbolus lielākajās augstskolās, arī vienot šīs augstskolas.”

“Katrai korporācijai goda lieta ir apcerēt savu vēsturi, izdot savu biedru *album academicum*. Katrai korporācijai jāizkopj un jāglabā sava neatkārtotamība, savdabība, kolorīts.”

“Ja Baltija ir viena no pēdējiem dzīvas folkloras patvērumiem Eiropā, varbūt tā var kļūt par vienu no pēdējām klasisko studentu korporāciju mītnes vietām mūsu kontinentā.” **U!**

FIL! ANDREJS BROŽE, *PATRUS*

28.02.1927.–24.10.2019.

Fil! Andrejs Brože, *patrus*, dzimis 1927. gada 28. februārī Rīgā. Tēvs fil! Ernests Brože, *patrus*, māte – Olga (dz. Brice).

Uzsācis mācības Rīgas pilsētas 18. pamatskolā, turpinājis Rīgas pilsētas 2. pamatskolā un Rīgas pilsētas 2. ģimnāzijā. Mācības pārtraucis kara apstākļu dēļ.

Otrā pasaules kara beigās ar ģimeni devies bēgļu gaitās un ieceļojis Vācijā. Dzīvojis Fišbahas bēgļu nometnē Bavārijā. Mācības turpinājis K. Skalbes ģimnāzijā Fišbahā, absolvējis 1947. gadā. Vēlējies studēt inženierzinātnes, bet augstskolu noslogojuma dēļ 1947. gada vasarā uzsācis studijas Erlangenas Universitātes Teoloģijas fakultātē, bet jau 1947. gada rudenī uzņemts Štutgartes Tehniskajā augstskolā, Ģeoloģijas nodaļā.

1947. gadā apprecējies ar Ainu Ivanovu.

Studentu korporācijā *Patria* uzņemts 1948. gada 9. jūnijā bēgļu nometnē *Valka* Vācijā. Korporācijā ieņēmis sekretāra, viceseniora, seniora, revidenta un kasiera amatus. Bijis sekretārs Detroitas korporāciju kopā.

1949. gadā pārcēlies uz ASV, Mičiganas pavalsti. Vienu vasaru strādājis lauku saimniecībā. Ieguvis stipendiju un 1949. gada rudenī uzsācis studijas Kalamazū koledžas Fizikas-matemātikas fakultātē, ko absolvējis 1953. gadā. 1952. gada rudenī studijas līdztekus turpinājis Mičiganas Universitātes Inženierzinātņu koledžā un 1955. gadā ieguvis bakalaura grādu būvinženierzinātnē. Bijis biedrs *Chi Epsilon* studentu (civilinženieru) goda apvienībā.

1963. gadā ieguvis reģistrētā inženiera statusu Mičiganas pavalstī. Kopš 1954. gada strādājis par inženieri vairākos

uzņēmumos Detroitā un tās apkārtnē, specializējoties rūpniecības ēku būvniecībā. Pensionējies 1992. gadā.

No 1981. līdz 1984. gadam bijis Sv. Pāvila Latviešu federālās kredītsabiedrības Detroitā valdes vicepriekšsēdētājs un no 1984. līdz 1999. gadam valdes priekšsēdētājs. Bijis Amerikas latviešu apvienības mūža biedrs, Sv. Pāvila latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes loceklis, ilggadīgs Latviešu apvienības Detroitā revīzijas komisijas priekšsēdis un mūža biedrs Mičiganas Universitātes absolventu apvienībā. Viņš bija uzticīgs savai *Alma Mater* un kaislīgi sekoja līdzī Mičiganas Universitātes futbola spēlēm. 2001. gadā saņēmis Amerikas latviešu apvienības atzinības rakstu.

Andrejs Brože bija aktīvs Detroitas Sv. Pāvila draudzes loceklis. Lielu laiku un vadītāja talantu viņš ziedoja korporācijai *Patria*, vietējai Latviešu kredītsabiedrībai, Latviešu apvienībai Detroitā, Detroitas latviešu golfa apvienībai un *E. F. Baker Investments Club*. Andrejam patika spēlēt golfu.

Andrejs jeb Aģis, kā viņu sauca tuvinieki un draugi, bija sirsnīgs ģimenes cilvēks un ļoti ticīgs kristietis. Pirms Andreja mūžībā aizgājuši viņa vecāki un dēli Pēteris un Pauls. Par viņu sēro sieva Aina, dēls fil! Toms Brože, *patrus*, vedekla Susana, mazmeitas Ērika un Ingrīda, māšas Valda Lēvenšteina, Ilze Austrīņa, viņu ģimenes un draugi. A. Brože mūžībā devās 2019. gada 24. oktobrī, un 23. novembrī viņš izvadīts no Sv. Pāvila latviešu evaņģēliski luteriskās baznīcas Fārmingtonhilzā Mičiganas pavalstī. Andreja pelni guldīti Vudlonas kapsētā Detroitā.

Sit tibi terra levis!

FIL! VILNIS PETERSONS
(PĒTERSONS),
FRATER ACADEMICUS
09.12.1944.–30.10.2019.

Dzimis 1944. gada 9. decembrī Malchovā Vācijā bijušā lauksaimnieka Arvīda Pētersona un Edītes Lūcijas (dz. Krīgers) ģimenē. Fil! Viļņa Pētersona, 1990.II, *frater academicus*, brālēns; ģimenē ir māsa Ilze.

Ģimene dzīvojusi dažādās bēgļu nometnēs Vācijā. 1949. gada vasarā ar vecākiem ieceļojis Kanādā. Neilgu laiku dzīvojis Matavā Ontario provincē. 1950. gadā ģimene pārcēlusies uz Toronto Ontario provincē. Mācījies Jorkas pamatskolā un Vilovdeilas Junioru skolā Ziemeļjorkā. 1963. gadā absolvējis Nortvjuvas vidusskolu Ziemeļjorkā. Pārcēlies uz dzīvi Tornhilā. 1965. gadā beidzis Tornhilas vidusskolu. 1965. rudenī uzsācis ģeoloģijas studijas Jorkas Universitātē Daunsvjū Ontario provincē; 1969. gadā ieguvis bakalaura grādu. Studiju laikā aktīvi darbojies Latviešu nacionālajā jaunatnes apvienībā Kanādā.

1969. gada 5. jūlijā Saginavā Mičiganas pavalstī salaulājies ar Elizabeti (Elitu) Prikulis, *imeriete*. Ģimenē ir trīs meitas: Anmarija Laura, prec. Purs, *imeriete*, Margita Elizabete, *imeriete*, un Erika Aleksandra Edīte, prec. Karnups, *imeriete*.

No 1969. līdz 1982. gadam strādājis par tāmētāju, vēlāk – par biroja vadītāju tēva būvuzņēmumā *A. Petersons Ltd.* Ziemeļjorkā. Kopš 1970. gada darbojies dažādās būvniecības kompānijās par būvizmaksu tāmētāju un projektu vadītāju. No 2005. līdz 2012. gadam bijis galvenais tāmētājs celtniecības firmā *Ross-Clair Contractors Inc.* Toronto.

2012. rudenī atjaunojis tēva izveidoto uzņēmumu *A. Petersons Ltd.*, lai sniegtu tāmētāja konsultanta pakalpojumus. No 2012. līdz 2013. gadam strādājis par

galveno tāmētāju *Cloke-Kirby Construction Ltd.* Toronto. Pensionējies 2014. gadā. Pēc pensionēšanās līdz 2017. gadam turpinājis darbu dažādās būvniecības firmās.

Skautojis, 1954. gadā iestājies Toronto Rīgas 72. skautu vienībā, bijis skautu pulciņa vecākais, vienības priekšnieks. Bijis Toronto Latviešu biedrības priekšsēdētāja vietnieks, no 2006. gada darbojies Latviešu nacionālās apvienības valdē Kanādā, bijis valdes administrators. Kopš 2016. gada rudens ievēlēts Toronto latviešu pensionāru apvienības valdē, kur pildījis valdes sekretāra un kasiera amata pienākumus.

Fraternitas Academica uzņemts 1966. gada 12. novembrī. Krāsu tēvs U. Amoliņš, krāsu māte H. Mercs. Speciālajā konventā uzņemts 1967. gada 2. decembrī. Filistrējies 1971. gada 17. martā. Ievēlēts par senioru, vicesenioru, sekretāru Toronto kopā. Darbojas L!K!A! Toronto K!K!, ievēlēts par K!K! senioru, vicesenioru, sekretāru, oldermani, kantmaģistru. 1987./1988. studiju gadā *ex officio* bijis L!K!A! sekretārs. 1994. gadā piešķirta studentu korporācijas *Tervetia* krāsu lenta. Ievēlēts par konventa prezidija pārstāvi pie L!K!A!. F!B! ievēlēts par F!B! valdes locekli, priekšsēdētāja vietnieku, F!B! nodaļas ārzemēs priekšsēdētāju. L!K!A! seniors 2015./2016. studiju gadā.

Toronto Svētā Jāņa evaņģēliski luteriskās draudzes loceklis.

Miris 2019. gada 30. oktobrī Ziemeļjorkas slimnīcā Ontario Kanādā. Kremēts 2019. gada 7. novembrī, izvadīts no Jorkas bērnu nama un apglabāts Jorkas kapsētas latviešu nodaļījumā Toronto. Sēru konvents noticis 2019. gada 4. novembrī.

FIL! PAULS KRASTIŅŠ, *FRATER METROPOLITANUS* 13.03.1930.–10.09.2019.

2019. gada 10. septembrī 89 gadu vecumā mūžībā aizsaukts *Fraternitas Metropolitana* ASV Rietumu filistru kopas Sietlā t/l seniors fil! Pauls Aleksanders Krastiņš, 1959-I, 50 *coets*.

Dzimis 1930. gada 13. martā Rīgā, bērnību pavadīja Pārdaugavā pie Āgenskalna liča. Skolas gaitas Pauls uzsāka Rīgas pilsētas 4. pamatskolā, kuru beidza 1944. gadā un tā paša gada rudenī tika uzņemts Rīgas Valsts tehnikumā. 1944. gada 9. oktobrī, Sarkanarmijai tuvojoties Rīgai, ar māti devās bēgļu gaitās. Atmiņās palika pelēka rudens diena, Daugavmala, latviešu bēgļi ar koferīšiem, pēdējie Rīgas skati un ceļš ar kuģi uz Daugavgrīvu, kur līcī sagaidīja vācu pasažieru tvaikonis *Steuben*.

Sākās bēgļu gaitas Vācijā, sākumā nonākot Frankfurtē, tad uz īsu brīdi Brombergā, tad Saksijā, kur, karam beidzoties, 1945. gada maijā pārsteidza krievu karaspēks. Tā kā amerikāņu kontrolētā josla nebija pārāk tālu, kopā ar māti devās uz turieni un nonāca Greicā, vēlāk Plauenā, no kurienes amerikāņi aizveda uz bēgļu nometnēm, kur uzturējās kopā ar nedaudzām latviešu ģimenēm. 1946. gadā pārcēlās uz Fisbachas latviešu nometni, kur turpināja skolas gaitas K. Skalbes ģimnāzijā. Skolā bija brīnišķīgi skolotāji, bet sadzīves apstākļi primitīvi. Trūka mācību grāmatu un piekļuves literatūrai. Fisbachā pavadītais laiks palika atmiņā prieka un bēdu pilns. Tur Pauls iepazinās ar savu vēlāko dzīvesbiedri Ingridu, bet kapsētā apglabāja māti. 1949. gadā viņš izceļoja uz Kaliforniju ASV, kur strādāja par augļu plūcēju, pavāru un galdnieku. Pēc gada pārcēlās uz Vašingtonas pavalsti, kur 1952. gadā salaulājās ar skolasbiedreni Ingridu Kārkliņu, un 1965. gadā ģimenē piedzima dēls Andis.

1956. gadā Pauls iestājās Vašingtonas Universitātē, Civilās inženierijas fakultātē, ko 1961. gadā absolvēja, iegūstot bakalaura grādu kā civilais inženieris. Vēlāk papildināja zināšanas Kalifornijas Universitātē Berklijā, beidzot Lidlauku plānošanas un būvniecības specialitāti. Studiju laikā strādāja Vašingtonas Valsts ceļu departamentā.

Pēc bakalaura grāda iegūšanas strādāja *Boeing* lidmašīnu un raķešu kompānijā, viņš pētīja kodolieroču ietekmi uz pazemes struktūrām un vadīja elektromagnētisko simulatoru projektēšanas procesu. Pēdējos darba gadus bija padomdevējs lidlauku plānošanā un izvērtēšanā starptautiskā līmenī, palīdzēdams lidsabiedrībām iegadāties *Boeing* ražotās lidmašīnas. Darba dēļ daudz ceļoja, kas ļāva iepazīt dažādas tautas un kultūras. 1995. gadā devās pensijā un nodibināja

inženieru kompāniju *Krastins Engineering*, kuru sekmīgi vadīja līdz 2005. gadam.

Fraternitas Metropolitana konventā Pauls uzņemts 1959. gada pirmajā semestrī, un krāsas viņam uzliktas pēc gada, 1960. gada pirmajā semestrī. Paula pirmais oldermanis bija fil! Ēriks Miķelsons, kurš ieaudzināja buršu principus. Kā krāsu tēvu izvēlējās tuvu ģimenes draugu un kolēģi fil! Edgaru Kleperi. Nākamos piecpadsmit gadus bija aktīvs korporācijas dzīvē, ieņemot seniora, viceseniora, sekretāra un oldermana amatus, izaudzinot krietnu skaitu jauno *frāteru*. Vienu gadu bija arī Vašingtonas Konventa seniors.

Jaunībā Pauls trīs gadus pārstāvēja Vašingtonas Universitātes volejbola komandu. 1956. gadā ASV Nacionālajās volejbola meistarsacīkstēs latviešu komanda no Takomas izcīnīja 7. vietu, pierādot sevi kā stiprāko komandu ASV ziemeļrietumos. Pauls bija ļoti aktīvs arī latviešu sabiedriskajā dzīvē, vadītājs jaunatnes organizācijā, studentu kopā, skolotājs Takomas latviešu Svētdienas skolā un sporta kluba *Ausma* valdē. Daudzus gadus bijis *Fraternitas Metropolitana* ASV Rietumu filistru kopas seniors, kā arī organizējis daudzus *metropolitāņu* sarīkojumus Rietumkrastā.

Kopš Latvija atguva neatkarību un *Fraternitas Metropolitana* atjaunoja darbību Rīgā 1989. gadā, dzimteni apciemojis daudzas reizes. Pirmo reizi 1990. gada vasarā, kad kopā ar pirmskara uzņemtajiem *metropolitāņiem* un jaunajiem komiltoniem, krustdēliem tikās Latvijas tautu komersā, kas notika Lielvārdē, kā arī vēlāk *Fraternitas Metropolitana* jubilejās Rīgā.

2014. gada 13. decembrī *Fraternitas Metropolitana* svētku konventā Paulam piešķirta *Fraternitas Metropolitana* fil! Pētera Sniķera piemiņas medaļa par ieguldījumu ASV Rietumu filistru kopas darbībā Sietlā un par aktīvu atbalstu konventam Rīgā. Savā pateicības rakstā konventam Pauls rakstīja: "...Tagad, kad dzīves loks tuvojas noslēgumam, atmiņās nāk jauki brīži... toreiz, kad mani uzņēma *Fraternitas Metropolitana* ASV Rietumu kopā, jāsaka, tas tik bija *coets*! Tur oldermana stundās valdīja jautrība, un smaids nekad nenodzisa sejās. Ak, vecā buršu greznība, kam aizsteidzies tik drīzi...!"

Pauls vienmēr paliks mūsu atmiņās ar brašo burša stāju! Vieglas smiltis tālajā zemē.

Sit tibi terra levis!
Fraternitas Metropolitana
Filistru biedrības valde

FIL!DIB! ARVĪDS SPĪGULIS, *GERSICANUS* 20.09.1918.–19.08.2019.

Fil!dib! Arvīds Spīgulis, *gersicanus*, dzimis 1918. gada 20. septembrī Katvaru pagastā Latvijā, miris 2019. gada 19. augustā Ņūtonā Masačūsetsā ASV. Apglabāts Brāļu kapos Tannersvillē Ņujorkā ASV.

Arvīds uzauga lauksaimnieku ģimenē. Pēc ģimnāzijas absolvēšanas iestājās Latvijas Universitātes Arhitektūras fakultātē, kur studēja trīs gadus, līdz Otrā pasaules kara laikā viņu iesauca dienestā. Jaunībā Arvīds divas reizes salauza kāju un kļuva klibs, tādēļ tika iesaukts darba zaldātos, nevis aktīvā cīņā.

Pēc kara beigām Arvīds nokļuva bēgļu nometnē Ziemeļvācijā, kur iestājās Baltijas Universitātes Arhitektūras fakultātē. Tur 24 studenti, ieskaitot Arvīdu, dibināja studentu korporāciju *Gersicania*. Viņš nometnē satika savu dzīvesbiedri Skaidrīti Bērziņu. Arvīds absolvēja universitāti 1949. gadā, iegūstot arhitekta grādu. Šajā laikā bēgļu nometnes sāka likvidēt, un Arvīds meklēja jaunu valsti, kur dzīvot. Arvīda brālēns mācītājs Ernests Spīgulis bija pārcēlies uz Bostonu ASV. Ar brālēna materiālo atbalstu Arvīds ieceļoja Bostonā. Tur viņš atrada zīmētāja darbu arhitektūras nozarē un uzsāka sabiedrisko dzīvi jaunajā zemē. Viņš darbojās korporāciju kopā, kā arī bija skautu vadītājs. Viņš *izsauca* vairākus Baltijas Universitātes draugus, kuri sākumā dzīvoja Arvīda mazajā Bostonas dzīvoklī.

Arvīds strādāja 40 gadus par arhitektu uzņēmumā *Shepley Bulfinch*, pilnveidojot zināšanas medicīnas ēku projektēšanā. Viņš pensionējās 70 gadu vecumā, bet vēl desmit gadus turpināja konsultēt – pārraudzīja piebūves vairākām zināmām ēkām Jaunanglijā un citur, ieskaitot *Dana Farber*

Cancer Institute, Children's Hospital Medical Center un *Dartmouth Medical School*. Arvīds bija aktīvs Bostonas trimdas draudzes loceklis un daudzus gadus kalpoja draudzes padomē. Viņš uzzīmēja plānus baznīcas balkonam un draudzes mājas pārbūvei pēc ugunsgrēka. Piedalījās Piesaules bērnu nometnes radīšanā.

Arvīds kopā ar citiem *gersikāņiem* dibināja *Gersicania* Bostonas kopu un pēc Latvijas brīvības atgūšanas – globālo filistru biedrību. Viņš pildījis vairākus amatus gan savā konventā, gan korporācijas kopā Bostonā. Viņš viesmīlīgi uzņēma arī ceļojošos *gersikāņus* no tālienes.

Arvīds bija *Daugavas vanags* un palīdzēja ar savām arhitekta zināšanām.

Arvīds dzīvoja mājās līdz 99 gadu vecumam, līdz pārcēlās uz aprūpes centru *Falls at Cordingly Dam* Bostonas priekšpilsētā Ņūtonā un nodzīvoja tur gandrīz līdz 101 gada vecumam. Viņš turējās braši, taču nedēļas laikā *sabruka* un nomira tikai mēnesi pirms savas dzimšanas dienas. Bērni Kārlis un Anita bija klāt viņa pēdējā brīdī. Sieva Skaidrīte nomira pirms pieciem gadiem.

Arvīds bija centīgs darbinieks un vienmēr palīdzēja citiem. Viņš bija spilgta personība, apveltīts ar labu humora izjūtu un pavadīja daudz laika ar saviem tuvākajiem draugiem. Viņu mīlā piemiņā turēs bērni Maruta, Kārlis un Anita; mazbērni Dženija, Raiens, Ēriks un Bens; kā arī mazmazdēls Hadsons.

Vieglas smiltis!
Dēls fil! Kārlis Spīgulis, *gersicanus*

ZELTA FILISTRE ĪRA KUHNA-BOLŠAITIS (DZ. AMERIKA), VARAVĪKSNE 17.03.1937.–23.10.2018.

Īra Kuhna-Bolšaitis
dzimusi 1937. gada
17. martā mežziņā

Jāņā Amerika un skolotājas Īras Amerikas (dz. Buļnieks)
ģimenē Rīgā. Pirmie septiņi dzīves gadi Īrai paiet Rīgā.

1944. gadā Īra kopā ar vecākiem dodas bēgļu gaitās. Kuģis veiksmīgi šķērso mīnu laukus Baltijas jūrā, un ģimene nokāpj no kuģa Dancigā. Vairāki gadi paiet Mērbekas bēgļu nometnē Vācijā. Laiku nometnē Īra atceras kā laimīgu – tas aizrit kopā ar citiem Īras vecuma bērniem, dejojot tautas dejas, dziedot korī, piedaloties vieglatlētikas sacensībās, arī apmeklējot skolu un baznīcu. Īra iet pamatskolas septītajā klasē, kad 1950. gadā viņas ģimene emigrē uz ASV, ar kuģi šķērsojot Atlantijas okeānu un izkāpjot Ņujorkas ostā. Ģimene apmetas uz dzīvi Ņūdžersijas pavalstī.

1955. gadā Īra absolvē ģimnāziju. Ne visiem trimdas jauniešiem pietiek naudas studēšanai, bet Īrai izdodas saņemt stipendiju studijām Ratgeras Universitātes Duglasas koledžā, kur viņa studē vācu un franču literatūru. 1959. gadā Īra koledžu absolvē un iegūst bakalaura grādu vācu valodā un literatūrā. Viņa turpina vācu un franču literatūras studijas Kanzasas Universitātē ar Nacionālās aizsardzības izglītības stipendiju un 1962. gadā iegūst maģistra grādu ģermāistikā, maģistra darbā salīdzinot F. Kafkas un A. Kamī teorijas par absurdo. No 1962. līdz 1963. gadam Īra ir *Fullbright Fellowship* stipendiāte Tībingenas Universitātē Vācijā. 1978. gadā aizstāv disertāciju un iegūst doktora grādu salīdzinošajā literatūrā Kanzasas Universitātē.

No 1967. līdz 1997. gadam Īra māca franču valodu un vācu–franču salīdzinošo literatūru Rodailendas Universitātes Filoloģijas fakultātē. 1978. gadā, iegūstot doktora grādu, kļūst par profesori asistenti.

1963. gadā salaulājas ar Brauna Universitātes profesoru Reinhardu Kuhnu. Laulībā dzimst divi dēli – Bernhards, kurš kļūst par salīdzinošās literatūras profesoru, un Nikolass, kurš apgūst programmētāja specialitāti. Dēlu ģimenēs aug trīs mazmeitas un viens mazdēls. 1980. gadā Reinhards aiziet mūžībā.

1987. gadā Īra salaulājas ar Pēteri Bolšaiti, studentu korporācijas *Fraternitas Lettica* biedru. Latvijā sākas atmodas gadi, un Pētera enerģija un sajūsma par atmodas sākumu aizrauj arī Īru. 1997. gadā Īra un Pēteris pārceļas uz pastāvīgu dzīvi Latvijā.

Īras pašas pierakstītais atmiņu stāsts liecina, cik nozīmīgu vietu viņas sirdī un domās līdzās mīlestībai uz franču un vācu literatūru, kultūru ieņem Latvija, latviešu valoda un tradīcijas. Bēdas par Latvijas piespiedu pamešanu, dzīve trimdā ar tālām cerībām par atgriešanos un visbeidzot prieks par atgriešanos Latvijā ir pārdzīvojumi, kas atstāj dziļu nospiedumu Īras sirdī.

1990. gadā Īrai tiek uzticēts organizēt un vadīt konferenci *Glasnostj in the Baltic States*, kas notika 1991. gada janvārī un kurā apskatīta Baltijas valstu vēsture, politika, ekonomika, ekoloģija un kultūra. Īra atmiņās raksta “...konferences izskaņā mani pārņēma sajūta, ka tas kuģis, kas pirms daudziem gadiem atstāja dzimto ostu un devās pretim nezināmajam, pēc tālā ceļojuma līdz ar atmodu – Dziesmoto revolūciju – atgriežas mājās...”

Kopš atgriešanās Latvijā Īra un Pēteris aktīvi iesaistās sabiedriskajā un kultūras dzīvē. Pēteris darbojas Latvijas Okupācijas muzeja valdē, tiek nodibinātas Bolšaitu ģimenes stipendijas, abi iesaistās studentu un studenšu korporāciju dzīvē. Ar Īras vārdu saistās vairākas stipendijas. 2002. gadā SIA *Lāčplēša centrs*, kura akcionāri ir arī Īra un Pēteris, nolemj atbalstīt augstākās izglītības iegūšanu maznodrošinātiem, talantīgiem jauniešiem, nodibinot stipendiju. Otrā ir Pētera un Īras Bolšaitu stipendija. Stipendija paredzēta tiem, kuriem ir labas sekmes un nepieciešams finansiāls atbalsts. Abas stipendijas administrē nodibinājums *Vitoli fonds*. Īras vārds atrodams arī Latvijas Nacionālās operas un baleta, Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Okupācijas muzeja ziedotāju sarakstā.

Īra jau no 1955. gada rudens semestra darbojas *varavīkšņu* lokā. Pēc pārcelšanās uz dzīvi Latvijā Īra turpina piedalīties atjaunotās studenšu korporācijas *Varavīksne* dzīvē. 2006. gadā Īra kopā ar dzīvesbiedru Pēteri uzdāvina *varavīksnēm* dzīvokli, kas 2009. gada maijā tiek oficiāli atklāts un turpmāk kļūst par *varavīkšņu* mājām. Īra ieņem nozīmīgu vietu ikvienas *varavīksnes* sirdī.

Īras atmiņu stāsta noslēgumā lasām: “Ir saulaina pavasara diena. Tādu es piedzīvoju 2006. gada *Varavīksnes* pavasara komeršu *Billītēs*, kur saņēmu zelta cirķeli par 100 korporācijā pavadītiem gadiem... kuģis patiešām atgriežas mājās.”

Sit tibi terra levis!

Sagatavoja fil! Sandra Lielbārde, *varavīksne*

2019. GADA RUDENS SEMESTRĪ MŪŽĪBĀ AIZGĀJUŠIE BIEDRI

STUDENTU KORPORĀCIJĀS

Lettonia

Fil! Jānis Vinters, 1960 II, mūžībā aizgājis 13.04.2019.
Indianapolē ASV

Fil! Juris Riekstiņš, 1966 II, mūžībā aizgājis 30.04.2019.
Vestlaikas ciematā Kalifornijā ASV

Fil! Valters Ādamsons, 1959 I, mūžībā aizgājis 28.10.2019.
Rīgā, apglabāts Daugavgrīvas Baltās baznīcas draudzes kapsētā
Edgars V. Štubis, 1977 I, mūžībā aizgājis 09.11.2019. Sidnejā
Austrālijā

Selonija

Fil! Imants Dižgalvis, mūžībā aizgājis 09.11.2019. Melburnā
Austrālijā

Fil! Reinhard Vītols, mūžībā aizgājis 12.11.2019. Notingemā
Apvienotajā Karalistē

Talavija

Fil! Eižens Salmiņš, mūžībā aizgājis 31.08.2019. Indianapolē
ASV

Fil! Valdis Blūms, mūžībā aizgājis 20.09.2019. Rīgā, kremēts

Fil! Juris Kēlers, 1958 II, mūžībā aizgājis 12.10.2019. Jelgavā

Latvia

Fil! Raitis Schefers (Šēfers), mūžībā aizgājis 14.09.2019.
Mineapolisā Minesotas štatā ASV

Fraternitas Metropolitana

Fil! Pauls Krastiņš, 1959 I, mūžībā aizgājis 10.09.2019. Sietlā

Fil! Jānis Stradiņš, 1991 I, mūžībā aizgājis 29.11.2019. Rīgā,
izvadīts no Torņkalna baznīcas 07.12.2019.

Fraternitas Academica

Fil! Vilnis Pētersons, 1966 II, mūžībā aizgājis 30.10.2019.
Ziemeļjorkas slimnīcā Ontārio Kanādā. Kremēts, apglabāts
Toronto, Jorkas kapsētas latviešu nodaļā

Patria

Fil! Andrejs Brože, mūžībā aizgājis 24.10.2019. ASV. Kremēts,
pelni apglabāti Vudlonas kapsētā Detroitā

Gersicania

Fil!dib! Arvīds Spīgulis, mūžībā aizgājis 19.08.2019. pie
Bostonas

Vanenica

Fil! Guntars Gedulis, mūžībā aizgājis 17.11.2019. Karakasā
Venecuēlā

STUDENŠU KORPORĀCIJĀS

Daugaviete

Fil! Laura Liepiņa, 113 c!, mūžībā aizgājusi 10.12.2019. ASV

Gundega

Fil! Marija Vaivads Bryant, 58c!, mūžībā aizgājusi 16.11.2019.
Apglabāta Norvalkā Konektikutā ASV

Dzīntra

Fil! Maija Ķepars, 40 c!, mūžībā aizgājusi 12.11.2019.

Imeria

Fil! Amanda Runge, 107 c!, mūžībā aizgājusi 13.06.2019. Gosfordas
slimnīcā, netālu no Sidnejas, apglabāta Palmdeilas kapos pie Gosfordas
Austrālijā

Fil! Astrīda Cooper (dz. Pētersone), 75 c!, mūžībā aizgājusi 15.07. 2019.
Melburnā, Austrālijā

Fil! Maija Skangalis (dz. Pulkstenis), 42 c!, mūžībā aizgājusi 21.08.2019.

Selga

Fil! Emīlija Riekstniece, 49 c!, mūžībā aizgājusi 11.10.2019. ASV

Gaujmaliete

Fil! Skaidrīte Štolcere, mūžībā aizgājusi 13.07.2019. Minesotā ASV,
apglabāta Crystal Lake kapos ASV

Spīdola

Fil!dib! Agrīta Dreimane, mūžībā aizgājusi 28.03.2019., apglabāta
Antiņu kapos

Fil! Daina Ūdre (dz. Ziediņa), 10 c!, mūžībā aizgājusi 17.06.2019.
Klīvlendā Ohaio štatā ASV

Fil! Erna (Ina) Šteinberga (dz. Lizuma), 2 c!, mūžībā aizgājusi
13.07.2019. Addlestone Surrey Anglijā

Fil! Velta Pičukāne (dz. Jurika), 3 c!, mūžībā aizgājusi 15.08.2019.
Klīvlendā Ohaio štatā ASV

Fil! Anna Māra Inveiss (dz. Blumbergs), 5 c!, mūžībā aizgājusi
06.09.2019. Oconomowoc Viskonsīnas štatā ASV

Zinta

Fil!dib! Viviana Lidere, mūžībā aizgājusi 19.10.2019. Ročesterā ASV.
Pelnu urna guldīta Latviešu Brāļu kapos Ņujorkas pavalstī

Fil!taut! Valda Evans (dz. Veidere), mūžībā aizgājusi 07.11.2019.
Sidnejā Austrālijā

Fil! Sarma Gertnere (dz. Veidis), mūžībā aizgājusi 19.12.2019. Brisbenā
Austrālijā

Līga

Taut! Sanita Sprūža, 39 c!, mūžībā aizgājusi 28.10.2019. Rīgā, apglabāta
Bolderājas kapos Rīgā

Sit tibi terra levis!

VAI PATIESI NEDRĪKST KĀPT PA LU CENTRĀLAJĀM KĀPNĒM?

Iveta Sazonova, LU Komunikācijas un inovāciju departaments

Latvijas Universitāte (LU) ir pastāvējusi jau simts gadus, uzņemot arvien jaunus studentus. Taču viens paliek nemainīgs – gandrīz katrs students zina, ka, ja vēlas saņemt LU diplomu, nedrīkst kāpt pa universitātes galvenās ēkas centrālajām kāpnēm!

Mīts, ka tie studenti, kas patiesi vēlas absolvēt universitāti, nedrīkst kāpt pa tās centrālajām kāpnēm, studentu aprindās klejo jau ļoti sen. Leģenda vēsta, ka students, kurš kāps pa centrālajām kāpnēm LU galvenajā ēkā Raiņa bulvārī 19, gluži vienkārši nepabeigs augstskolu un neiegūs diplomu. Iemesli

tam varot būt dažādi – nenokārtots eksāmens, aizmāršība, slinkums vai citas likstas.

LU muzeja pārstāvji skaidro, ka nostāstiem apvītās kāpnes iemantojušas tik negatīvu slavu, jo kādreiz pa sānu kāpnēm lielākoties virzījušies tie cilvēki, kas uz universitāti nāca kājām. Savukārt pa galvenajām – ļaudis, kam bija kāds pārvietošanās līdzeklis, piemēram, kariete. Mīts radās tādēļ, ka braucošie un pa vidu soļojošie studenti LU uzskatījās daudz ilgāk un absolvēja to krietni retāk nekā tie, kas pazemīgi kāpa pa sānu kāpnēm. **U**

Žurnāla veidošanā piedalījušies:

redaktore:

fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

redkolēģija:

fil! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*

fil! Māris Matrevics, *frater metropolitanus*

fil! Inese Tauriņa, *dzintra*

fil! Ance Saulīte, *spidola*

ziņas no konventiem apkopojusi com! Aivita Moroza, *gundega*

korektore: Indra Endzele

maketētāja: Rita Kalniņa

Paldies ikvienam konventam un raksta autoram par atsaucību uz bezatlīdzības darbu 112. numura tapšanā. Žurnālu sagatavojusi *Universitas* redaktore un redkolēģija. Izdevis F!B!S! ar P!K! un L!K!A! finansiālu atbalstu.

Žurnāla drukātais izdevums iznāk ar Jelgavas tipogrāfijas atbalstu.

Tirāža 1000 eksemplāri.

Iznāk divreiz gadā.

Par iespēju saņemt žurnālu interesēties savās korporācijās vai rakstīt:

e-pasts: universitas@pk.lv

adrese: Aldaru iela 7, Rīga, LV-1050

tīmekļvietne: pk.lv/universitas

Facebook: [zurnalsUniversitas](https://www.facebook.com/zurnalsUniversitas)

Redakcija patur tiesības iesūtītos materiālus rediģēt, saīsināt, atlikt vai neiespiest.